

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' מקץ • יט - זך כסלו

תשפ"ג • שנה כ"ג • גליון י (תתשס"ב)

בעה"י, ימי אורה דחנוכה, לשנת "ברכות כל הימים" תשפ"ג לפ"ק

למוע"ב ידידינו, אנ"ש היקרים דורשי שלומנו.

אודה ה' בכל לבב בסוד ישרים ועדה על כל הטוב אשר גמלנו, כי הפליא חסדו הגדול עמנו,

שהחיינו וקימנו ולזמן הזה הגיענו, נגילה ונשמחה בו לעת השמחה במעוננו,

שמחת היכנס בני היקר הב' שמואל אלכסנדר ני"ו לאוי"ט

לעול תורה ומצוות בשעטומ"צ

והנני בזה להזמיןכם לבוא ולקחת חבל בנעימים ביום שמחת לבנו

שישו אתנו משוש כל אהובנו

בשמחת הבר מצוה

שתתקיים בראשות כבו"ק מרן אאדמו"ר שליט"א עטרת ראשנו

ברצו"ה ביום שלישי שנכפל בו כי טוב, לסדר ברכות שמים מעל וגו'

מוצאי עשרה בטבת

בשעה 7.30 בערב

בהיכל הגדול, קרית צאנו נתניה

ואני תפלה שיהי ה' אלקינו עמנו כאשר היה עם אבותינו, ובהאי שעתא דכיה רעוא וחדותא נשואות עינינו, שבזכותם הקיימת לדור דורים ייטיבו עמנו, להריק שפ"ע קודש וחיי"ם ארוכים וברכאין טבין על כל המשתתפים בשמחתנו, וקול גאולה מהרה ישמע בארצנו, בקבלת פני משיח צדקנו, בשוב ה' שבותנו בקרוב בימינו, אכי"ר.

הק' יוסף אשה דוב ה' לברטסק

בן כ"ק ארן אלא א"ר שליט"א

ראש ישיבת צאנז אר"ה אלא"ה ק"ק צאנז באר"ה

כנהוג בחצר הקודש לא נשלחים הזמנות פרטיות

ונא לראות הזמנה זו כאישית

יום שלישי פר' וישב י"ט כסלו

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה נפתלי צבי נ"י בן הר"ר מתתיהו שכתר מאלעד (בן הדומ"צ הג"ר יצחק שמואל שליט"א).

לפנה"צ הגיע מרן שליט"א לניחום אבלים בבית הגאון הגדול רבי חיים יעקב מנחם שוורץ זצ"ל, דינא רבא דקהילתנו הק' ורב המרכז הרפואי, שנלב"ע בפתע פתאום לדאבון לב כל עדתינו הק', וישבו שם בניו הרבנים הגאונים: רבי ישראל שליט"א דומו"צ קהלתינו הק' בגבעה א' בביתר עילית ומח"ס שו"ת דעת ישראל, רבי יחזקאל אהרן שליט"א דומו"צ במערב בני ברק ובקהל חסידים בהר יונה, רבי ישעיה שליט"א רב קהל חסידים בביתר עילית ומח"ס משנת המשפט, רבי יצחק שמואל שליט"א רב ביהמ"ד חיסדא וראש כולל עמק התורה בבני ברק, רבי מאיר שליט"א מאשדוד מגדולי מחזירי התשובה והדרשנים, רבי אשר אנשיל שליט"א ראש הכולל בבית שמש ובעל 'מעדני אשר', רבי משה שליט"א ראש כולל להוראה כנסת ישראל ויו"ר מכון למורשת אור החיים הק', רבי דוד נתנאל שליט"א יו"ר מכון 'יד המשפט' באשדוד, רבי אלעזר שליט"א מרבני שערי ישיבה בבני ברק, רבי שלמה שליט"א רב בקטמון ירושלים ור"מ בישיבות בעלזא ותולדות אהרן, רבי אברהם שליט"א מבני ברק מראשי מפעל 'ושננתם', רבי ברוך שליט"א דומו"צ בירושלים, ורבי מרדכי שליט"א ראש כולל ויזניץ באלעד.

באמצע הגיעו גם חדב"נ הגה"צ כ"ק גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א, וכן הגה"ח רבי אהרן טויסיג שליט"א מראשי ישיבת אלכסנדר.

מרן שליט"א ניחמם בדברי תנחומים ונביא כאן מתוכן השיחה:

הג"ר ישראל: מצאנו שאבינו ז"ל כתב בכתב ידו בספר 'ישרש יעקב', בתחילתו ובסופו, ששם הספר "ישרש יעקב" עולה בגימטריא "עול מלכות שמים".

הרי מרן שליט"א הזכיר בלוייה שהספר היה רגיל על לשונו. **הג"ר ישעי:** היה פה לפני כן הרה"ג רבי יואל נחום מאשינסקי שליט"א, וסיפר שכשהיו בחורים וישבו בחדר אוכל, אמר אבינו, דמי שיגיד לו משנה למלך, יאמר לנגדו משנה למלך אחר... זה מה שדיברו בחדר אוכל...

הג"ר שמעלקא: אבינו אמר על הגמרא (נדה ל, ב) שתינוק במעי אמו לומד את כל התורה כולו ואח"כ שוכח, ומקשים העולם דא"כ מה התועלת בלימוד, ואמר פעם בסעודת שבת, דמה יעשה העובר תשעה חדשים, וכי יבטל זמנו...

הג"ר אשר: עכשיו אני יכול לגלות שכמה פעמים שהראיתי למרן שליט"א איזה ענינים בנוגע לפלפול בליל שבת, היה משל אבינו, אלא שאמר לי לא לומר בשום אופן שזה ממנו... פעם שלח אותי לאחר דרשת שבת הגדול להראות למרן שליט"א את דברי הצל"ח בביצה דף ג' הנוגע לדרשה, ואמר לי שמרן יהנה מזה... **הג"ר ישראל:** סמנא מילתא שהוא נסתלק מתוך דברי תורה... באמצע להזכיר מתשובות מהר"ש הלוי... זה היה דבריו האחרונים ובזה עסק כל ימי חייו... תמיד היה עם 'תשובה ספר'... לפני שבועיים התקשר אלי ואמר שיש שו"ת מהרש"ג חלק ב' ואינו זוכר את הסימן, ושאלני אם אני זוכר, והוא טעה בכמה סימנים, וממש כאב לו הדבר שלא זכר את הסימן המדוייק... **הג"ר מרדכי:** כשהיה חוזר הביתה לאחר הטיש היה תמיד מסתכל בספרי שו"ת ומחפש המקורות, וככה היה נמשך לכל הסוגיא... לפעמים זה לקח שעות... פעם מצאתיו בליל שבת בשעה שתיים מחפש בר"ן בענין כרמלית.

הג"ר ישעי: פעם שאלתיו שאלה, ותיכף ענה שזה שו"ת מהרי"א ענזיל... הוא היה תלמיד של ה'קצות' זצ"ל. **מרן שליט"א:** יש ממנו מכתב פתיחה על ספרו של רבו 'אבני מילואים'.

הג"ר שמעלקא: דברו על זה הרבה גם בהספדים, שאבינו דיבר הרבה שתורה בלא מידות אינו כלום. אם אין רואים איידלקייט אחר הלימוד, אזי גם הלימוד אינו כראוי. מי שהכירו ידע שאין אצלו מושג של לפגוע באנשים...

מרן שליט"א: הוא היה פה דיין קרוב לחמישים שנה, וכמה פעמים אירע שהיה דיני תורה או דברים שונים שמטבעם לעורר כעס ורוגזא, ואף פעם לא היה אחד שהלך עמו ברוגז או טענה, שירד לדעתו של כל אחד. **הג"ר מרדכי:** ואפילו שהלך עם תקיפות... פעם היה אצלו ד"ת על שני מיליון שקלים, והמפסיד התעלף בשעת מעשה, וכולם נבהלו וקראו להצלה, ואפ"ה הוא נשאר בשלו...

הג"ר ישראל: פעם אירע עם אחד שהפסיד בדין תורה, וברוב כעסו עלה הביתה ואיים שישרוף את הבית, ואבינו נתן לו גפרורים ואמר לו שיתחיל מהמטבח...

הג"ר ישראל: פעם שאלתיו, הרי יש כאן כמה מאות ספרי שו"ת, מתי אתה מספיק לפתוח הכל... ואמר שאין ספר שאינו פותח לכה"פ פעם אחת בשנה...

בני המשפחה: הוא קנה ספרים גם כשלא היה לו כסף... **מרן שליט"א:** בשנים הראשונות לאחר נישואי הייתי שכן כאן, והייתי נכנס לכאן...

הג"ר אשר: כל פעם שנכנסתי אליו ואמרתי לו שאני נוסע

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

מוסיף ציצים ופרחים.

הגר"ל שפירא: בשוה"ט האחרון דיברתי עמו כמה דברים, והשאלה האחרונה ששאל אותי היה על איזה ר' יוסי מדובר מה שהזכיר מרן שליט"א בפלפול. **מרן שליט"א:** כל ההקדמות שהייתי אומר, תמיד היה מקדים ויודע...

הגר"ר אשר: הייתי השבת בטורנטו אצל הנגיד הרה"ח ר' אברהם שמואל גרוס שליט"א, ואמר לי שלפני שנה בדיוק היה אצל מרן שליט"א בטיש וראה איך שאבי שואב חיות מהפלפול...

הגר"ר ישראל: כל שבת היה יושב ומדבר ואומר חידושים. **הגר"ר יחזקאל:** כל דבר חדש הנוגע לתורה היה אצלו שמחה עצומה.

הגר"ר אשר: התקשרתי אליו לאמר לו שבקשו ממני לומר שיעור בטורנטו על 'תרת לריעותא', ובקשתי ממנו מראי מקומות, וחזר אלי עם רשימה שלימה. אמרתי בבית החיים, שאני פוחד שאני הולך לסגור את הגיליון 'מעדני אשר', שהכל שמעתי וקבלתי ממנו, בכל נושא ומקצוע בתורה...

הגר"ר ישראל: כל חידוש שאמרו לו, מיד רצה לראות בפנים. ואמרו לו שיביאו לו הספר, ולא הסכים אלא קם בעצמו והוציא הספר מהארון ואמר שזה חלק שרסייע בכדי להבין מה שכתוב שם...

הגר"ר אשר: הוא התעקש על כל מראי מקום לראות בפנים... **הגר"ר יחזקאל:** אחד מהאחים אמר לו פעם שיקנו לו משקפיים, ואמר שבדברי תורה הוא רואה אפילו האותיות הכי קטנות כאילו הם האותיות הכי גדולות...

הגר"ר אברהם: הוא אמר, מה שאיני צריך לראות הרי איני צריך לראות, ומה שאני צריך לראות אני רואה ממילא... **הגר"ר שמעלקא:** מרן שליט"א הזכיר בהספד את הענין של הכיבודים... לאבינו היה ב"ה הרבה ילדים ונכדים, ובשמחות היה ידוע כהאיש הכי קל בנושא זה. בכל השמחות לא היה מדובר איזה כיבוד יקבל, לא בברית ולא תנאים וכו'.

גם לא רצה לדבר דרשות, כגון כשהגיע אלי לשבתות בקשתי ממנו שיאמר תורה בסעודה שלישית, ולא רצה אף פעם. תמיד רק אמר, תזכרו רק מדות, מדות, מדות... **בני המשפחה:** היה פעם אחת שכן רצה לדבר... היה כאן אתמול ר' חיים גולדשטיין וסיפר שעשה בר מצווה מלפני כשבע שנים וביקש ממנו לומר כמה מילים, ואמר, ואחר כך יצא וחזר לביתו, ולמרבה הפלא חזר אחרי כעשרים דקות, ובקש שרוצה לדבר עוד פעם, ואמר, הרי אתה מוציא ספרים ממנהגי מרן זי"ע וששכחתי לציין זאת בדרשה ואני מרגיש שאני חייב לומר זאת...

לחו"ל למקומות שונים, אמר לי תיכנס לחנות ספרים אולי תמצא שם איזה ספר שאין לי... זה מה שביקש...

הגר"ר אברהם: כשלמדנו בישיבה קטנה מסכת בבא קמא, הוזכר בשיעור כללי תוך הדברים שיטת רבנו תם בתוספות (יבמות סא, א ד"ה ואין; סנהדרין נט, א ד"ה אלא; עבודה זרה ג, א ד"ה כהנים) שבכל מקום שכתוב בתורה אדם אין זה כולל עובד כוכבים, אבל כשכתוב האדם בה"א הרי זה כולל גם עכו"ם, ועמדו על החילוק בין זה לזה. וכשאמרתי זאת לאבינו אמר לי מיד, הרי תוס' הרא"ש במקום מדבר מזה...

הגר"ר ברוך: הוא היה להיבחן בשעתו אצל הגאון המנחת יצחק זצ"ל, ולקח את הכרך הראשון בשו"ע ובחנו סימן אחר סימן, עמוד אחרי עמוד, בלי להחסיר כלום...

הגר"ר ישראל: זה היה יורה דעה חלק א' וחלק ב', שני הכרכים נבחן...

הגר"ר ישעי: הגר"ר יואל נחום סיפר, שאבינו הגיע פעם לכולל עם משנ"ב חלק א', והחברים בחנו אותו על כל סעיף קטן...

הגר"ר שמעלקא: סיפר פה אחד המנחמים, שאבינו ז"ל ביום חתונתו כשהלכו לבאדעקן אמר מרן זי"ע, הרי אתה בונה עכשיו בית של תורה, ונכנסו לחדר, ואמר לו מרן שיאמר הפלפול, ואמר הפלפול כעשרים וחמש דקות על הסוגיא של דבר שיש לו מתירין...

מרן שליט"א: מסתמא היו צריכים לחכות אז קצת... **בני המשפחה:** אכן היה אז איזה עיכוב, ואמר לו מרן זי"ע שצריך לנצל את הזמן, כי אין דרכו לבטל הזמן... אחר שרקד מרן זי"ע את המצוה טאנץ, אמר לזקננו הגה"צ רבי יחזקאל טויסיג זצ"ל, שהוא מרגיש שרקד עם יהודי שהוא ארי בתורה...

מרן שליט"א: באיזה שנה נסתלקה אמו ע"ה? **הגר"ר ישראל:** ערב פסח בשנת תשכ"ו, אבינו היה אז קרוב לחמש עשרה שנה.

הגר"ר אשר: מרן זי"ע איחר אז את אפיית המצות. **מרן שליט"א:** אני זוכר את הלוויה.

הגרש"א שפירא: באותו פסח הייתי בבני ברק, ולא ידעתי כלל על הסתלקותה. וליו"ט שביעי של פסח הגעתי אל מרן זי"ע, ופגשתי את אביכם זצ"ל שהיה כאמור בחור צעיר, והוא לא סיפר לי מאומה שנתייתם, וחזר בפני את הפלפול שאמר מרן זי"ע כליל שבת חוה"מ, פלפול עצום גג על גג, משך כשלושת רבע שעה... רק אחר כך שמעתי שנתייתם... ראו עליו בחוש את 'כי הם חיינו ואורך ימינו', שזה נתן לו חיות.

הגר"ר אשר: כמעט בכל מוצ"ש היה חוזר על הפלפול שאמר מרן שליט"א, ועל החידושים שנתחדשו, והיה

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה לייב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

מרן שליט"א: ידוע ממרן הדברי חיים שהעיד על עצמו שלומד גם בשעה שאוכל ובשעה שישן.

בני המשפחה: המשב"ק הרב אייזיק מאיר זלמנוביץ הי"ו ישן עם אבינו להבחל"ח למעלה משנה בדירה אחת, ואמר לי כמ"פ, שהיה שם ליד המיטה הרבה ספרי שו"ת. נודע ביהודה וחתם סופר היה בקביעות, וכמה פעמים באמצע השינה היה אומר הנודע ביהודה אומר כך...

מרן שליט"א: שמעתי זאת כבר בשעתו מר' אזיק מאיר... הוא התדיין בחלום עם ר' שלמה [ישראל]... שמע אותו אומר, 'שלמה נישט אזוי איז פשט'...

בני המשפחה: הרבה שכנים העידו שאבינו ור' שלמה דברו אל תוך הלילה, ודיברו על מראי מקומות... וסיפר לי אחד שראה אותם במשך שעה שלימה מדברים יחדיו בדברי תורה.

מסופר עליהם כי כשלמדו יחדיו אבינו ור' שלמה ז"ל בכולל וחזרו והלכו להפסקת צהריים לבית, כל הדרך היו מפלפלים בתורה, פעם אחת השתהו בריתחא דאורייתא בכניסה לבנין, וכשהציצו בשעון וראו שהגיע זמן סדר של אחה"צ, נסבו לאחור וחזרו לכולל ללמוד... ר' ברוך: דבר פלא הוא שהרבה דיני ורבני צאנו נסתלקו בשבת כמו מרן זי"ע, וכן רבי פישל'ע, ר' שלמה זלמן בריל, הלינז'ער רב, הראש ישיבה...

הג"ר שמעלקא: בבעל הטורים בפרשת בשלח (טז, כד) מובא דמי שנסתלק בשבת אין רימה שולטת בו.

בני המשפחה: השם משמואל כותב (פרשת תשא, ד"ה ומשה יקח) שמיתתו לא ע"י מלאך המוות.

הג"ר אברהם: היה לו כבוד גדול בפטירתו ככל הגדולים בדורו.

מסופר על הרה"ק הבת עין זי"ע, שכידוע לא היה ילדים, ואף אחד לא ידע סיבת הדבר. ואחיו של הבת עין סיפר, שהבת עין היה דבוק מאד אל הרה"ק מברדיטשוב זי"ע, ופעם הגיע אל אחד מגדולי ליטא שדיבר סרה על הרה"ק מברדיטשוב, וחרה לו מאד ומחה בו, ואמר לו הגאון הנ"ל, אני נותן לך כ"ד שעות, אם אין אתה חוזר כך, גוזרני עליך שלא יהיה לך זש"ק. ואמר הבת עין, הגם שאני יודע שגדול אתה בתורה אבל משום כבוד הרה"ק מברדיטשוב איני חוזר ביי...

הג"ר אשר: הייתי אומר לאבי כשהיה דחוק בממון, שיתקשר לגביר פלוני ואלמוני, ואמר שקיבל ע"ע שאינו מדבר עם אנשים עבור כסף...

הג"ר ישראל: פעם אמר לי שאף פעם לא ביקש כסף לחתונות הילדים, ובאחד מהילדים האחרונים היה ממש קשה לו, ולא היה בידו מה שהבטיח לתת, ואמר שיעשה השתדלות אחת, ושלח מכתב לגביר גדול ידיד קרוב לו, והוא שלח לו סכום זעיר, ואמר שזה סימן מהקב"ה שגם זה אינו צריך לעשות, ומאז לא דיבר על הנושא הזה עם אנשים.

בני המשפחה: הוא היה אומר, אני אומר את אותו 'שלום עליכם' לעשיר גדול ולכל יהודי פשוט, מכיון שאיני מבקש ממנו כסף...

הג"ר שמעלקא: בכלליות לא חיפש אבינו לצאת מקרית צאנו... אפ"ה איני יודע אם יש ת"ח שלא היה לו עמו קשר בתורה.

מרן שליט"א: תורתו מכרזת עליו...

הג"ר שמעלקא: היו לו 'היתר הוראה' משבעה מגדולי הרבנים, ביניהם הגאון גאב"ד נוה אחיעזר זצ"ל, הגאון בעל מנחת יצחק זצ"ל שכותב עליו 'מעטים כמוהו'.

הג"ר ישראל: הרה"ח ר' ישראל חיים דוידוביץ, הגבאי של המנחת יצחק, אמר לי, שאינו זוכר שהיה עוד בעל הוראה שהמנחת יצחק יצא כ"כ בהתפעלות כמו מאבי. ואע"פ שנתן היתר הוראה למאות בעלי הלכה.

בני המשפחה: אבינו לא הראה מעולם את כתבי ההיתר הוראה שהיו לו.

הג"ר משה: יש גם מהגאון רבי יהושע מענדל ארנברג זצ"ל שכותב שבחן אותו והוא בקיא בהלכות טריפות עם כל הפרמ"ג על הלשון כמו אחד מהגדולים בדורנו...

בני המשפחה: הוא הראה את כל ההיתרי הוראה למרן זי"ע, ואחד מהם השאיר מרן זי"ע אצלו, כן סיפר לנו הרה"ג רבי יואל נחום.

בני המשפחה: הוא סיפר הרבה מהשימוש שעשה אצל מרן זי"ע על כשרות העופות, וסיפר שפעם אחת אמר ש"ך, וזה היה ט"ז, או להיפך, ואמר מרן שזה אסור לקרות, שצריכים להקפיד על סדר הפוסקים. ופעם לימד אותו מרן זי"ע היאך להחזיק העוף כדי שיוכלו לבדוק היטב...

פעם בפורים דיברנו על 'תעודת חבר' שהעניק מרן זי"ע, ואמר, אני אספר לך איך הלך הבחינות אצל מרן זי"ע... מרן הוציא 'יבמות' ואמר לי חיים יענקל תתחיל לומר... ואם החליפו משהו בית שמאי ובית הלל כבר לא עברו... ופעם אמר תוספות מאוחר לפני הקודם, ואמר לו מרן שזה לא טוב...

הג"ר ישראל: לאחר שסיים אז את המשנה הראשונה ביבמות, אמר לו מרן, עכשיו תאמר מה שתוס' מקשה על כל המשנה... הוא אמר שאינו יכול להאמין שיעברו היום כזה מבחן כמו שהוא עבר...

הג"ר אברהם: פעם סיפר שמרן זי"ע בא אליו בחלום לאחר הפטירה, ואמר לו, חיים יענקל אני למעלה בשמים ואתה ממשיך את השליחות, ואני אעמוד לימינך. ואמר אבי שאינו מאמין בחלומות, אבל זה רואה בפירוש שיש לו סייעתא דשמיא.

הג"ר אשר: למרן זי"ע יש תשובה שלימה אם צריכים להתייחס לחלומות...

מרן שליט"א: בנוגע לצדקה (שו"ת דברי יציב, יור"ד קא-קכב).

בני המשפחה: הר"ן (נדרים ה, ב) יש לו אריכות שלימה על נידוהו בחלום.

הג"ר אשר: הג"ר ח' קנייבסקי זצ"ל עשה סיומים בחלום, ועל סמך זה אכל בשר ושתה יין.

על וייקץ יעקב משנתו (בראשית כח, טז) איתא במדרש (ב"ר סט, ז) 'ממשנתו'.

הגרש"א שפירא: מובא מצדיקים בנוגע לסולם שראה יעקב בחלומו, סל"ם ר"ת סיום מסכתא לעשות.

כיון שעולה סכום גדול, והוא בעצמו התקשר להרבה מפעלים שכן מסכימים לעשות זאת, וכן דיבר בענין עם הגאון הרב לנדא זצ"ל, על כך שיש אומרים שזה מעכב. הוא לא נח ולא שקט בכל מה שנוגע לכשרות.
מרן שליט"א: איזה חומרא היה מדובר אז?

בני המשפחה: החומרא של ד' אמות.

מרן שליט"א: משום שזורקים חזק.

הג"ר שמעלקא: דודי הרה"ג רבי אהרן טויסיג שליט"א סיפר שלאחר פטירתו של אביו הגה"צ רבי יחזקאל זצ"ל חיתנה אמם את הילדים, ואחד מהבנים בא לשאול את מרן זי"ע בשם אמו לגבי איזה שידוך שהציעו, ושאל מרן זי"ע כמה שידוכים כבר עשתה מאז פטירת בעלה, ואמר הבן ארבע שידוכים, והגיב מרן, הרי לפי ההלכה דבר שהולך ד' אמות לאחר הנפילה, הרי זה הולך טוב, וזה סימן שאפשר לסמוך עליה...

הג"ר יחזקאל: בשעה שהיה אבי בחור יתום מאם, ואביו היה בחו"ל, ובאו שדכנים אליו, אמר לו מרן זי"ע שמיד שמציעים לך שידוך תיכנס אלי. וכך הוה שהיה שלוש הצעות, ואמר למרן על הצעה אחת וביטל זאת, ועל השידוך הזה שאל מרן אם זה ממשפחת טויסיג שלומדים כאן בישיבה - כי הבן הגדול הגה"צ רבי שמואל זצ"ל למד כאן בישיבה - וענה שכן, ואמר לו מרן זי"ע שילך עם הצעה זו.

הג"ר ברוך: סיפר המשגיח של המצות, שהוא גר ממש ליד המאפייה, ופעם אחת הלך הביתה לי"ב דקות לקחת משהו, וכשחזר המתין לו אבי ושאל אותו היכן היית...

הג"ר מרדכי: פעם עבדו שם עובדים שהיו מרבים אצלו בשאלות בנוסח האיך מעשרין את המלח ואת התבן, והוא ענה להם על כל שאלה בסבלנות ובמאור פנים. ואמר אחר כך שרוצה לתת להם הרגשה טובה.
הג"ר אשר: כתוב בגמרא (שבת קנג, א) 'אחים בהספידא דהתם קאמינא', ואומר על זה היערות דבש (חלק א, דרוש ז) שצריך לדבר במה שהמת גמר את חייו. וכאן גמר את חייו עם הפלפול של מרן שליט"א, ומזה צריכים לדבר. הוא אומר שאדם בעוה"ז הוא 'הולך' ואילו בעוה"ב כבר אינו הולך ולכן צריכים לדבר במה שהפסיק להלך.

אבי הרי היה לו הזכייה להיות 'בעל מקריא' כאן בשנים האחרונות, וצריכים לבקש שיהיה בעל מקרא למעלה, שכבר ישמע קול שופר של משיח.

הרי מרן שליט"א היה שואלו כל שנה בסיום התפילה אם התקיעות היו כהוגן...

מרן שליט"א: הרי ה'בעל מקריא' צריך להיות חשוב יותר מ'הבעל תוקע' (עי' שלה"ק מסכת ר"ה)... כאן ראו זאת בחוש.

הג"ר משה: איתא מהגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל (חכמת שלמה, סימן תקפה) עה"פ 'והאלקים יעננו בקול', שהשי"ת היה הבעל מקרא של משה רבינו, וזה המקור לבעל מקרא.

הג"ר אשר: קשה מאד להתחזק אחרי מקרה כזה...

מרן שליט"א: לכן אומרים 'המקום ינחם אתכם',

הג"ר ישראל: אמנו שתח"י סיפרה שבשבוע האחרון היו לו איזה יסורים, ובכל אנחה וגניחה היה אומר, 'ישר כח באשעפער יישר כח'...

בני המשפחה: הראב"ד הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א אמר בהספד שבוודאי שמים אותו בב"ד של מעלה...

הג"ר שמעלקא: זה היה מעמד נפלא ומרומם בכל שנה כשהגיע הגר"מ שטרנבוך לאפות מצות כאן, ואבי עמד לידו כל הזמן ושאל כמה זמן עבר מעת ששפכו המים וכו'...

מרן שליט"א: שנה אחת לא היה פה אביכם כשהוא היה, ובשנה זו לא רצה לאכול מצות בביתו ואכל רק את הכזית... הוא סיפר לי בעצמו...

בני המשפחה: הוא צעק בהספד 'מה יהיה עם המצות, מה יהיה עם הבית חולים'...

הג"ר שמעלקא: אב"ד קוממיות סיפר לי שלפני שהקימו המאפייה כאן היה אבינו מגיע להשגיח במאפייה שם בקוממיות, ורוב החומרות שיש שם היום, הנהיג הוא בשעתו...

בני המשפחה: הוא אמר שמרן זי"ע אמר לו לפני כארבעים שנה שישע לקוממיות לראות איך עושים מצות.
הגרש"א שפירא: במאפייה כאן הוא הגיע כמה פעמים בכל יום.

בני המשפחה: הוא עמד שעות ברציפות, גם בשבוע האחרון, מהבוקר... ולא עזב אפילו בשמחות... הוא מיהר ולא אבה לשמוע לטענות שהכל ממילא מתנהג על פי הוראתו. הוא לא הסיח דעתו מהמאפייה, וכן בכל דבר שנתן הכשר נהג כך.

הג"ר ישראל: אני זוכר פעם לאחר פסח נתן הכשר על מאפיית 'דגנית' ונסעתי אתו לראות מה קורה, ומיד כשנכנס ראו תכונה ורצינות יתירה על כל העובדים... באיזה מאפייה שתחת השגחתו הכניס פעם הבעה"ב 'חדש' מחו"ל באמצע הלילה, ולאבי היה ס"ד מיוחדת וגילה זאת, אמר דאף שיש פוסקים שמתירים זאת מ"מ רוצה להוריד ההכשר מחמת שעשה זאת בערמה...

הג"ר ישראל: לגבי החומרות בעופות... נסעתי אתו כמ"פ למשחטה... הוא היה מגיע לישון אצלי בלילה, ואמרתי לו הרי אתה יכול להגיע בבוקר, ואמר שהוא רוצה להיות עוד לפני שהמשחטה נפתחת... הוא רצה לראות את ההכנות, ויצא כבר בשעה שלש לפנות בוקר עוד לפני שכולם הגיעו... כל דבר הלך לו בנפשו שיהיה מהודר ביותר...

בני המשפחה: הוא הביט והשגיח על כל עוף בנפרד, והרבה פעמים אמר להוציא איזה עוף, ופעם אירע שהעוף התחיל להתערבב עם אחרים ומיד רץ בעצמו לתפסו...

הג"ר ישראל: הוא היה אומר, אינדרהיים היו קוראים ל'מרא דאתרא' רק לאחד כזה שהיה יודע היכן 'אתרא דמרא'...

בני המשפחה: היה פעם אסיפה של רבנים לגבי עופות, ודיבר שם על החומרות, וממש התרעם למה אין מוכנים לעשות את החומרא שהוא אומר, שיהיה מהודר ביותר, בפרט שאינו עולה הרבה כסף, ואמרו לו

הקב"ה מנחם, זה באמת קשה לאבד אבא כזה... אבל הארונות נשארו והם מעידים...
בני המשפחה: הוא היה אומר בדרך צחות שהארונות הם 'תלמידי חכמים גדולים'...
הג"ר ישראל: זכורני מחג השבועות האחרון, אחרי ה'קרעפל פעשטל', איזה ריתחא דאורייתא הלך כאן בבית, ואף שהיתה כבר השעה מאוחרת... הוא תמיד אמר לנו שכל החיות יש לו מהפלפול, זה נותן לו חיות לכל השבוע... זה העונג שבת שלו...
הג"ר אשר: רבינו הקדוש העיד 'מתלמידי יותר מכולם' (מכות י, א), והקשה התוי"ט (אבות א, א) דאם כן למה אמרו 'עשה לך רב' ולא עשה לך תלמיד, ותירץ שאי אפשר להכריח אדם להיות תלמיד, רק אם הוא רוצה מצד עצמו הוא נכנע ונעשה תמיד. אצל אבי ראו בחינה שמעצמו הכניע עצמו להיות תלמיד עם דרך ארץ והתבטלות והכנעה גמורה.
הג"ר משה: כשנסתפקנו כעת מה לעשות בכמה דברים, אמרה לנו אמינו תחי', לעשות מה שאבינו היה עושה, לשאול את מרן שליט"א.
בני המשפחה: מרן זי"ע הטיל כבר כמה תפקידים על אבינו, להיות הדיין דמתא, הרב בבית החולים, וממונה על הכשרות וכו'. והוא הרגיש תמיד שעושה שליחותיהו דקמאי, תמיד עשה הכל בהרגשה שעושה השליחות שמרן זי"ע מינהו, כך ניגש לכל הדברים.
מרן שליט"א: אם אמרינן 'שליח עושה שליח' הריהו כמשלח... השבוע הרי דיברו על זה...
בני המשפחה: הוא סיפר לי שהיה הולך הרבה אל מרן זי"ע, ובכל פעם שנכנס היה נתפס בחרדת קודש.
הגרש"א שפירא: הוא היה 'מוראדיגער בעל מידות', דרש בשלום כל אחד וקיבל כל אחד במאור פנים. היינו מאד בידידות, ופגש אותי לאחרונה ביום היא"צ של אביו ואמר לי שהיום חל היא"צ של אביו, ואמרתי לו שכנראה היה אביו אדם חשוב וראייה מבנו... וענה תיכף שראייה זו אפשר לדחות, אבל הוא באמת היה אדם חשוב...
הג"ר ישעי: אי אפשר לתאר עד כמה קיים מצות כיבוד אב... זקיני התאכסן כאן בבית כמה שנים בעת זקנתו. זקני ר' עזריאל, כשהיה מזכיר את אביו ר' מנחם, היה ממש לפלא עד כמה פחד להזכיר את אביו, ובכל פעם התחיל לבכות... וכבר היה בגיל שמונים... וכשבקשו ממנו לספר דברים שהיה בגרויסווארדיין, התחיל לבכות מרוב רגש ולא היה יכול להמשיך בדבריו.
הג"ר ישראל: פעם שאלתיו למה אין שום תשובה אליו ב'דברי יציב', וענה, אני לא הייתי צריך לתשובות, הייתי שואל את הרבי בעצמו ומיד ענה לי... ישנם עשרות הוראות בביה"ח שבוודאי קיבל ממרן זי"ע. אחד מהשאלות היה לאחרונה מאימתי צריך לקבור נפל, ושאלתיו ואמר ששאל את מרן זי"ע והשיב לו מיד שיש תשובה ב'שואל ומשיב' (תליתאי ח"א סי' טו) על זה.
 ונכנס חדב"נ כ"ק הגה"צ גאב"ד קרית צאנז

ירושלים שליט"א.
הג"ר ישעי: מה שספרו מקודם על אבי שיש בחדר אוכל ודברו על 'משנה למלך', הרי חותני שליט"א גם זוכר זאת ומספר על זה...
גאב"ד ק"צ ירושלים: אני זוכר שהיה בקי ב'במות'... הוא הדפיס בצעירותו בקובץ 'שבת בשבתו'...
הג"ר ישעיה: על 'דבר שיש לו מתירין'...
מרן שליט"א: הוא ידע יבמות ממש על הלשון...
בני המשפחה: הוא אמר רעיון קצר ואחר כך היו יכולים להרחיב זאת ולעשות מאמר שלם.
גאב"ד ק"צ ירושלים: משום כיבוד אב צריכים להדפיס את חידושו...
הג"ר ישראל: מצאנו עכשיו בחדרו בבית החולים כשלוש מאות עמודים כתובים... ולא ידענו מזה כי אף פעם לא ראינו אותו לכתוב...
גאב"ד ק"צ ירושלים: הרי הדפיסו פעם איזה קונטרס בעניני רפואה על ידי הבית חולים כאן.
בני המשפחה: קונטרס 'בשבילי הרפואה', וכן 'הלכות והליכות' מבית החולים... ולא היה מצויין שמו, רק שיצא על ידי ועד בית החולים... ואף שהוא כתב כמוכן הכל.
הג"ר אשר: אבי רצה בשנים האחרונות להוציא שוב את קובץ 'בשבילי הרפואה', ואף שלח אותי בשעתו להגה"צ רבי משה הלברשטאם זצ"ל לבקש ממנו מאמר בעניני רפואה, והוא שלח מאמר, אבל לא איסתייע מילתא.
 איתא ב'פנים מאירות' (בהקדמה) עה"פ (במדבר יט, יד) אדם כי ימות באהל, דאפילו אם כבר מת הוא עדיין בבית המדרש משום שאומרים דבר שמועה מפיו.
גאב"ד ק"צ ירושלים: מסופר על אחד הגדולים שלא הוציא ספרים, כיון שהבטיחו לו בשמים או ספרים או דורות, ולא רצה לכתוב.
הג"ר ישראל: זה ספר תולדות אדם.
הג"ר שמעלקא: היה כאלו ששאלו הקושיא איך נסתלק באמצע הלימוד, הלא מצינו אצל דוד המלך שמלאך המות עשה פעולות הרבה לבטלו מן התורה כיון שכל זמן שעסק בתורה לא היה יכול ליטול נשמתו (שבת ל, ב). וראיתי בפנים יפות (פרשת חקת, ד"ה ועפ"ז יש לפרש) דזה שאי אפשר למות באמצע הלימוד זהו רק ע"י מלאך המות, אבל במיתת נשיקה שייך גם כשעוסק בתורה.
 המהרש"ם על הגמ' (שבת פג, ב) "לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש ומדברי תורה ואפילו בשעת מיתה", מביא את דברי הפנים יפות.
מרן שליט"א: ונראה שמזה לא פחד דוד המלך, שימות במיתת נשיקה, רק שלא רצה למות ע"י מלאך המות.
הג"ר שמעלקא: הרי הוא חי עם שבעים שנותיו של אדם הראשון שהביא מיתה לעולם.
גאב"ד ק"צ ירושלים: אין לנו השגה...
מרן שליט"א: בפשטות מיתה ע"י מלאך המות זהו שחיטה, כי הורג בסכין (עי' כתובות עז, א), וזה אסור

בשבת. וזה שעוסק בתורה נשמר שלא יבוא לידי זה, אבל נשיקה זה ענין אחר ושייך גם בשבת.

הג"ר שמעלקא: במיתת משה נאמר (דברים לב, מח) וידבר ה' אל משה בעצם היום הזה לאמר, וברש"י שבג' מקומות נאמר בעצם היום הזה, במבול אצל נח שנכנס בעיצומו של יום אף שאנשי הדור רצו לשבור התיבה, וכן ביציאת מצרים יצאו ולא יכלו המצריים לעכב, וכן במיתת משה שלא יעכבו בני ישראל. ולכאורה היאך יכלו בני ישראל לעכב זאת?

מרן שליט"א: בפשטות שהיו יכולים להתפלל.

הג"ר שמעלקא: או שלא ירשוהו לעלות להר.

ובזרע אברהם איתא שאמרו ישראל דמיד שיראו שמהו מתחיל לקרות יתחילו לדבר אתו בלימוד, וכך לא ימות, ולמה לא עשו כן, משום 'משיב חכמים אחור'. אמנם לפי דברי הפנים יפות יתכן שבאמת דברו עמו בלימוד אלא שמת במיתת נשיקה.

הג"ר אשר: בשבת בלילה הייתי בחו"ל ולא ידעתי כלום, ודברתי מקושיא ממרן זי"ע על דוד המלך שכאמור עסק בתורה כל השבת, וכי לא אכל סעודת שבת, ואם כן הרי היה יכול למות אז. הבן איש חי גם מקשה כן. ומתוך מרן זי"ע שנראה לו שלא אכל דוד המלך סעודת שבת משום שהיה פיקוח נפש, שידע שעלול למות, ולכן אכל סעודה במוצאי שבת להשלימה, וזהו סעודת דוד מלכא משיחא.

בסעודה שלישית דיברתי על 'יציאת נשמה', שהחידושי הרי"מ מקשה למה סעודת ליל שבת אוכל כל אחד בביתו ואילו סעודה שלישית אוכלים ברוב עם בבית המדרש, ואמר בשם הבעש"ט שביציאת נשמה צריך להיות מנין, והרי בסעודה שלישית הוי יציאת הנשמה יתירה...

גאב"ד ק"צ ירושלים: אצל מרן זי"ע ראו, שלפעמים כשעסק בכתבת תשובה קודם התפילה, הבינו ממנו שרוצה שכאשר יטעם מידי לאחר שחרית יוכל להיות עסוק אז במה שכתב להלכה...

הג"ר אשר: הפרישה (אור"ח סי' קע) כותב שכל ימי הצטערתי שראיתי רבנים שאין נזהרין על מה שכתבו בשו"ע שאין מסיחין בשעה הסעודה, והוא אומר שכהיום שאין אוכלים בהסיבה כבר לא שייך זו ההלכה... אבל כבר מקשים שהרי המחבר מביא הלכה זו אפילו שכתב שהיום כבר אין אוכלים בהסיבה. ואומר השערי תשובה שם דזהו בכלל שומר פתאים ה'. אבל המהרש"ם (דעת תורה או"ח שם) תמה וכי על רבנן קשישאי אומרים שומר פתאים ה'.

גאב"ד ק"צ ירושלים: הייתי פעם לנחם אצל הגאון רבי שלמה זלמן אורבך זצ"ל על בנו שנפטר, וראיתי שם מה שרואים פה... הרי איתא שלא ידברו בלימוד, והוא ישב שבעה ואמר שיש בגמרא (סנהדרין מו, ב) אם הספד זה יקרא דחיי או יקרא דמותא, ושאל למה אין צד בגמ' שזה גם יקרא דחיי וגם יקרא דמותא.

מרן שליט"א: ובאמת לפי המחלוקת שניהם אמת.

הג"ר ישראל: הרי הבעה"ט אומר על ויקץ יעקב

משנתו, ממשנתו, שעסק בתורה. ואומר החת"ס בתורת משה איך יעקב שי"ד שנים לא ישן עכשיו הלך לישון, ומתוך שהיה בת"ב בלילה וכיון שלא יכל לעסוק בתורה נשכב לישון.

מרן שליט"א: ובאותן י"ד שנים? ואולי כי אז בחלום ראה את העתיד לקרות שם.

הג"ר ישראל: המקור לישן על אבן בת"ב הוא מחלום יעקב שהניח אבן תחתיו, וכיון שיעקב למד גם בשנתו, יש מזה איזה מקור שיכולים ללמוד גם באבילות.

על הפסוק (בראשית כז, מא) יקרבו ימי אבל אבי וגו', איתא בכלי יקר, כי עשו ידע שכל זמן שיעקב עוסק בתורה לא יוכל להורגו, אבל כשיהיה בימי האבילות שאז אי אפשר לעסוק בתורה אזי יוכל ליטול נשמתו.

מרן שליט"א: מובא בירושלמי (מו"ק פ"ג ה"ה) שהלוט אחר תלמודו מותר לו ללמוד בימי אבלו. ושאלתי פעם את הגר"ח קנייבסקי זצ"ל אמאי התירו בלהוט אחר לימודו, הרי ישנם די דברים המותרים ללמוד ויכולים לעסוק בדברים אלו, ואמר לי על פי המשנה ברורה (תקנ"ג, ח) דאין אדם לומד אלא מה שלבו חפץ, והיינו אותה סוגיא שעוסק בה עכשיו, ולפיכך זה הלוט מותר לו לעסוק באותה סוגיא ולא רק בדברים המותרים.

בני המשפחה: לפני שבועיים הראתי לאבי ב"י בסימן ק"א שמסופק אם צריכים ללמוד כל הזמן, ולא יכל לשמוע זאת, וניסה ליישב זאת בדרכים אחרים...

אבי הראה לי בית יוסף באור"ח סימן ל"ו, שמביא דבר בשם רבי 'יצחק ברוך שאמר'. ומובא בשם הגדולים (בערכו), שזקנו נקרא 'שמשון ברוך שאמר', על שם שהיה קטן יתום מאב ואם, ובן שמונה שנים היה אומר בבקר ברוך שאמר בקול נעים בבית הכנסת עד שכינהו ברוך שאמר. ורבי יצחק היה מצאצאיו וכינו אותו על שמו.

מרן שליט"א: הרי נוסח 'ברוך שאמר' מצאו ב'פתקא מן שמיא'.

הג"ר אשר: באוה"ק (דברים ז, יב) על והיה עקב תשמעון, אין והיה אלא לשון שמחה, שצריכים ללמוד תורה מתוך שמחה, וכותב שם שלכן אבל אסור ללמוד תורה כיון שאינו בשמחה.

גאב"ד ק"צ ירושלים: הרי אבל מותר בבשר ויין רק בתורה אסור.

מרן שליט"א: והיינו שאינו זה מחמת שמחה או צער. **גאב"ד ק"צ ירושלים:** אולי כי תורה מביאה הרבה יותר שמחה. רואים את כוח התורה...

הג"ר ברוך: כשנבחנתי הוראה באתי אליו לשבת ואמרתי לו שאני עובר בחינות ואני רוצה שגם הוא יבחן אותי, אמר לו, לך לרבנים תלמידי חכמים, מה אתה רוצה ממני... אמרתי לו שישאל רק כמה שאלות, והפצרתי בו ונענה והתחיל לבחון, ואת כל הבחינות של הרבנים עברתי וכאן את ב' השאלות לא ידעתי... היה כאן אחד מגדולי המשגיחים שעבד במשחטה שאבי היה שם, ואמר שאבי היה ממש יחיד ומיוחד בכל הנוגע לכשרות.

מרן שליט"א: ישנם מצבים שאין יודעים מה לומר... סיג לחכמה שתיקה... האבל צריך לפתוח בדיבור (עי' שו"ע אבהע"ז שעו, א), אך לעומת זאת מצינו (בבא בתרא טז, ב) 'אבל אין לו פה'... **גאב"ד ק"צ ירושלים:** באבודרהם כתב שהכוונה שיתחיל לומר 'ברוך דיין האמת'.

מרן שליט"א: כמו שיש מצוה לנחם, כך יש מצוה לקבל תנחומין, וזה החלק מהאמונה שיודעים שהכל מהשי"ת, שהוא מנהיג הכל. כל הכח לנחם בא ממה שהקב"ה ניחם את יצחק אבינו. **גאב"ד ק"צ ירושלים:** הגה"ק ממנוקאטש בדברי תורה (ד, סג) מבאר הגמרא (ברכות ו, ב) 'אגרא דבי טמיא שתיקותא', שישתיקו את הדין.

מרן שליט"א: הרי אבילות היא דין. 'מפני הרעה נאסף הצדיק'. **גאב"ד ק"צ ירושלים:** היו גדולי עולם שנסתלקו בצעירותם. האריה"ק נסתלק בהיות בן ל"ח שנים.

בני המשפחה: הישמח משה מביא בסוף פרשת בלק בקטע האחרון שהיה כבן ל"ד.

מרן שליט"א: גם הרמ"א נסתלק בצעירותו. **בני המשפחה:** הש"ך בן ל"ו שנים.

בני המשפחה: בעל המאור עשה הספר כבחור בן י"ח. **גאב"ד ק"צ ירושלים:** הוא עשה את ספרו כשהיה כבן כ"ד, הוא כותב בעצמו.

בני המשפחה: כשדברו אתו על איזה קושי בבית, היה אבינו מביא הדוגמא הזאת מגדולי עולם שנסתלקו בקיצור ימים, ואמר אין אנו מבינים את דרכי השם.

הג"ר ישראל: הגאון הסטייפלער זצ"ל היה אומר, 'ימי שנותינו בהם שבעים שנה', וכל יום לאחמ"כ הינה מתנה מיוחדת מן השמים.

גאב"ד ק"צ ירושלים: בן שבעים לשיבה (אבות ה, כא).

הג"ר אשר: אבי היה אומר תמיד את דברי המהרש"א על הגמ' (ברכות מז, א) כל העונה אמן יותר מדאי אינו אלא טועה. דהיינו שהעונה סובר שעל ידי שיאריך באמן יאריך ימים ושנים כדאמרין בסמוך כל המאריך באמן מאריך לו ימיו ושנותיו, והוא טועה, דאריכות ימים ושנים יותר מדאי נמי אינן טובים...

איתא בילקוט (פרשת ואתחנן) שהיתה אשה זקנה שבאה לר' יוסי ובקשה ממנו שכבר אינה יכולה לחיות חייה, שאל אותה איזה מצוה את עושה, ענתה שבאה לבית הכנסת בכל יום, אמר לה שתפסיק לבוא לבית הכנסת משך ג' ימים, וכך עשתה, וחלתה ומתה.

הג"ר ישראל: יש איגרת שכתב הרמב"ם לבנו, 'אשרי מי שחתמו ימיו במהרה'.

מרן שליט"א: ובוודאי תלוי איך מנצלים הימים, יש אחד שחי מאה שנים ובאמת לא חי... **הג"ר שמעלקא:** בשפע חיים על חנוכה (סימן מג) יש פלפול שלם ממתי נקראים זקן, ונפק"מ ממתי צריכים להוסיף שם כשנותנים שם ע"ש הנפטר.

ר' ישראל: גם לגבי 'הדרת פני זקן'.

מרן שליט"א: היו בזה חילוקים בין הדורות. **הג"ר שמעלקא:** בזמנינו א"א לתת שם אחר מי שמת

כבן שבעים? **מרן שליט"א:** על גיל שבעים כבר נאמר 'ימי שנותינו בהם שבעים שנה'.

הג"ר אשר: גם כן היה למעשה לאחר פטירת חמותי ע"ה, ואמר מרן שליט"א שלא צריך להוסיף.

הגרש"א שפירא: הייתי פעם בביתו של מרן זי"ע ובא אברך לשאול לתת שם על זקנו האם צריך להוסיף, ושאל מרן בן כמה היה, וענה בן שישים וארבע, ואמר מרן בפליאה, וכי זה נקרא יהודי זקן, וחשב מרן, ואמר להוסיף שם אבל לא לקוראו בשם זה.

בני המשפחה: אנו צריכים חיזוק...

מרן שליט"א: צריכים לדעת שהשי"ת מחזק... השי"ת טוב ומטיב, את זה צריכים לזכור תמיד. וכדאי לכתוב איזה אבא היה לכם, שאל"כ שוכחים... זה צריך לעבור לבנים ולנכדים, זה דברים שאפשר לספר על אנשים מלפני מאה שנה... הרי ראיתם והייתם שם... יש לומר ברמז לשון חז"ל (ראש השנה יט, א) 'ואין דברי תורה צריכין חיזוק', דמי שאינו לומד, צריכים לחזקו, אבל 'דברי תורה' היינו אחד שלומד תורה, הרי התורה מחזקתו.

'כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובכות בקבר' (יבמות צז, א), והיינו שנשאר בחיים, וזהו 'כי אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך' כהנה וכהנה.

הרי הוא היה בחור יתום בהיותו פחות מבן חמש עשרה שנים, וכך נתגדל להיות יתום מאמא, שזה יותר קשה מלהיות יתום מאבא, שלא נדע.

אצלו ראו שהנחמה והתנחומין היה רק בתורה, וזהו החיזוק, שאם לומדים מתחזקים על ידי התורה. כאן זה בוודאי אבילות רבים, זהו קרבן ציבור. יש פעמים שהחיסרון הוא רק למשפחה, ורואים עכשיו כמה אנשים צריכים בכדי למלאות את תפקידיו הרבים.

גאב"ד ק"צ ירושלים: המהרש"ם הספיד את הכוכב מיעקב, ואמר שהגמרא אומרת (מועד קטן כה, ב) שכשנסתלק רב יעקב ראו כוכבים באמצע היום. ואמר שכשנסתלק גדול נהיה חושך ולכן נראים כוכבים כמו בלילה, ולכן ראו כוכבים. וזהו 'כוכב מיעקב'.

מרן שליט"א: יש תשובה בדברי חיים (או"ח סי' טז) אל הכוכב מיעקב.

גאב"ד ק"צ ירושלים: הכוכב מיעקב סיפר, פעם הייתי בצאנו ונזדמנתי לאכסניא אחת עם הרבי משידלאווצא שהיה כבר בא בימים, והלכתי עמו לקבל שלום ממרן הדברי חיים. השעה היתה כבר מאוחרת בלילה ומצאנוהו יושב ומעמיק במחשבות ושרעפי קודש. חיכינו זמן רב בעמידה, אך כיון שהרה"ק משידלאווצא היה עייף מטלטול הדרך אמר לי שמוכרח הוא ללכת לאכסניא לנוח, ואני נשארתי לחכות עד שנתעורר מרן הדברי חיים ודיבר עמי בפלפולא דאורייתא עד שהאיר היום. כששבתי לאכסניא, חיכה לי הרה"ק משידלאווצא לשמוע ממני סדר הלילה, והגדתי לו כמתמיה שגאון קדוש כמרן הדברי חיים אשר פורח בעולמות עליונים, ידבר כל הלילה בתורת הנגלה. אחז בי הרה"ק

לפעול הישועה שלימה.
ונכנס מרן לבית הנשים לנחמם.

בערב קיבל מרן שליט"א קהל.

יום רביעי פר' וישב כ' כסלו

לפנה"צ הגיע מרן שליט"א לעיר ב"ב, לניחום אבלים אצל הנגיד מוה"ר שלום לרנר הי"ו מלונדון מגדולי תומכי מוסדותינו הק', ואחיו הי"ו, היושבים שבעה על פטירת אמו ע"ה, מרן שליט"א ניחמם בדברי תנחומים.

יום חמישי פר' וישב כ"א כסלו

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה יקותיאל יהודה נ"י בן הר"ר ברוך מרדכי גולן מצפת (בהג"ר יונה שליט"א רב שכונת סלע בנתניה).

שב"ק פר' וישב כ"ג כסלו

תפילת מנחה התפלל לפני העמוד - הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א, קבלת שבת התפלל לפני העמוד - בעל השמחה הרה"ג ר' זלמן לייב שליט"א נכד כ"ק מרן שליט"א מירושלים עיה"ק.

בזמירות בשוה"ט התכבדו, כל מקדש - הרה"ג רבי משה גדליה לנדאו שליט"א רב בית מדרשו ישמח משה בנתניה וראש רשת כוללי יו"ד בארה"ק, מה ידידות - הרה"ח ר' בן ציון קניג מפעיה"ק. וזמרו תנו שבח. אחר ה'תורה' כיבד מרן שליט"א את המחותן הגה"צ אב"ד תולדות אהרן לונדון שליט"א לזמר ניגון מזקנו כ"ק האדמו"ר בעל דברי אמונה זצוק"ל שהשבוע חל יומ"ד דיליה ביום ז"ך כסלו. וזימר הזמר 'השבת נועם הנשמות'. אח"כ זמרו י"ה ריבון.

בברכת המזון על הכוס התכבד - המחותן הגה"צ אב"ד תולדות אהרן לונדון שליט"א, שבע ברכות (לחתן מורנו שמעון נ"י ב"ר דוב רובין מאלעד, עם ב"ר שמשון (ברא"מ) בלומנטל מביתר, ולחתן רפאל אברהם יהושע העשל נ"י ב"ר מרדכי הרבסט מקרית הבעש"ט, עם ב"ר מנשה ברנט מפעיה"ק) - בירך מרן שליט"א. וזמרו צמאה נפשי.

ונערך שמחת השלום זכר לרגל הולדת הבן להר"ר חנוך אליהו סיגמייסטר מפעיה"ק (ב"ר משה מירושלים, וח"ר בן ציון קניג מפעיה"ק), ולהר"ר אהרן ישעי' טאובר מחיפה (בה"ר יהודה מביתר, וח"ר יצחק מרדכי ברנדסדורפר מב"ב). ועברו הקהל לקבל פירות. (תוכן הפלפול יבוא א"ה בשבוע הבעל"ט).

התורה היה ע"ד המדרש רבה בפרשתן (ב"ר פר, ח) דרשו בפסוק (תהלים סו, ה) לכו וראו מפעלות אלוקים וכתוב בתריה הפך ים ליבשה, למה וישנאו אותו בשביל שיקרע הים לפניהם, ותמוה.

והנראה לבאר בזה, עפ"י מה שכתבו בספה"ק (פלח הרימון, אופן ו') על עניין יוסף ואחיו, שסברו אחיו

משידלאווצא בשתי כתפי, ואמר לי בלשון תמיה: על מי אתה מתמה, על הרב מצאנז? ח"ו להעלות הרהור אחריו, בוודאי אתה יודע ששורש נפשך עפ"י חסידות הוא תורת הנגלה...

בני המשפחה: כשהיה הפיגוע במלון 'פארק' בליל פסח, התחיל את הסדר נאכט לאחר חצות, וכשגמר באו לדפוק כמה אחיות שרק עכשיו גמרו את עבודתם ואין להם לאן לחזור, והתחיל מחדש לעשות את כל הסדר איתם. וזה היה הפעם היחידה שלא הלך אח"כ לעריכת הסדר אצל מרן שליט"א.
ה'שומר' בבית החולים סיפר לי שבכל בוקר היה ניגש אליו להגיד בוקר טוב...

מרן שליט"א: אחד מהעובדים סיפר שלא היה פעם שראה אותו ולא דרש בשלומו... והוא אדם פשוט ממש...
בני המשפחה: היה אחד שצבע פה את הבית, ומצא אח"כ את הרב בועז בדיחי, ואמר לו שאני מגיע עכשיו מבית שהבעה"ב יושב שם עם ספר ולא רואה כלום...
בני המשפחה: כל האנשים שהיו בכיה"ח סיפרו על המסירות שלו ועל הטובות שגמל עימם.

בני המשפחה: מרן שליט"א למד אתו בחברותא.

מרן שליט"א: כמה מקצועות.

הג"ר ישראל: הוא דיבר הרבה מאמו שהיתה מעירה אותו לקום, וחיממה והאירה את החדר שיוכל ללמוד, וליוותה אותו עם מנורה שלא יפחד... אז היו בקרית צאנז שלשה בנינים...

בני המשפחה: אמו אף פעם לא הניחה לו לשחק בשבת, היא אמרה שילך ללמוד... וזה היה בן יחיד ולא היה מפונק...

היא היתה אחות הרה"ח ר' ירמיה ישראלי ז"ל, בתה של ר' חיים יעקב קאפל, שהתגורר בקלויזנבורג. הם היו מגזע הגאון רבי מאיר איזראעל זצ"ל רבה של העיר בילקע.

כשמרן זי"ע נתן תעודת חבר לאבינו, בלילה לפני"ז באה אמו אל אחיה ר' ירמיה בחלום, וראה אותה בבגדי שבת, וסיפר זאת למרן זי"ע, והגיב מרן, וכי אתה חושב שאמו אינה יודעת שבזה הולך לקבל תעודת חבר...

הג"ר ישראל: הוא היה מספר שתקופה לאחר שנסתלקה אמו היה מאד שבור, שכן אביו לא היה כאן, ומרן זי"ע ניגש אליו וליטפו שלא כדרכו ואמר לו שתשב ותלמד זה יהיה הנחמה הכי גדולה, ועודדו, וזה נתן לו הכוח להמשיך.

הג"ר מרדכי: לפני שבע שנים מצא בביה"ח איזה מוצר בהכשר הרבנות, ועשה בירורים והסתכל בכל הדוחות מהיכן זה הגיע, עד שנודע מהמצלמות של בית החולים שזה אחד מבחוץ הצליח להכניס. ואמר שעד היום היה רק השגחה במטבח, ומהיום יהיה השגחה בכל החדר אוכל...

וקם מרן ואמר המקום ינחם אתכם וכו': העולם מפרשים שהמקום זה המקום ב"ה, ישלח נחמה בכפלים, מרובה מדה טובה, ושיהיה שליח נאמן

כי אלך אל פרעה וכי אוציא את ישראל ממצרים, ופירשו חז"ל (שמו"ר ג, ד) ששאל באיזה זכות אוציאם, כי הרי היו במצרים בשפל המצב שהתערבו בגויים וילמדו מעשיהם עד שגם שר של מצרים קטרג עליהם באמרו מה נשתנו אלו מאלו הללו והללו וכו' (ילקוט בשלח, רמז רלד), וענה הקב"ה למשה (שמות ג, יב) בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, שיצרף להם עתה הזכות של אח"כ שעתידים הם לקבל התורה, ולקבל על עצמם עול מלכות שמים בשלימות, ולכן זכות זה תעמוד להם שיגאלו ממצרים.

וכי יתמה האדם האיך יזקף לזכותם דבר שעדיין לא בא לעולם, על כן תשובתו בצידו, כי הנהגת הבוכ"ע ברחמיו הוא הנהגה שהוא למעלה מן הזמן, כי הזמן הוא רק בריאה גשמית, ואין שייך חילוקי הזמן כלפי קוב"ה, וכמש"כ בספה"ק ישמח משה (פר' וארא) שכל ענין של הזמן הוא בריאה גשמית כשאר כל יצורי הבריאה, באשר לכך ישנו הבדל אם ההנהגה הוא בשם הוי"ה ב"ה, או ההנהגה הוא ע"י שם אלוקים, כי שם אלוקים עולה בגימטריא הטב"ע, כמ"ש הרמב"ן (פר' בראשית), ובטבע הבריאה נקבע שיהא הכל תחת משטר הזמן, שהרי נברא העולם בששת ימי המעשה ויהי ערב ויהי בקר, ואמה"כ (ח, כב) עוד כל ימי הארץ זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף ויום ולילה לא ישבותו, שנקבעו המזלות וסדרי המערכת שיהא הכל במועדו וזמנו, ועל כן כאשר ההנהגה בשם אלוקים הכל תלוי על פי הזמן המסוים. לא כן כאשר ההנהגה בשם הוי"ה אשר שורשו ב'היה הוה ויהיה' דהיינו שה'היה' וה'יהיה' וה'הוה' הכל כאחד בבחי' של למעלה מן הזמן וממילא דלא שייך בה מוקדם או מאוחר וכו', וכבר אמרתי זהו שנאמר ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד, שכל הג' הם לעולם ועד בלא התחלקות כלל, ועי"ש בישמח משה מה שפירש בזה.

והנה יציאת מצרים היתה בשם הוי"ה ב"ה, וכדכתיב (שמות ג, טו) זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור, ולכן שפיר ניתן לצרף ענין שיהיה בעת מאוחר יותר עפ"י משטר הזמן הגשמי, ולחשבו כמו שכבר

להרגו כמ"ש (בראשית לו, כ) ועתה לכו ונהרגוהו וגו', שכל זה היה עצה עמוקה של אותם שבטי י"ה, אשר הם ראו ברוח קדשם שעתיד לצאת ממנו ירבעם בן נבט מלך ישראל שהיה חוטא ומחטיא והעמיד עגלים לעבודה זרה בדרך ובבית אל, ורצו השבטים למנוע זאת ולכן התנכלו ליוסף להמיתו בכדי שלא יצא ממנו ירבעם. ומקורו מדברי המדרש (ב"ר פד, יד) דלכך ביקשו להרוג ליוסף משום שירבעם עתיד לצאת ממנו, כמו שאמרו זה הוא שעתיד להשיאנו לבעלים, יעו"ש.

והנה הפליגו חז"ל (סנהדרין דף ק"ב ע"א) בגודל מעלתו של ירבעם בן נבט כמו שהיה בתחילת מלכותו קודם שחטא, ואף אח"כ כשחטא יש עלינו לדעת שכל העניינים הכתובים בספרי הנביאים על מעשיהם של מלכי ישראל אין להבין אותם כפשוטם ממש. ואמר לו הקב"ה אחרי שהתחיל לחטוא חזור כך ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן, הרי שהקדימו לבן ישי לרוב גודל מעלתו, ורק אח"כ כשהוא שאל מי בראש ירד ממדרגתו וענה לו השי"ת בן ישי בראש. הרי שהיה ירבעם צדיק נשגב.

ובספרי המקובלים איתא (ראה ספר הליקוטים, פר' וישב; עמק המלך, עולם התוהו, שער ו, ועוד) כתב כי נשמת משיח בן יוסף הוא גלגול מנשמת ירבעם בן נבט, שאז כשיהרג יכה לבוא אל תיקונו, יעו"ש. ואין אתנו יודע עד מה בעניינים אלו. ואיתא בזה"ק בכמה מקומות (ראה רעיא מהימנא, פר' תצא, דף רע"ז ע"ב) שמשח בן יוסף שהוא מזרע ירבעם משבט אפרים יבוא קודם למשיח בן דוד, ועתיד ליהרג בשל חטאת ירבעם, ואח"כ בן דוד בא ותתגלה מלכות שמים.

ולפי"ז יש לומר, דלזה כיוונו השבטים הקדושים במעשיהם, כי המה צפו בסוף מעשיו ולכן התאספו להרוג ליוסף ולמנוע חילול השם ולהחיש עת הגאולה ותיקון עולם במלכות שד"י, ולזה חפצו השבטים להקדים הענין ולהרוג את יוסף ולקרר מלכות שמים, ובבחי' מה שמצינו ביעקב שלימא אשר ביקש שתהיה תחית המתים בימיו כנודע.

וכל מעשה זה נתגלגל לידם שתעמוד הנהגה זו לבניהם בעת אשר יהיו בגלות מצרים, כי מצינו ששאל משה רבינו את הקב"ה (שמות ג, יא) מי אנכי

לנו נשוב כולם לעבוד את ה' ולקבל על עצמנו עול מלכות שמים, ועתיד אליהו להשיב לב בנים ואבות לאביהם שבשמים, ולכן עתה אקום יאמר ה' ויגאל אותנו בקרוב.

כך היו פני הדברים בימים ההם בזמן הזה בימי מתתיהו שזכו להארת פנים וניסים מגולים כאלו, בעוד שהדור לא היה ראוי כלל וכלל, כי המתבונן בדברי הימים ההם יראה שהיו הם במצב אשר כמעט כל העם הלכו אחת תרכות יוון הטמאה, ולא נשארו כי אם רק קומץ יראים לדבר ה', וכשהלכו הכהנים הקדושים ומסרו נפשם למען שמו הגדול התעוררה עליהם מידת הרחמים, כי ראה הקב"ה שאח"כ יחזרו כולם לעבדו בלבב שלם ולכן האיר פניו עליהם. וכאשר האריך בזה בספה"ק ייטב פנים (מאמרי חנוכה, אות ו) שענין זה היה בימי החשמונאים שבני ישראל לא היו זכאים וראויים לישועה, אך ה"בוכ"ע צפה והביט שעל ידי זה שבני ישראל ינצחו במלחמה יתקדש שם שמים בעולם, ובגין כך יקבעו חכמים שמונת ימי חנוכה להודות ולהלל להשי"ת על כל הנסים והנפלאות שעשה להם בימים ההם, ובני ישראל עד סוף כל הדורות ידליקו נרות חנוכה, ויהללו ויודו לה' על אשר הצילם מחרב היונים. ואז כבר צירף השי"ת למפרע כל אותם הזכויות שיהיו מהדלקת נרות חנוכה והשירות ותשבחות על אשר ניצחו במלחמה, ודין גרמא שנעשה להם הנס בימים ההם, יעו"ש מה שפירש בזה לדרכו בקודש.

ולזה חנוכה הוא חינוך והרגל לגאולה העתידה (בני יששכר, מאמרי כסלו טבת, מאמר ב, אות ח), כדי לקבוע הנהגה זו גם בעת הגאולה העתידה. וימי החנוכה מסוגלים ביותר ובהם ניתן להתעלות בניקל יותר משאר ימות השנה, וכפי שהאריכו בספה"ק (מאור עיניים, פר' מקץ; דברי חיים לחנוכה, דף ק"ב בהנדמ"ח) בגודל מעלת ימי החנוכה בעניין זה, ופירשו בזה אמרם ז"ל (שבת דף כ"א ע"ב) פתילות ושמונים שאמרו חכמים אין מדליקין בהם בשבת מדליקין בהם בחנוכה, שאפילו מה שבשבת קודש ושאר מועדי קדש לא ניתן לפעול, אפשר לפעול בחנוכה. ולכך ניתנו לנו את ימי החנוכה ומצוותיה

היה הדבר, ולזקפו לזכותם. ולזה גם בקריעת ים סוף נאמר (שם יד, ל) ויושע הוי"ה ביום ההוא, היינו שהישועה בקריעת ים סוף היה על ידי שם הוי"ה אשר הוא כאמור למעלה מן הזמן, כי חישוב להם הקב"ה מה שעתיד להיות אח"כ שיקבלו התורה.

ענין זה נקבע במעשה יוסף ואחיו, שבו דנו השבטים את יוסף על שם העתיד שעתיד ירבעם לחטוא, ואף שבתחילה היה צדיק גמור, מכל מקום לימדו עליו חובה על שם העתיד. ואם לחובה כן הוא, הרי שמרובה מידה טובה ממידת פורענות (תוספתא סוטה פ"ה, ה"א), וכ"ש וק"ו שיש לצרף זכות העתיד לטובה, כי עפ"י מידת הרחמים שהוא שם הוי"ה ב"ה אין שם חילוקי זמן, ומעתה בוודאי שאפשר לצרף זכות של אחר כך ולהוציאם ממצרים בזכות כן.

זהו שנתכוונו חז"ל בדרשם הפסוק לבו וראו מפעלות אלקי"ם כי הרי אלקים הוא שם מידת הדין, וכתוב בתריה הפך ים ליבשה, וכיצד יהפוך ים ליבשה כשמידת הדין שולטת, על כן ביארו למה וישנאו אותו ורצו להרוג את יוסף, והיינו בשביל חטאת ירבעם, כשבכך חפצו לקבוע שתהיה ההנהגה עם בניהם באופן של למעלה מן הזמן, וזהו בשביל שיקרע הים לפניהם כי בכך ייסתם טענת שר של ים הללו והללו וכו', והמים להם חומה (שמות יד, כט) חמה כתיב (ילקוט בשלח רמז רלד), אלא יצרפו להם זכות שאח"כ כשיעברו ויגיעו להר סיני ושם יקבלו התורה.

ולנהג"ל שבעת ההוא חפצו השבטים להמשיך בחי' לעתיד לבוא, ע"י הריגת משיח בן יוסף, י"ל עוד בכוננת השבטים הק' שלא היתה רק על בניהם יוצאי מצרים, כי אם גם על צאצאי צאצאיהם עד דור עקבתא דמשיחא, שגם עליהם תהא מדת הדין מקטרגת ואומרת כי אינם ראויים לגאולה, עקב שפל מצבם מתוקף הגלות, וכבר אמר הנביא (מיכה ז, טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, וכאשר היה בגאולת מצרים שהיתה ההנהגה עמם למעלה מן הזמן ונגאלו בזכות שאח"כ חזרו למוטב, כן יהיה לעתיד לבוא שאע"פ שעתה אין אנו ראויים להגאל, אך גלוי וידוע לפניו ית"ש שכשנגאל וירווח

אתרוגים, דגים וקוגעל.

בעל השמחה הרה"ג ר' זלמן לייב שליט"א נשא דברים בדרך פלפול בענינא דיומא ימי החנוכה וקישורם עם השמחה בלידת התאומות.

אח"כ נשא מרן שליט"א מדברות קודש, בהם עמד ליתן טעם למנהגנו לקריאת השם ביום השב"ק דייקא. וסיים בברכות קדשו כי בוודאי משמחה זו רביה באה לעולם, כי בת תחילה סימן יפה לבנים, ובהולדת ב' בנות, הרי זה סימן יפה לכל הקהל, ברוחניות ובגשמיות.

וזימרו עוד ניגוני שמחה, והאציל מרן שליט"א מברכות קדשו לראש בעלי השמחות, וקם מרן שליט"א לריקוד של שמחה משך זמן, ונכנס לביתו.

את השוה"ט דעתיקא קדישא ערך מרן שליט"א בקליינע זאל שבביתו נאוה קודש, לרגל השמחה, יחד עם בנו הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א ובניו וחתניו שליט"א, והמחותן הסב הגה"צ אב"ד קהל תו"א לונדון שליט"א, (תוכן הד"ת בקידושא רבא ובעתיקא קדישא יבואו אי"ה).

במהלך השוה"ט שוחח מרן שליט"א עם הנוכחים, (תוכן השיחה יבוא אי"ה).

בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - הרב דוב בער ישראלי משגיח בישיבה"ק מתיבתא דברי יציב בחיפה, לוי - הרה"ח ר' עמרם לוי מאלעד, שלישי - הגאון רבי דוד מארגרעטן שליט"א רב קהל בית ישראל במאנסי, הגבה - הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, גלילה - הבה"ח בנש"ק החתן שלום נ"י בן הרה"ג ר' חיים היילפרין מבארא פארק.

בזמירות בשוה"ט התכבדו, ברוך א"ל עליון - הרה"ג רבי חיים בצלאל וועבער שליט"א דומו"צ בב"ד קארלסבורג בבארא פארק, דרור יקרא - הרה"ג ר' שמואל נטע זלמנוביץ שליט"א נכד רבוה"ק ור"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק, שבת היום - הרה"ג רבי דוד אסקל שליט"א ראש הכולל בצפת עיה"ק.

התורה בעידן רעוא דרעוין היה ע"ד המדרש רבה בפרשתן (ב"ר פד, ח) דרשו בפסוק (תהלים סו, ה) לכו וראו מפעלות אלוקים וכתוב בתריה הפך ים ליבשה, למה וישנאו אותו בשביל שיקרע הים לפניהם, ותמוה. וכבר נאמרו בזה פירושים הרבה והתוה"ק אין לה קץ וגבול.

- הגאולה העתידה בזכותיה דיוסף שהעביר על מידותיו וכן יעביר השי"ת על מדותיו למחול לבני"י - ואפ"ל, ובהקדם מה שדיבר מרן אאדמו"ר זי"ע

כדי להכין אותנו לעת קץ הגאולה שאע"פ שהחושך יכסה ארץ מכל מקום בפתע פתאום אור חדש על ציון תאיר, והכל בזכות שאח"כ נהיה בבחי' מוסיף והולך בעבודת ה' ובקבלת עול מלכות שמים.

יעזור השי"ת ויתעוררו עלינו רחמי המרובים, וכבימים ההם בזמן הזה יעשה לנו נסים ונפלאות בגאולה שלימה במהרה בימינו אמן.

יום שב"ק

תפילת שחרית התפלל לפני העמוד - הרה"ג רבי משה נחמן זילברמן שליט"א ר"מ בישיבה"ק.

בעליות התכבדו, כהן - הרב חיים יחיאל מיכל קאהן מרחובות (בן המחותן הגה"צ אב"ד תו"א לונדון שליט"א), לוי - הגאון רבי יצחק אייזיק לוי שליט"א מרבני קרית צאנז.

שלישי - בעל השמחה הרה"ג רבי יקותיאל יהודה שליט"א מירושלים עיה"ק - נכד כ"ק מרן שליט"א, והכריז הגבאי הרה"ח ר' שלמה צבי ה'מי שברך' לרגל הולדת הבנות התאומות, ויקרא שמם בישראל, שם הבכירה 'ברכה גאלדא' ע"ש הרבנית ממעליץ ע"ה א"ח כ"ק האדמו"ר ממעליץ שליט"א ובת להבחל"ח כ"ק הגה"צ רבי נחמן כהנא מספינקא ב"ב זצוק"ל, ושם הצעירה 'רויזא בלומא' ע"ש הרבנית של הרה"ק רבי אלעזר ניסן זי"ע ואם הרה"ק הייטב לב זי"ע. ופצחו הקהל בזמר 'קול רינה וישועה באהלי צדיקים'.

רביעי - החתן אברהם הרבסט נ"י, חמישי - החתן מורנו שמעון רובין נ"י, שישי - מרן שליט"א, שביעי - הרה"ח ר' חיים שמעון הרבסט יו"ר קרית הבעש"ט בפ"ת, הרה"ח ר' יצחק שלמה פוקס ממקסיקו, אחרון - הרב בנש"ק ברוך הלברשטאם מבארא פארק (נכד רבה"ק מגארליץ זי"ע ואחיו הרה"ק מקרייז - צאנז זי"ע), מפטיר ומוסף - המחותן הגה"צ אב"ד תו"א לונדון שליט"א, הגבה - הרה"ח ר' משה אליהו הרשקוביץ ממאנסי, גלילה - הרה"ח ר' שלמה רייכמן מבארא פארק. וברכו החודש טבת.

'שמחת הקידושא רבא'

לאחר התפילה עלה מרן שליט"א על גבי בימה מוגבהת, למעמד הקידושא רבא לכבוד השמחה הכפולה בהולדת הנינות, בנות להרה"ג ר' זלמן לייב שליט"א שליט"א, נכדות להגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א. לצד מרן שליט"א ישב נכדו בעל השמחה, הסבים, ובני מרן שליט"א.

מרן שליט"א קידש על הי"ש ואיחל לקהל בברכת לחיים. לאחמ"כ בירך על ב' מזונות. ופצחו המשוררים בניגוני שמחה הודיה, והביאו מרקחת

בקדשו (בעידן רעד"ר פר' פנחס תשכ"ח, נדפס בישראל סבא גליון ג; וראה שפע חיים רעד"ר ח"ב, פר' מקץ, מאמר ו) ותוד"ק בתוספת ביאור, דהנה אמרו חז"ל (עי' ב"ר פו, ח; מדרש תהלים, מזמור קיד, ט) הים ראה וינס, מה ראה, ארונו של יוסף ראה. ופי' הענין, כי הנה כשיצאו בני ישראל ממצרים והיו בשפל המדריגה, עמד המקטרג של מעלה וטען מה נשתנו אלו מאלו (ילקוט בשלח, רמז רלד), ובהתגברות מידת הדין הרי שמלך במשפט יעמיד ארץ (משלי כט, ד), וכל האומר הקב"ה ותרן יותרו חייו (ב"ק דף ג' ע"א), ומעתה בעת הזאת היאך יזכו לצאת זכאים לפניו בדין.

על עת צרה כזאת עמד יוסף צדיקא ופעל בשמי מעל המתקה גדולה, והוא עומד ובא בטענה לפני מלכו של עולם לאמר, בורא כל עולמים הן אמת כי אתה הוא מלך המשפט, אכן הלא כל הדינים היוצאים מבי דינא הם בבחי' מדה כנגד מדה. ומעתה בדין הוא לרחם עליהם ולזכותם בדין וזאת על ידי מידה ובחינה זו של 'מדה כנגד מדה'.

הן אני יוסף בהיותי בן שבע עשרה שנה הייתי אצל אבי בבחי' של מעלה לישב בגן עדן העליון כשלמד עמי אבי כל מה שלמד בבית שם ועבר, וישבתי שם במנוחה ובשלוה, והנה באו אחי השבטים ומכרו אותי מצרימה, ולעבד נמכר יוסף (תהלים קה, יז). והאמת שאין לנו כל השגה בצרה הגדולה אשר אפפה את יוסף הצדיק, הן בגשמיות, וביותר ברוחניות, כאשר מכרוהו והכניסו אותו אל ערות הארץ ארץ מצרים הטמאה ובבית פוטיפר שר הטבחים. והנה על אף שניתקוהו וקרעוהו מבית אביו לא העלה על דעתו כלל איזה מחשבת רע על אחיו, ולא נטר עליהם איבה כלל ולא היתה בלבו שום תרעומות ושכח כל מה שעשו לו, וכנודע מה שפי' בזה הגה"ק משינאווא זי"ע (דברי יחזקאל, פר' מקץ, וירא יוסף) במה שתירגם אונקלוס (בראשית מב, ז) על מה שנא' ויתנכר עליהם, וחשיב מה דמליל להון, יעו"ש. וראיה ברורה שלא חשב עליהם רעה, דאי לאו הכי מפני מה המתין כל אותן כ"ב שנים מלהודיע ליעקב אבינו אשר הוא חי, והלא היו לו הזדמנויות ואפשרות כמה וכמה פעמים לשלוח שליחים לאביו להודיעו כי הוא נמצא במצרים, ובפרט שידע והכיר

באהבה אשר אהבו יעקב אביו אהבת נפש עד מאוד. ברם כיון שחשש שאם ישלח לומר ליעקב כי הוא שוהה במצרים, הרי שיברר יעקב אבינו היטב הדבר עד שיוודע מכל אותו המעשה, ויקפיד יעקב על בניו, על כן גמר בדעתו להעביר על מדותיו ולסבול כל אותם הצרות הקשות במצרים, עד העת אשר יגלו לו מן השמים בסימן מובהק כי הגיע עיתו להתגלות לפני יעקב ואחיו השבטים הק', ועד אותה העת הרי שאפי' מליבא לפומא לא גליא ולא הזכיר מאומה ולא עשה כל פעולה מכל זה.

כאמור גם כשכאו השבטים הק' מצרימה אל יוסף, היה מחפש ותר היאך יוכל להביאם לידי כפרה גמורה, שלא יימשך עליהם כל קטרוג ומדת הדין, הן קודם התגלותו אליהם, והן לאחר מכן, ונמשך גם אחר שנסתלק ונפטרו יעקב אבינו ע"ה, וכמו שנא' (בראשית ג, טו) ויראו אחי יוסף כי מת אביהם ויאמרו לו ישממנו יוסף והשב ישיב לנו את כל הרעה אשר גמלנו איתו, והשיב יוסף כנגדם ואמר להם דהם מלומר כן, כי לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלוקים וגו' (שם מה, ח), ובאמת שאתם לא עשיתם כאן מאומה, כי כל הענין שנתגלגלתי למצרים לא היה כלל מכס כי אם מאת הבורא ב"ה, וכפי שנאמר שאמר להם יוסף (שם פסוק כ-כא) אלוקים חשבה לטובה למען עשה כיום הזה להחיות עם רב, ועתה אל תיראו אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם וינחם אותם וידבר על לבם. ואף לרגע אחד לא היה לו כלל תרעומת על האחים הק'. וכמעט שהדבר אינו ביכולת ובכוחו של ילוד אשה לעשות כן, שאף לא יתבטא כנגדם בדיבורים חריפים וכיוצ"ב, ונאמר (שם ג, יז) ויבך יוסף בדברם אליו, כי באמת לא עלתה על דעתו כלל מחשבת רעה על אחיו הק'.

ומעתה הלא יתר מרעהו צדיק (משלי יב, כו) וכל שכן הבורא ית"ש, וכשם שאני לא חשבתי כל רע על אחי הק', כמו כן מבקש יוסף מאת הבורא ב"ה שגם הוא לא יראה כל פגם ורע על בניו עם בני ישראל, וממידת קל וחומר, דמה אם בשר ודם ילוד אשה אשר כוחותיו ויכולותיו מוגבלים, והגם שהרעו לי ועינו נפשי בסבל וקושי, ואעפ"כ לא חשבתי עליהם רעה כלל וכלל. וכל שכן כלפי הבורא ב"ה אשר אין

חבילות חבילות רח"ל, או אז יעלה יוסף הצדיק למעון כי אין לעשות כלל כל החשבון הזה, וכאשר הוא לא חישב מאומה עם אחיו על אשר מכרוהו מצרימה, ועל ידי טענה זו יסתתמו פי הדוברים עתק ויהיה הם קטיגור וקח סניגור מקומו.

הוא הדבר אשר היה בעת אשר עמדו ישראל על שפת ים סוף, שעמד עליהם לקמרג שרו של ים לומר מה נשתנו אלו מאלו הללו עובדי ע"ז והללו וכו' (ילקוט בשלה, רמז רלד), אכן כאשר ראה ארונו של יוסף, ונזכר מעשה שלא חישב יוסף מאומה עם אחיו השבטים הק', ואם כן יתר מרעהו צדיק וכל שכן הקב"ה שלא יחשב מאומה עם ישראל, וממילא נמתקו כל הדינים בשרשם, וינס הים מפניהם, אתוד"ק מרן אאדמו"ר זי"ע בתוספת ביאור.

- יוסף צדיקא החדיר כח ביד כל אחד מישראל להעביר על מדותיו -

ע"ז אמרו חז"ל (ראש השנה דף י"ז ע"א) המעביר על מדותיו מעבירין ממנו כל פשעיו. ודבר זה הוא כלל הראשון לאדם שמתעורר בלבבו לשוב בתשובה לפני הקב"ה, ובאשר לב יודע מרת נפשו כל מה שעשה מיום הוולדו, ובשמים ממעל אין שכחה כלל כי הכל נרשם ונכתב בספר, הרי שהעצה היעוצה והכלל הראשון הוא שיהיה האדם בבחי' 'טוב' והיינו להעביר על מידותיו ולמחול ולסלוח לכל מי שהרע לו, ולהתגבר על יצרו הרע המבקש ממנו שיחרוט בזכרונו את הפגיעה שפגע בו רעהו וכו', כי אם אדרבה למחות הדבר מזכרונו תיכף ומיד, שהאמת הוא שלא האדם הוא שפגע בו, כי לא היה כי אם שליח הבורא ב"ה, כאשר היתה מתוחה עליו מדת הדין, ונמצא שהוא עצמו גרם לעצמו הפגיעה הזאת. וכאשר ישריש האדם בקרבו מחשבה זו ויעביר על מידותיו לעקור מלבו כל מחשבה רעה על זולתו, הרי שמדה במדה יחשבו לו מן השמים ג"כ באופן הזה ויזכה לכפרה על כל פשעיו.

יוסף הצדיק בעבודתו הרבה שהכניע כל מידותיו למעלה מדרך הטבע לבל יזכור ויחשוב כל ענין רע על אחיו השבטים הק' ולא חישב עמהם על ענין מכירתו כלל וכלל, הוא שהחדיר כח זה בכלל ישראל לדורות עולם, כשרק בכוחו יש בכח האיש הישראלי

כל פגם מגיע כלפי מעלה כלל וכלל, וכמאמר הנביא (איוב לה, ו-ז) אם חטאת מה תפעל בו ורבו פשעיד מה תעשה לו, אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקה, ומעתה הגם כי האדם אינו כדבעי, אולם הלא אתה טוב ומטיב רחום וחנון, ואתה עושה לפנים משורת הדין, ובדין הוא שתתנהג עמהם במדה כנגד מדה להוציאם זכאים בדין. ועל ידי טענה זו נעשה המתקה גדולה ונתמתקו הדינים בשורשם.

ובאמת שהמשפט באופן זה הוא עפ"י הדין והאמת, וכיון דיוסף הצדיק אשר היה בבחי' זן אבא וברא (אונקלוס בראשית מט, כד), והוא כלל כל נשמות בני ישראל, וכנודע דבני ישראל נקראים על שם יוסף וכמאמר הכתוב (עמוס ה, טו וברש"י שם) אולי יחנן ה' אלקי צבאו"ת 'שארית יוסף' (וראה ברכות דף ג"ה ע"ב ובמהרש"א שם; ב"ר עג, ב). וממילא כאשר דן הקב"ה את בני ישראל עפ"י מדת הדין - בדין ובמשפט, הרי שגם המשפט בבחי' מדה כנגד מדה הוא על פי אמת הדין והמשפט, ובמה שעורר יוסף הצדיק כשלא חישב מאומה לאחיו השבטים הק' ולא עלה על דעתו כלל וכלל כל ענין של נקמה ושילום וכו', ואפי' מחשבה רעה זעירא, הרי שהקב"ה מתנהג כן עם כל עם בני ישראל הנקראים על שמו להעביר ולמחות פשעיהם ולא לראות ברע כלל.

ולפיכך איתא בספרי אמת שקודם שיבוא משיח בן דוד יצטרך לבוא משיח בן יוסף, שזה בא כדי לעורר בשמים זכות מדותיו של יוסף הצדיק ולדרוש קל וחומר, אם בשר ודם כך, אז מלך מלכי המלכים על אחת כמה וכמה שירחם על בני ישראל ויגאלם. ואחר המלצה זו יביא הקב"ה את משיח בן דוד. ואף שיקמרג המקמרג לומר כי אין בני ישראל זכאים וראויים עדיין לגאולה, מכל מקום ישתיקו הקב"ה מקמרונו ויאמר בני המה וכדכתיב (שמות ה, כב) בני בכורי ישראל.

ולזה מובא במדרש (שמו"ר א, ה) שהגאולה העתידה תהיה בזכות יוסף הצדיק כדכתיב (ישעיה יא, מז) והיה ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו וגו', ולהנ"ל יבואר שבעת עקבתא דמשיחא כאשר יסתתמו פי כל המליצים בעד ישראל ולא יהיה להם עוד תשובה ומענה כנגד המקמרג, אשר יבוא עם

להיות מעביר על מידותיו, ואף כאשר יעשה עמו השני עוולה גדולה ופשע כנגדו לביישו ברבים או בהיזק בגוף או בממון וכו', למחול על כך ולהעביר הדבר מנגד עיניו בשלימות.

הלא האדם נברא מחומר גשמי ובשר ודם, ומעתה כשאחד הרע לו הרי שהרגש האדם ימנע בעדו מלהעביר הדבר ולמחול על הפגיעה הרעה הזאת. והאדם שיהיה בו הכח למחול באמת לכל אחד ואחד, וטרם שעולה על יצועו הריהו אומר 'הריני מוחל לכל מי שהכעים והקניט אותי' בלב שלם, שלא יהיה זה כפטומי מילי בעלמא וכמצות אנשים מלומדה, כאשר למחרת בקומו מעל יצועו יתור ויחזר אחר האיש אשר הכעיסו להחזיר לו כגמולו, כי באופן כזה אוי לאותה בושה. אלא שיקבל עליו באמיתיות לבבו למחול לזולתו על כל מה שפגע בו, כח זה הוא רק מכוחו של יוסף הצדיק שהחדיר והכניס כח זה אצל כל בני ישראל, שיש ביד כל אחד ואחד להעביר על מידותיו ולהתגבר גם בענין זה. ולזה נקראים עם בני ישראל דייקא על שם יוסף כנ"ל כי כל כח זה קיבלו בני ישראל על ידי יוסף הצדיק.

- המעביר על מדותיו מעבירין ממנו גם פשעים שאין עליהם תשובה באופן אחר -

ובהתבונן יותר במאמר חז"ל זה של 'המעביר על מדותיו מעבירין ממנו כל פשעיו', דלכאוו' אם אין האדם עושה תשובה כראוי, א"כ היאך שייך מחילה שיעבירו הימנו כל פשעיו, ואם שפיר עביר תשובה מעתה לשום מה חסר לו עוד ענין זה של 'מעביר על מדותיו'.

אלא בהכרח דיש כאן מעלה יתירה, ויבואר, דהנה מבואר בספה"ק בהא דמצינו בחז"ל (יומא דף פ"ו ע"א) ד' חילוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש, זהו על אותן העוונות שמועיל עליהם תשובה, שכאשר שב האדם בתשובה ומתחרט עליהם באמת מעומק לבבו, בד בבד עם עשיית כל התיקונים הנצרכים לכך, הקב"ה מעביר ומוחה העון, אכן איתא בזוה"ק (פר' ויחי, ח"א דף רי"ט ע"ב) שכאשר חוטא האדם ופוגם בעבירות החמורות רח"ל, על כן אין מועיל תשובה, וסוגרים השערים בעדו לכל יוכל להכנס לפניו מהיכל המלך, ובבחי' הכתוב (שמואל-

א כו, יט) גרשוני מהסתפח בנחלת עבדי ה'.

ואמנם נראה שבכדי לתקן גם עבירות החמורות הללו, על זה מועיל מה שהוא 'מעביר על מדותיו'. כי מי שאינו מעביר על מידותיו, הרי שאף מן השמים יחשבו ויתנהגו עמו בדקדוק הדין, שכאשר יעשה תשובה כראוי בקבלה גמורה על העתיד חרטה על העבר מאי דהוה הוה מכאן ולהלן חושבנא, ויודוי דברים, הרי שתשובתו זו בלב ונפש תועיל לו לכל אותן העבירות שמועיל עליהם תשובה, ברם על העבירות החמורות יינעלו השערים בעדו, ולא יוכל להכנס אל היכל המלך להתחנן בעד נפשו לבקש סליחה מחילה וכפרה.

ברם אם הוא מעביר על מדותיו, ומקבל על עצמו לבל יזכור כלל וכלל אף במחשבתו ענין רע שהרעו עמו, ובדבר זה צריך הוא להתגבר על טבעו, והוא מקיים בעצמו בחי' הכתוב (איוב ב, ד) כל אשר לאיש יתן בעד נפשו, ואם כן מדה במדה כשם שהוא התגבר על טבעו והתנהגותו הוא בבחי' של למעלה מדרך הטבע, כמו כן אף ההנהגה העליונה תהיה עמו בבחי' של למעלה מן הסדר וההנהגה הרגילה. כמבואר בספה"ק ענין זה שכל עוד האדם מתנהג עפ"י אמת הדין והגבול הרי שההנהגה עמו הוא בדרך גבול וטבע, ברם כאשר הוא מתעלה למעלה מן הגבול הרי שמן השמים ישנו טבעיות ההנהגה העליונה לשדד עבירו ולפתוח בעדו גם כל אותם השערים שננעלו בעוונותיו.

- המעביר על מדותיו פותחין לו פתח ושער חדש ליכנס בו בתשובה בזכותיה דיוסף -

בהאמר יתבאר מה שמצינו להלן בפרשתן (בראשית לו, יג-יז) ויאמר ישראל אל יוסף הלוא אחיך רועים בשכם לכה ואשלחך אליהם ויאמר לו הנני, ויאמר לו לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן והשיבני דבר וגו', דלכאוו' יש כאן כפל לשון, דאחר שאמר לו יעקב 'לכה ואשלחך אליהם', מפני מה חזר לומר אליו 'לך נא ראה את שלום אחיך' וגו', דנראה כאילו היו כאן שני ציוויים נפרדים. כן יש לבאר מה שביקש לדעת את שלום הצאן, וכביכול השווה דאגתו לשלום בניו ולשלום הצאן יחדיו. ויבואר ובהקדם מה שראיתי להגה"ק הרי"ח

הרחמן, והוא מרחם וחם על כל אחד ואחד שחוטא מזורע אברהם יצחק ויעקב לכלתי ידח ממנו נדח, ואף מי ששרוי בנוקבא דתהומא רבא שיוכל לשוב אליו, על כן הוא פותח שער מיוחד מלמעלה אשר דרך שם יוכל האיש הנלבב לשוב בתשובה שלימה. ואין הקב"ה מביט כלל אל המלאכים ומדת הדין הסוגרים ומונעים את בעל התשובה להתקרב אליו, כי אם פותח שער מיוחד במעלה האות ה"א אשר דרך שם יוכל להכנס השב בתשובה ולהתקרב אליו.

על זה פעל יוסף הצדיק במה שהעביר על מדותיו, ועל זה אמרו חז"ל שהמעביר על מדותיו 'מעבירין ממנו כל פשעיו', שזה כולל אף מי שעבר רח"ל בעבירות חמורות, כשכלל זה שקבעו חז"ל הוא לכל איש ישראל עד סוף כל הדורות, וביותר לעת עקבתא דמשיחא בירידת הדורות, כאשר יפלו מטה מטה כל כך בהתגברות הטומאה והזוהמא, וכנודע מהישמח משה זי"ע (פר' כי תבוא, עה"פ ולקחת מראשית) שכל עיכוב הגאולה הוא בשביל חטא זה, בעת הזאת יעמוד יוסף הצדיק לפני כסא הכבוד ויליץ יושר בעד ראשי עם קודש לומר, כי הגם שעל פי אמת הדין והמשפט אין מועיל להם תשובה, אכן ראה נא אבי שבשמים כי אף אני עשיתי למעלה מאמת הדין והמשפט, ואף אני התגברתי על הטבע הטבוע בי ומחיתי מליבי לחלוטין כל מה שעשו לי אחי השבטים הק' ולא זכרתי ולא נטרתי להם מאומה, ואם כן מכל שכן וקל וחומר שאף אתה אשר הנך א"ל רחום וחנון תתנהג כן עם בניך אהוביך.

על כן הוסיף לו השי"ת ליוסף דייקא האות ה"א, כי על ידי מה שקידש יוסף שם שמים קיבל כח זה לפתוח הפתח המיוחד במעלה האות ה"א, להיות כרעיה דה"א תלויה, ועל ידי כן יהיה עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים, שיוכל כל אחד באשר הוא לצאת מהטומאה והזוהמא ומנוקבא דתהומא רבא, ולהתרום אף אחר שנפל עד לערות הארץ להתקרב אל הקדושה.

- יציאת מצרים בזכותיה דיוסף שעזר שיועיל תשובה על כל חטא ועון -

ואפשר לומר עוד עפ"י פשטות, דהנה נודע מה שהקשו קמאי היאך הוציא הקב"ה את בני ישראל

מבאגדד זצ"ל בספרו ברכת הרי"ח (בפרשתן) שעמד לבאר מה שנאמר 'לכ"ה ואשלחך' ולא אמר 'לך ואשלחך', וביאר שם לדרכו דרמו לו יעקב אבינו על שעתיד הקב"ה להוסיף לו אות ה' על שמו, וזה שאמר לך ה', יעו"ש.

והיינו כדאמרו חז"ל בגמ' (סוטה דף י' ע"ב) יוסף שקידש שם שמים בסתר זכה והוסיפו לו אות אחת משמו של הקב"ה דכתיב (תהלים פא, ו) עדות ביהוסף שמו וגו', וי"ל דעל זה רמזו לו יעקב שתכליתו הוא מה שעתיד הוא לירד מצרימה ושם יקדש שם שמים לעמוד בנסיון הגדול ולהתגבר על יצרו הרע, ועל ידי כן יתווסף לו אות ה"א על שמו. וכל זה ראה יעקב ברוח קדשו תיכף בשלחו אל אחיו לרעותם היכן הם רועים, ועל כוונה זו אמר לו יעקב 'ואשלחך אליהם'.

ובביאור הענין מה שניתוסף לו דייקא אות ה"א י"ל, דהנה אמרו חז"ל (מנחות דף כ"ט ע"ב) מפני מה נברא עולם הזה בה"א, לומר שכל הרוצה לצאת יצא, ומפני מה כרעיה דה"א תלויה שאם שב בתשובה ורוצה להכנס יכנס מלמעלה, ולייעול בהך לא אסתיעא מילתא. והיינו דאות ה"א מורה על שהקב"ה פותח שער מיוחד לכל החפץ לשוב למוטב ולעשות תשובה, שיוכל לחזור דרך שם. והנה לכאוי' צ"ב למה אי אפשר שיכנס מאותו פתח שיצא, והלא אמרו חז"ל (יומא דף פ"ו ע"ב) היכי דמי בעל תשובה באותו מקום ובאותו שעה באותה אשה וכו', וכבחינת החטא כן נמי צריך שיהיה מעשה התשובה, ומעתה כיון שיצא לחוץ מלמטה, מפני מה הוצרך הקב"ה לפתוח פתח ושער מיוחד מלמעלה ולא ישוב השב בתשובה בפתח שיצא בו מלמטה.

וי"ל, דאכן על עבירות שאין הקטרוג גדול עליהם כל כך, ואין סוגרים השערים בפני העובר, על אותן עוונות שייך לומר שהתשובה הוא דייקא באותו מקום ובאותו זמן. ברם כאשר חוטא רח"ל בעבירות חמורות, והמקטרג ומדת הדין אומרים כי אין מועיל על כך כלל תשובה, אחר שנפל עד לשער הנו"ן שבשערי טומאה ושרוי הוא בדיומא התחתונה, ואין שומרי הסף נותנים לו להכנס אל היכל המלך כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק (אסתר ד, ב). הרי שבאותה העת הבורא ב"ה אשר הוא אבינו אב

ממצרים לפני הזמן שנגזר עליהם ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה, וכבר מפורש הדבר במכילתא (פר' בא, פרק יד) רבי אומר כתוב אחד אומר ועבדום וענו אותם ד' מאות שנה, וכתוב אחד אומר ודור רביעי ישובו הנה, כיצד יתקיימו שני כתובין אלו, אמר הקב"ה אם עושיין תשובה אני גואלם לדורות ואם לאו אני גואלם לשנים, וביאר בס' ברכת שמואל (להרא"ש קודאנובר [בעל ברכת הזבח], סו"פ בשלח) דמיד היה הגזירה באופן זה דאם יחזרו בתשובה ייחשבו השנים מלידת יצחק ואם לא ישובו ייחשב מזמן התחלת השעבוד, עי"ש.

וכיוצ"ב כתב בספה"ק ערבי נחל (דרוש ב לפסה, אות ד) לבאר במה שהוציא הקב"ה את בני ישראל לפני הזמן, עפמ"ד בגמ' (סנהדרין דף צ"ח ע"א) א"ר אלכסנדר, רבי יהושע בן לוי רמי כתיב בעתה (הקמן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום אני ה' בעתה אחישנה - ישעיה ס, כב) וכתיב אחישנה, זכו אחישנה לא זכו בעתה, רצ"ל שאם יזכו מעשיהם ויעשו תשובה תחוש עת הגאולה ותבוא קודם העת, משא"כ אם ח"ו לא יזכו שאז הגאולה מתאחרת עד עת הקבוע, ועל דרך זה היה בגלות מצרים שמיד בשעת הגזירה היה שני זמנים לגאולה, זמן של בעתה ד' מאות שנים וזמן של אחישנה אם יעשו תשובה, וכיון ששבו בני ישראל בתשובה כדאיתא במדרש (שמו"ר א, לו), עה"פ (שמות ב, כה) וירא אלקים את בני ישראל וידע אלקים וכו' רבנן אמרי וירא אלקים שעשו תשובה הבינונים וגם הרשעים הרהרו לעשות תשובה, דכתיב (שיר השירים ב, יג) התאנה חנמיה פגיה וגו', וכן הוא בתרגום יונתן בן עוזיאל (שמות ב, כה) וחמא ה' צער שעבודהון דבני ישראל וגלי קדמוי ית תיובתא דעבדו בטומרא דלא ידעו אנש בחבריה, וכיון שראה השי"ת שקיבלו עליהם אמנה שלימה בהשי"ת, ובחרטה גמורה התחרטו על כל מעשיהם, בגין כך זכו שנתקיים בהם אחישנה להגאל קודם הזמן הקבוע, עי"ש.

ואמנם הרי במצרים חטאו ישראל בעבודה זרה כמ"ש במדרש שהם"מ טען רבש"ע לא עבדו ישראל ע"ז במצרים ואתה עושה להם ניסים, וכן אמר הכתוב (יחזקאל ב, ז) ואומר אליהם איש שקוצי עיניו

השליכו ובגילולי מצרים אל תטמאו, ובהיותם במצרים נפלו כמעט עד לשער הנו"ן שבשערי הטומאה, וכנודע מהאריה"ק (ראה סידור האריז"ל, הגדש"פ, פיסקא מצה זו) עה"פ (שמות יב, לט) ולא יכלו להתמהמה, שאם היו נשארים עוד זמן מועט, היו נופלים לשער הנו"ן שבשערי הטומאה, ולא היתה יכולת בידם לצאת משם, ולכן הוציאם הקב"ה בחפזון, יעו"ש. וא"כ להני דיעות דעל חטא עבודה זרה לא מהני תשובה כמ"ש בכפות תמרים (יומא דף פ"ו ע"ב, בשם ספר תאוה לעינים) במאי דאיתא בגמ' שם א"ר לוי גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד שנא' שובה ישראל עד ה' אלוקיך, ר' יוחנן אמר עד ולא עד בכלל, דקמיפלגי אם על ע"ז שהוא עון המגיע עד ה' כביכול, מועיל תשובה, דלרבי יוחנן דעד ולא עד בכלל לא מועיל תשובה עי"ש, ודורשי רשומות נתנו סימן תשב אנוש עד דכ"א נומריקון דם כפירה אשת איש, (של"ה מסכת יומא פרק גר מצוה), מעתה כיון דלא מהני תשובה לעבודה זרה שוב לא יתכן לומר שיצאו קודם הזמן בגין תשובה דעבדו.

ולהנ"ל י"ל, דאף שאכן עפ"י שורת הדין אין מועיל תשובה על זה, ברם יוסף הצדיק המשיך בעבודתו הק', כי אף מי שנמצא רח"ל בזהמא הגדולה ביותר, ואף על אלו העבירות החמורות שעפ"י מדת הדין וכפי סדר המשפט והבריאה אין מועיל על כך תשובה, והעובר על כך נאבד רח"ל מכל העולמות, מכל מקום ישנו הנהגה אשר הוא למעלה מן הטבע, היא ההנהגה העליונה המשגחת לבלתי ידח ממנו נידח, ועל ידי הנהגה זו מועיל תשובה לכל אחד ואחד באשר הוא.

על זה אמר יעקב אבינו שהיה בחי' שהקב"ה קראו א"ל (מגילה דף י"ח ע"א) ברוח קדשו לבנו יוסף - הלא אחיך רועים בשכם לב"ה ואשלחך אליהם, רצ"ל התפקיד והשליחות שלך הוא להמשיך האות ה', והשיבנו ראה נא שישונו הכל בתשובה ולהכניס בהם הרהורי תשובה. ועל זה כיון כאשר חזר ואמר אליו לך נא וראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן, רצ"ל אף אלו אשר איבדו הצלם אלוקים ונפלו ממדרגתם עד אשר נמשלו כבהמות נדמו, כי החוטא בעבירות חמורות מאבד הצלם אלוקים

אותו ית"ש, ואם חפץ הוא שאתרחק כ"כ מבית אבא ואשהה כאן בערוות הארץ, הרי שאקיים רצונו ואעבוד אותו הכא בלבב שלם. והצדיק עליו את הדין לאמר צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו.

בחי' זו הוא בחי' 'אלוקים צדיק', רצ"ל שהוא מצדיק את האלוקים, ויודע באמת דכל מה דעביד קוב"ה ואף אם הוא על פי מדת הדין הרי זה טוב וחסד מאתו ית"ש, כי חסד א"ל כל היום והוא טוב ומטיב עם בריותיו. וכאשר האדם מאמין ומרגיש כזאת, הרי שבכך הוא מבטל הקטרוג מעיקרו, ונמתקים הדינים בשרשם, שמהפך את עצם הדין להיות לרחמים וחסדים על ידי שמאמין באמת כי לא כלו רחמיו ית"ש ולא תמו חסדיו וכל מה שהוא עושה עמו הכל הוא חסד ורחמים. וכאשר כבר מובא רעיון זה מהבעש"ט הק' זי"ע (ראה תולדות יעקב יוסף, פר' נה, אות ג).

ולדרכנו אפ"ל עוד ברמזו הכתוב, דהנה השטן הוא ה'צר' הצורר חפץ לנעול השערים שלא יועיל תשובה לאדם, ולהביא את האדם לידי ייאוש ופכרון ידים, שידמה כי אפסה תקוותו אחר שהרבה לפגום ולקלקל כל כך. ברם ע"ז הורונו המשורר האלוקי שישנו בחי' של יגמור נא רע רשעים, ואפי' מבחי' 'רע' המורה על עבירות חמורות, בבחי' הכתוב (בראשית לח, ז) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה', עדיין יכול הוא לתקן דרכיו ולעשות תשובה, עד אשר יהיה ותבונן צדי"ק צדיק דא נוטר ברית כנודע מזוה"ק (זוה"ק פרשת לך, ח"א דף צ"ד ע"א; פרשת ויצא, ח"א דף קס"ב ע"א), וזאת על ידי ובוהן לבות וכליות אלוקי"ם צדי"ק שיצרף אלוקי"ם וצדי"ק יחדיו אשר הם ממתיקים בחי' צר, ואו אז יזכו ויפתח השי"ת שער ופתח מיוחד שבו יוכלו כל החפצים בתשובה לשוב ולהכנס.

כל זה כאמור פעל יוסף הצדיק בשליחותו, והשליחות הזאת לא היתה רק לאותה שעה ולאותה הזמן, כי אם לדורות עולם. ולזה טרם ביאת המשיח יעמוד יוסף הצדיק לעורר רחמים על בני ישראל, לומר לפני הבורא ב"ה שלא יביט אל מדת הדין, כי אם יעביר על מדותיו וימחול להם לזרע ישראל קודש, ויערה עליהם רוח תשובה ורוח מהרה.

ונעשה כבהמה וכצאן, ועל אותם האנשים אשר יפלו מטה מטה כ"כ רח"ל, הטיל יעקב אבינו התפקיד על יוסף צדיק לעורר בשמים ממעל שיועיל תשובה לכל אחד ואחד בכל מצב תמיד בכל עת.

- המתקת הדינים בשרשם ע"י שמאמין ויודע כי כן הוא רצון הבורא ב"ה -

והנה בספר שם שמואל הקדמון (נרפס בשנת תנ"ט, בפר' בראשית) ביאר בתו"ד כי בתוקף הקליפה ובעת שהקטרוג מתגבר, ונפרס מסך המבדיל בין ישראל לאביהם שבשמים, או אז נעשה בחי' 'צר', שעל זה רמז הכתוב (במדבר י, ט) וכי תבואו מלחמה בארצכם על ה'צר' הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות, ובבחי' איש 'צר' ואויב (אסתר ז, ו). וביטל אותו הצר הוא על ידי 'אלוקים צדיק', כי אלהי"ם צדי"ק עולה בגימטריא כמנין 'צר', כי אלהי"ם הוא פ"ו, וצדי"ק הוא במספר ר"ד, ושניהם יחד הם במספר צ"ר, אם כן על ידי אלקים צדיק נתבטל הצר. ועל זה רמז המשורר האלוקי דוד המלך ע"ה כמזמוריו (תהלים ג, י) יגמר נא רע רשעים ותכונן צדיק ובוהן לבות וכליות אלוקי"ם צדי"ק, אתוד"ק יעו"ש.

עפי"ז אפ"ל דלכן נקרא יוסף בשם 'יוסף הצדיק', כי אף שהיה בו בחי' אלוקים ומדת הדין, צירף לכך בחי' צדיק, ובכך המתיק והשתיק פי המסטינים והמקטרגים.

וביתר עמקות, כי הנה כאשר התרגשה עליו על יוסף החורבן הגדול והצרה הצרורה הזאת אשר כזאת עדיין לא נהייתה, להוציא בזרוע נער קטן מבית אביו והורידוהו אל ערוות הארץ, ואשר עפ"י דרך הטבע היה צריך ליפול לידי יאוש ועצבות. והנה לא זו בלבד שלא התייאש ונעצב אל ליבו, כי אם אדרבה היה שמח וטוב לב, ביודעו כי כן הוא רצון הבורא ב"ה, ובוודאי שלא יעשה הקב"ה כי אם מה שהוא טוב עבורו, דהלא חסד ה' עליו מעולם ועד עולם, ואף לא התרעם יוסף חלילה על מדותיו ית"ש.

ראיה ברורה לכך ממה שנאמר בו שהיה יפה תואר ויפה מראה (בראשית לט, ו), ובוודאי אם היה בעצבות ובעצבון לא היה יפה תואר. אלא היה הוא שמח בלבבו ביודעו דמאחר ורצון הבורא ב"ה כן הוא, הרי שאין כל נפק"מ באיזה אופן הוא עובד

מראובן וניתנה ליוסף. ברם בדין העבירוהו מכך, בגין המעשה אשר עשה, וכדכתיב (בראשית מט, ד) פחו כמים אל תותר או חללת יצועי עלה, וכן הוא אומר (דברי הימים א ה, א) ובחללו יצועי אביו ניתנה בכורתו לבני יוסף וגו'.

והנה כל דברינו הוא עפ"י פשמות, וכבר נודע אמרם ז"ל (שבת דף נ"ה ע"ב) אמר רשב"נ א"ר יונתן כל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה וכו'. ואף אי נימא דהיה בזה פגם לראובן, אמנם הלא מצינו שעשה ראובן תשובה, וכדאיתא במדרש (כ"ר פד, יט) עה"פ (בראשית לו, כט) וישב ראובן וגו', ששב לשקו ולתעניתו, וכל ימי חייו עסק בתשובה, ומעתה מפני מה נסתלק ראובן מן הבכורה, והלא בדין הוא שאחר שעשה תשובה תחזור אליו בכורתו.

ולזה עמדו השבטים ודנו כנגד יוסף בכל תוקף הדין, כי סברו שיוסף נקט בדעתיה דאין תשובה לעבירות חמורות, וכהדיעות דלג' עבירות חמורות אין מועיל תשובה, ובדבר זה מיאנו ולא אבו להסכים. כשכל עצמם לא נתכוונו אלא לטובת עם בני ישראל עד סוף כל הדורות, שעל כולם ייאמר 'ונסלח לכל עדת בני ישראל' (במדבר טו, כו), וכאשר יעשו תשובה יקבלם השי"ת באהבה, כדבר אמרו עד יום מותו תחכה לו בתשובה אם ישוב מיד תקבלו. ומעתה כיון שעשה ראובן תשובה יש למחות ולמחוק כל זכר מהפגם, כי הלא בתשובתו נעשה בקמץ שגולד וכבריה חדשה.

אמנם להנ"ל גם מטרתו ושליחותו של יוסף צדיקא היה לפעול ענין זה שיועיל תשובה לכל חטא ולכל עון, תמיד בכל עת ובכל שעה. ואכן על מנת לזכות לתשובה שלימה, בהכרח הוא לבוא למדתו של יוסף הצדיק להיות מעביר על מדותיו באופן גדול כל כך, ודייקא על ידי מעשה זה המשיך בחי' האמור של המעביר על מדותיו מעבירין הימנו כל פשעיו, ואין לך דבר שאין מועיל על כך תשובה סליחה וכפרה.

- ביאור סמיכות מאמרי ר' תנחום ומדרש חז"ל
- בפרשתן -

בהאמור יבוארו היטב סמיכות מאמרי ר' תנחום בגמ' שבת (דף כ"א ע"ב) אמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרב תנחום נר חנוכה שהניחה

על זה רמז הכתוב ויאמר יעקב אל יוסף הלא אחיך רועים בשכם לב"ה ואשלחך, וכנ"ל שיעורר האות ה"א אשר בו פתח השי"ת דלת ושער מיוחד לדופקים בתשובה, ושוב ויאמר אליו וכאן הורה לו על הדורות העתידים לך נא וראה את שלום אחיך, בעת עקבתא דמשיחא כאשר יעמדו על מפתן הגאולה, שאז יטען כנגדם המקטרג לומר שאין הם ראויים לגאולה, על העת שהוא אמר יעקב ליוסף ראה את 'שלום' אחיך, ויעורר בחי' הכתוב (ישעי' נו, יט) שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו, ואת שלום הצאן, שאף אם נפלו עד אשר נמשלו כבהמות נדמו, ולכאו' יהיה צדק בטענת המקטרג שאין הם כדאים וראויים לגאולה, אז כאותה השעה יבוא יוסף ויסיים את שליחותו ותפקידו שהטיל עליו יעקב אבינו, לעורר רחמים בעדם אצל הבורא ית"ש לבלתי ידח ממנו נדח, שיזכה כל אחד להתעורר לתשובה שלימה ולחזור אל מקור שורש מחצבתו, ולהחיש להם הגאולה השלימה ואת תיקון העולם.

ולזה נקרא יוסף על שם הגאולה העתידה כי רק אז יסיים את שליחותו ותפקידו. ויורמו בפסוק 'ביום ההוא יוסיף ה' שנית יד"ו לגאול שאר עמו', רמז בזה על מה שאמרו חז"ל בשלהי פסחים (דף קי"ט ע"א) במה שנא' (יחזקאל א, ח) וידי אדם מתחת כנפיהם, זה ידו של הקב"ה שפרוסה תחת כנפי החיות כדי לקבל בעלי תשובה מיד מידת הדין, והיינו אף בשעה שמלאכי עליון ושרפי מעלה אינם חפצים שיקובל לפני הקב"ה תשובת הרשעים, ובפרט כשחטאו ועוו בעבירות חמורות רח"ל, מכל מקום הקב"ה חותר חתירה ופורם ידו לקבל השבים אליו באמת, ואף כשהמקטרגים יסגרו השערים בעדם לומר דאין מועיל תשובה, באותה העת יפרוס השי"ת ידו לגאול שאר עמו היינו אף את השיריים הגרועים והנמוכים ביותר, ויערה עליהם השי"ת רוח טהרה ורוח תשובה ממרום לעוררם בתשובה.

- השבטים הק' ויוסף הצדיק פעלו שיועיל
- תשובה לכל אחד -

יראתי בפצותי, הנה דנו המפו' (ראה כסף נבחר, בפרשתן, ועוד) במה שהשבטים הק' נחלקו על יוסף, ודנהו בחומרה, על שניטלה הבכורה והכהונה

השבטים שבטי י"ה את אחיהם את יוסף, והכל הוא עלילה מן השמים אשר מסבב כל הסיבות סיבב שיהיה כן. ועל זה בא כמפרש טעם הדבר מפני מה סיבב הקב"ה שכן יהיה ואמר למה וישנאו אותו ומפני מה סיבבו כל אותו המעשה מן השמים, בשביל שיקרע הים לפניהם, והיינו שהשבטים הק' חפצו להמשיך ענין זה שיועיל תשובה לכל אחד ואחד על כל ענין וענין, ולא יהיה דבר שיעמוד בפני התשובה. ולזה כשעמדו על יד ים סוף ומען המקורג שר של ים מה נשתנו אלו מאלו, ומפני מה יצאו ממצרים טרם נשלם זמנם, ונתבטלה אותה גזירה קדומה של ועבדום ועינו אותם ד' מאות שנה, הרי שהתשובה על כך הוא דוהו מאחר ועבדו תשובה בטומרא - בצנעה, ובכח התשובה היה בידם לצאת ממצרים ונבקע הים לפניהם. וכמו כן הוא אצל בני ישראל בכל הדורות עד דור עקבתא דמשיחא שעל ידי התשובה יעלה בידם לבטל כל הדינים והמסטינים, ויהא הם קטיגור וקח סניגור מקומו.

ובפרט לאחר שקיבלו התורה בהר סיני, וכנודע מהאור החיים הק' זי"ע (שמות ג, ה), דכל זה שכתב האריז"ל דאילו היו נופלים לשער הנו"ן שבשערי הטומאה שוב לא היה בידם להתרומם, כל זה הוא דייקא קודם שניתנה התורה לישראל, אבל לאחר מעמד מתן תורה הרי שהתורה כלי כפרה הוא לישראל, וניתן היכולת ביד האדם לצאת אף משער הנו"ן שבשערי הטומאה, עכתוד"ק יעו"ש, וכיון שכן בכל עת ובכל זמן לעולם אל יתייאש האדם מן הרחמים כי בוודאי יועיל לו תשובה, כי יוסיף ה' שנית יד"ו לקבל בעלי תשובה באהבה, בזכותיה דיוסף צדיקא כאמור.

- בימי החנוכה מתנוצץ כוחו של יוסף הצדיק שהמשיך שיועיל תשובה לב"א -

עפי"ז נבין ההתעוררות הגדולה שמתעורר בימי האורה ימי החנוכה, דעל זה אמרו חז"ל (שבת דף כ"א ע"א) פתילות ושמונים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהם בחנוכה בין בחול ובין בשבת, וכתבו בספה"ק (ראה מאור עיניים, פרשתן; דברי חיים, לחנוכה בהנדמ"ח דף קב) דרצ"ל שאף אלו שנדחו ונפלו כל כך, עד שאין מועיל להם תשובה בשאר

למעלה מכ' אמה פסולה כסוכה וכמבוי, ואמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרב תנחום מאי דכתיב (בראשית לו, כד) והבור ריק אין בו מים, ממשמע שנאמר והבור ריק איני יודע שאין בו מים אלא מה תלמוד לומר אין בו מים, מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו, ואמרנו כבר הרבה בסמיכות אלו המאמרים דרבי תנחום.

ולחנ"ל יבואר, נר חנוכה שהניחה למעלה מכ' אמה פסולה, רצ"ל שמי שמדמה כי אבדה ואפסה תקוותו, באשר נתרחק כל כך עד אשר לא שלטא ביה עינא, הקב"ה נמצא למעלה גבוה מע"ג גבוה, ואני נפלתי ושחה לעפר נפשי דבקה לארץ בטני, אבדה חותמי ואין לי כלל שליטה על עיני, ונתקיים בי אמרם ז"ל (ירושלמי ברכות פ"א ה"ה) עין רואה ולב חומד וכלי מעשה גומרין, עד שרח"ל נפלתי לטומאה וזוהמא עמוקה כל כך, ומדמה שאין לו עוד דרך תשובה כלל באשר אין לו עוד כלל כל שייכות אל השי"ת. הרי שמחשבה זו פסולה היא, כי האיש הישראלי צריך לידע ולהכיר כי הקב"ה הוא נמצא עומד לימינו תמיד בכל עת, וכמו שנאמר (תהלים קמה, יח) קרוב ה' לכל קוראיו, וקרוב ה' לנשברי לב (שם לד, יט), וכאשר אך צעוק יצעק ויבכה במר נפשו 'טאטע העלף' חוס ורחם על נשמתו האומללה, הרי שיזכה לעזר וסיוע דלעילא.

ועל זה הסמיך להביא עוד אידיך מימרא מר' תנחום, שהשליך ראובן את יוסף אל הבור, והיינו כי ראובן הבין וידע ענין עמוק זה, שהתיקון השלם שלו גופא יבוא דייקא על ידי יוסף הצדיק, שדייקא יוסף הוא הוא שימשיך שגם מי שנפל עמוק עמוק לבור נחשים ועקרבים, וטומאה וזוהמא גדולה אפפוהו וסבבוהו, מכל מקום יועיל לו תשובה, באשר לא ידח ממנו נדח, ובכל מצב ובכל זמן ועת יזכה כל אחד מישראל לבוא אל תיקונו השלם, ויתקבל באהבה לפני הבורא ית"ש.

זהו שדרשו חז"ל במדרש לבו ודאו מפעלות אלוקים נורא עלילה על בני אדם, וכל פרשת מכירת יוסף מצרימה היתה עלילה מן השמים, אשר סיבבו ענין זה שימכרו את יוסף כעבד למצרים, מה שלא היה ביכולת להיות בדרך הטבע שימכרו

מקובל בדינו מספרי תלמידי הבעש"ט הק' (עי' צמח דוד, ליקוטים לחנוכה, בשם רביה"ק מהרצ"א ז"ע) דמראש חודש אלול עד זאת חנוכה ישנו יד מושטת בשמים המכרזת ואומרת שובו בנים שובבים, וצדיקים אמרו שזאת חנוכה הוא גמר החותם, והשי"ת עומד ומבקש 'פתחו לי אחותי רעיתי יונתי תמתי' (שיר השירים ה, ב), והוא מושיט ידו אלינו שנשוב אליו. ועל כן הבה ננצל הזדמנות זו וכל נחמיץ אותה חלילה.

אנו מאמינים באמונה שלימה אשר משיח צדקנו עומד להגלות עלינו כעת ממש, ואחכה לו בכל יום שיבוא ובכל רגע ורגע. ובוודאי זהו החנוכה האחרון בגלות, ונודע מספה"ק (ראה קדושת לוי, לחנוכה, בני יששכר, מאמרי חודש כסלו טבת, מאמר ד, אות פא, ועוד) כי עיקר ימי החנוכה נתקנו לישראל לימי הגלות, יעו"ש. וזהו אות וסימן לגאולה העתידה בקיום היעוד (ישעי' ס, יט) והיה לך ה' לאור עולם. ובימים אלו אשר יש בדינו להמשיך בחי' המעביר על מדותיו מעבירין ממנו כל פשעיו, הרי שממילא נזכה לתיקון השלם ולגאולה העתידה במהרה.

יעזור השי"ת ויערה עלינו אור טהרה רוח דעת ורוח שכל והרהור תשובה, שנוכה לקבל עלינו באמת עול מלכות שמים ללמוד וללמד לשמור ולעשות, והעיקר לתקן המידות כולם, לקבל כל אחד ואחד על עצמו שנראה מעלת חברינו ולא חסרונם, שלא ליזכר ולשמור טינה או רעה חלילה האחד על זולתו, כי אם אדרבה 'ראה את שלום אחיך', שיראה כל אחד על זולתו רק בעין טובה, ואיש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק (שם מא, ו). יעזור השי"ת ויקיים היעוד והיה לך ה' לאור עולם, אור חדש על ציון תאיר ונוכה כולנו במהרה לאורו, ונגאל בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

תפילת ערבית התפלל לפני העמוד - המחותן הגה"צ אב"ד קהל תו"א לונדון שליט"א.

יום ראשון פר' מקץ כ"ד כסלו

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה מרדכי נ"י בן הרה"ח ר' אברהם גנזל מביתר (ב"ר זאב מירושלים), ולהבחור הבר מצוה שמעון נ"י בן הרה"ח ר' אהרן אליעזר שכטר מקרית הבעש"ט פ"ת (ב"ר מענדל מב"ב).

ימות השנה, ואף יום הכיפורים אין מכפר בעדם, מכל מקום בימי החנוכה נפתחים בפניהם שערי שמים ומועיל תשובה על כל חטא ועון. ואפילו אם האדם עומד על פתח ביתו מבחוץ, ושומרי הסף ומדת הדין מדחים אותו לומר שאין לו רשות להכנס לפנים מהיכל המלך, הרי שבימי החנוכה יוצא הקב"ה אליו לקבלו באהבה, ובימים אלו נמשך כח זה אשר לבלתי ידח ממנו נדח, ושום נשמה ישראלית לא תלך אברון.

ואיתא בספרים הקדושים (מגלה עמוקות, פרשת מקץ, ד"ה ויהי מקץ הג'; בני יששכר, מאמרי כסלו טבת מאמר ד, אות לד) מל"ך יו"ן בגימטריא יוס"ף, וע"ד הנ"ל יש לומר שזה היה כאמור כוחו של יוסף הצדיק אשר הוסיפו לו אות ה"א על שמו, והוא עורר שיפתח השי"ת פתח ושער מיוחד לקבל השבים אליו באמת, ואף דעפ"י המלאכים והנהגת הטבע וסדר המערכה אין נותנים לו להכנס אל היכל המלך, מכל מקום הקב"ה יחתור לו חתירה מתחת כסא הכבוד ויפתח לו שער אחר אשר בו יוכל להכנס ולהתקרב אליו ית"ש בתשובה שלימה.

בושתי ונכלמתי להרים אלוקי פני אליך, באשר חשבתי שאוכל להכין עצמי כדבעי לימי החנוכה, אולם בעווה"ר נתקיים בי אמרם ז"ל (אבות ה, י) אם בטלת מן התורה יש לך בטלים הרבה כנגדו. ואעפ"כ אחת אבקש מאת השי"ת אשר הוא חפץ לבלתי ידח ממנו נידח, ולכה"פ ביום האחרון שנתר לנו עד הימים הקדושים אוכל להכין עצמי כדבעי בקבלת עול מלכות שמים, בבקשת עזר וסיוע כי אני מעצמי איני יכול להכנס אל היכל המלך פנימה ועומד אני מבחוץ, אולם הלא אתה הוא בעל הרחמים ובעל החסדים, פתח לנו שערי אורה וקרבנו אליך לעבודתך.

י"ה זכות אבות יגן עלינו, ויתעורר אותו כח של יוסף הצדיק שהעביר על מדותיו, ובזכות כן יעביר לנו השי"ת כל פשעינו. ובקשתנו מאתו ית"ש אל תשליכנו מלפניך ורוח קדשיך אל תקח ממנו, שנוכל לשוב ולתקן כל מעללינו, ולהכנס ולהתקרב אליו ית"ש. זכנו לקדש רמ"ח אברינו ושם"ה גידנו בקבלת עול מלכות שמים שלימה. כי זהו עיקר ימי החנוכה, שהוא ההזדמנות האחרונה לתקן הכל, וכאשר

אחר התפילה נערך שמחת הברית לבן הר"ר מיכאל קליין מב"ב (ב"ר זאב מפעיה"ק, וח"ר מאיר הלוי מב"ב).

בכל יום לאחר תפילת מנחה הדליק אחד ממתפללי המנין הקבוע נרות חנוכה בברכה בביהמ"ד, וזרקו עליו בלאי בגדים כנהוג.

ליל שני נר א' דחנוכה

בשעה 8.40 בערב נכנס מרן שליט"א להדלקת נרות חנוכה בהיכל המתיבתא, מלוּבש בסטראקע"ס, לאחר טבילה במקוה. וניגש מרן שליט"א למנורה שעמדה ליד הדלת הצדדית על בימת הארון קודש ושפך השמן בבזיכים, ואמר הלשם יחוד מהבני יששכר זי"ע, ובסיומו בדק בציצית.

אח"כ הדליק מרן שליט"א השמש של שעוה מנר שבידי המשב"ק ר' אברהם, ובירך ג' הברכות, לאחר ההדלקה אמר הנרות הללו וכו'. ואמר מרן שליט"א המזמורים הנהוגים לומר, 'מעוז צור', 'ויהי נועם ז"פ וכו', 'אנא בכח' וכו'.

בעת אמירת המזמורים ע"י מרן שליט"א הנעימו מקהלת המשוררים דחצר הקודש בניצוחו של הרב מרדכי ברוך בלומנטל הי"ו, יחד עם כל הקהל. וניגנו הזמר 'הנרות הללו' ו'מעוז צור'. לאחריה זמרו שאר הניגונים, 'מזמור שיר חנוכת הבית' 'שיר המעלות', 'ברוך ד' יום יום', 'רננו צדיקים'.

בשעה 9.30 סיימו לנגן הזמירות. מרן שליט"א קם ממקומו מסמוך לנרות, והחל באמירת ה'פשעטיל' שנמשך כשעה [תוכן הפלפולים של כל לילות החנוכה יבואו עלי גליון בעז"ה].

אח"כ המשיך מרן שליט"א בדברי אגדה, וזהו תוכנה: **ביום כ"ה כסלו נשלם הזיכוך ומתחיל ההארה** נודע בשער בת רבים קושית הבית יוסף (או"ח סי' עת"ר) על מה שהתקינו חז"ל שמונה ימים חנוכה, והלא לא היה הנס כי אם ז' ימים, כי היה די שמן בפך להדליק יום אחד. והתוה"ק ארוכה מארץ מדה ונאמרו בזה כמה וכמה תירוצים.

- יום כ"ה כסלו מסוגל להתחדשות והתחלה

בעבודת השי"ת -

(א) וע"ד אגדה אפ"ל, ובהקדם מש"כ הרה"ק מסאכמטשוב זי"ע בספה"ק שם משמואל (פר' מקץ, תרע"ז) ותודה"ק, כי זמן כ"ה כסלו מסוגל להתחדשות והתחלת עבודה עוד מימות עולם, כי במדרש רבה ב"ר כב, ד) שלמ"ד בתשרי נברא העולם היה קרבן קין והבל בחנוכה. ובכ"ה כסלו נגמר המשכן אלא שהמתין עם הקמתו עד חודש שנולד בו יצחק אבינו, כדאיתא בילקוט שמעוני

(מלכים א רמז קפ"ד).

ובטעמא דהזמן בעצמו מסוגל עוד מימי קדם, יש לומר היות בכ"ה באלול היה יום ראשון למעשה בראשית ואז נעקר תוהו ובוהו, ומאז עד כ"ה כסלו שלושה חדשים, וכמו מיציאת מצרים שהיתה כעין בריאת העולם כמבואר במדרשות המתין עם קבלת התורה עד החודש השלישי, כדכתיב (שמות יב, א) בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים, וכמו גיורת שצריכה המתנת ג' חדשים עד שתינשא לאיש כך היו צריכין ישראל להמתין עד קבלת התורה. וכשם שבכל שנה איכא התחדשות הבריאה ביום כ"ה אלול, כמו כן ביום כ"ה כסלו בכל שנה ושנה ובכל דור ודור ישנו התחדשות בימים האלו.

והענין בג' חדשים הוא כי רק אחר ג' חדשים יש לבראיה ממשות, ובבחי' הכרת העובר במעי אמו שהוא לג' חדשים, ומהכרת עובר ואילך נחשב כאילו הוא בעולם כידוע. וענין זה מתחדש בכל שנה ושנה ביום כ"ה כסלו, שאז נשלם הזיכוך של ג' החודשים מבריאת העולם, ואז מתגלה האור והקדושה שהיה בבריאת העולם, והאור הגנוז מאיר לעולם בהארה דלעילא, עכתוד"ק בתוספת ביאור.

- חנוכה הוא בחי' אור הגנוז שנננו בששת ימי

בראשית -

(ב) והנה רביה"ק מוהרצ"א זי"ע (בני יששכר מאמרי כסלו טבת, מאמר ב, אות ב) כתב כי חנוכה הוא בחי' אור הגנוז, אשר אור שנברא בו העולם שימש את אדם הראשון ל"ו שעות כדאיתא במדרש (ב"ר יא, ג), וראה הקב"ה שאין העולם כדאי לו עמד וגנוז (חגיגה דף י"ב ע"א), ונודע מאמר הבעש"ט הק' זי"ע דגנוז בתורה הק', והצדיקים העוסקים בתורה המה זוכים לגילוי האור הגנוז.

(ג) ונודע מספה"ק (ראה אהבת שלום, פר' בהעלותך, ועוד) שבפרשת בראשית לאחר כל בריאה כתיב ויהי כן, חוץ מבבריאת האור כתיב ויאמר אלוקים יהיה אור ויהי אור ולא כתיב ויהי כן, ובזוה"ק (ח"א, דף רס"ד ע"א) דלא אמר ויהי כן כי האור ההוא היה גדול עד שאין כל בריה יכולה להסתכל בו וגנוז הקב"ה לצדיקים לעתיד לבוא.

ועפ"י הנ"ל פירש שם באהבתש לום מש"כ רש"י

אותה השלימות שהיה בעת בריאת העולם, ואז יוצא מן הכח אל הפועל כל העניינים ושפע קודש שהיה בבריאת העולם, דכאמור הושלמה הבריאה ביום כ"ה בכסלו, ובעוד שעד יום זה היה בחי' 'וחושך על פני תהום', הרי שביום הזה נתהפך לבחי' הכתוב 'ויאמר אלוקים יהי אור ויהי אור'.

- בכח האור המתעורר ביום כ"ה בכסלו עלה ביד החשמונאים להתגבר על מלכות יון -

(ד) בהאמור יבואר מה שדרשו חז"ל (ב"ר ב, ד) בפסוק וחושך על פני תהום זו מלכות יון, שהחשיכו עיניהם של ישראל, שהחדירו בישראל דעות כוזבות, עד אשר רבים וטובים סרו מדרך הישרה, ורובא דרובא מכלל ישראל לא עמדו בנסיון הקשה, דמאחר והחשיכו היוונים שלא האיר עוד אותה האור הגנוז, שבזה רואים בחוש ההנהגה העליונה של הבורא ב"ה, שוב ניתן הכח ביד הסט"א להסית את בני ישראל ולהסירם מדרך הישרה, ובמלחמת היוונים נתקיים בהם בישראל הפסוק (תהלים עד, ט) אותותינו לא ראינו וגו', והיה נדמה ח"ו כביכול אין דעה בעליון.

אמנם כשבאו חשמונאי ובניו, ורצו לקומם שוב את שארית ישראל, היה זה בכוחם דייקא ביום כ"ה בכסלו, שבו הוא כאמור התחלת התנוצצות אור העליון, ולולי זאת לא היו יכולים להחזיר לב ישראל לאביהם שבשמים אשר החשיכו מאוד בחשכות היוונים, ודייקא בכח אותו האור המתעורר ביום כ"ה בכסלו אשר הוא בחי' האור של בריאת העולם, אשר בו צפה אדם הראשון מסוף העולם ועד סופו, והיינו שאותו האור מאיר אפי' בעומק הקליפות והתהום, הרי שבכח אור גדול זה המתעורר ומתנוצץ ביום כ"ה בכסלו, היה ביד חשמונאי ובניו לבטל התוהו ובוהו ולהתגבר על מלכות יון לנצחם ולהכניעם.

על ידי הארת האור הגנוז מתבטלים ממילא כל החשכות ומתבטלים כוחות הטומאה והזוהמא, עד שרואים הכל בחוש כי ה' אלוקינו הוא אחד יחיד ומיוחד אין עוד מלבדו. וממילא נלמד על גדול הכח המאיר ביום קדוש זה, אשר בו מאיר האור הגנוז כך שיש כח ביד האדם להתחדש ולהיות כבריה חדשה ממש.

עה"פ (במדבר ה, ג) ויעש כן אהרן וגו', להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, וידועה התמיהה מאי רבותיה בזה. וביאר בקדשו דהנה לא נאמר ויהי כן בבריאת האור, כי ראה הקב"ה שיבוא זוהמא לעולם על ידי חטא אדם הראשון ולא נהיה ראויים לאור הגדול, ולכן גנזו לעתיד לבוא שאז אור חדש על ציון תאיר ויהא התיקון השלם, ועל כן לא כתיב בבריאת האור 'ויהי כן' כיון שלא נתקיים לאותה שעה אלא גנזו לעתיד לבוא, ועבודת אהרן הכהן קדוש ה' היתה להחזיר ולתקן עולם כתיקונו כאדם הראשון קודם החטא שיהא לך ה' לאור עולם ולגלות האור הגנוז, והתגדלתי והתקדשתי לעיני העמים, שכל אחד יראה האור האלוקי ויתגדל ויתקדש שמיה רבה והיה ה' למלך על כל הארץ.

וזהו ויעש כן אהרן, שאהרן הכהן תיקן שיהא בחי' 'כן', שבשעת בריאת האור לא נאמר ויהי כן כיון שגנזו לעתיד לבוא, אבל עבודת אהרן הכהן היה לגלות האור ועי"ז שפיר אמר ויהי כן. לזה נתכוון רש"י הק' להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, היינו שלאחר עבודת אהרן הכהן שוב אין צריכים לשנות בין בריאת האור לשאר הברואים שגם בריאת האור בהיר וגלוי לכל, אתד"ק.

ועפי"ז יובן היטב מה שהביא רש"י הק' בריש פר' בהעלותך (במדבר ה, ב) מהמדרש (ראה תנחומא בהעלותך, ג; במדב"ר טו, ו) למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם שאתה עומד ומיטיב את הנרות, ובלשון המדרש שם 'שלך לעולם עומדת'. וברמב"ן (פרשתן ה, ב) כבר עמד בזה, דלכאו' הלא גם הדלקת הנרות כמו כל העבודות במקדש היה נוהג רק בזמן שבית המקדש היה בנוי על מכוננו, ובעת חורבן הבית נתבטלו כולן וא"כ איפוא מהו 'שלך לעולם עומדת', וכתב דרמוז על נר חנוכה שנעשה ע"י בני חשמונאי כהן גדול. ולהג"ל יובן היטב כי בנרות חנוכה מאיר אותה האור הגנוז שהאיר אהרן כהנא קדישא בעבודתו בהעלאת הנרות במנורה בבית ה' כנ"ל.

ועכ"פ בכל שנה ושנה ביום כ"ה בכסלו מתנוצץ

- בכח האור הגנוז בניקל לבוא לידי תשובה -

ה) ובזה יומתק מאוד להבין המבואר בספה"ק (ראה מאור עיניים, פרכת; דברי חיים, לחנוכה בהנדרמ"ח דף קב) על אמרם ז"ל (שבת דף כ"א ע"ב) פתילות ושמינים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהם בחנוכה בין בחול ובין בשבת, דהרמז בזה שבימי החנוכה גם אלו שנדרחו ונפלו כל כך, ונכשלו רח"ל אפי' בעבירות אשר אין מועל עליהם תשובה, הרי שבימי החנוכה נפתחים בפניהם שערי שמים, ויש כח לכפר ולשוב בתשובה על כל חטא ועון, יעו"ש. דכל זה הוא בכח האור הגנוז מששת ימי המעשה המתנוצץ מיום זה, ועל ידי כך בניקל יבוא האדם לידי תשובה שלימה.

ויתורץ בזה גם קו' העולם על מה שכתב הפרי חדש (סי' עת"ר) שהיום הראשון נתקן לזכר נצחון המלחמה, דלכאור' מה שייכות יש לנצחון המלחמה עם נרות חנוכה, שחבורה לו יחדיו, ומן הראוי היה שלזכר נצחון המלחמה יתקנו לומר הלל או לערוך סעודה, אך מה לזה ולהדלקת הנרות בחנוכה.

ולהנ"ל יבואר, דהנה עוד מעלה יתירה ישנו ביום א' דחנוכה, וכאשר ביאר רביה"ק מוהרצ"א זי"ע (בני יששכר, מאמרי חודש כסלו טבת, מאמר ב, אות ח) יום א' ויום ח' רבו יתירא אית להו, כמו שכתב המהרי"ל ז"ל שיש שנהגו שלא לעשות בהם מלאכה, והטעם נראה לי עפ"י מה שכתב האריז"ל לכוין בהדלקות הנרות אל הי"ג מדות, היינו ביום א' למדה הראשונה א"ל ובליל ב' רחום וכו' עד בליל ח' מן נוצר עד ונקא, על כן יום ראשון אית ליה רבו יתירא שהוא המדה הראשונה שהוא א"ל, כתיב חסד א"ל כל היום (תהלים נב, ג) וכו', יעו"ש בדרכה"ק. ולזה ביום הראשון של חנוכה נשפע בו שפע קודש לכל ימי החנוכה, וכאשר היה בבריאת העולם, שביום כ"ה בכסלו האיר העולם באותה האורה כנ"ל.

ולזה עושים היום הראשון לזכר נצחון המלחמה דייקא בהדלקת הנרות, להורות שכיון שהאיר להם ביום הראשון אותה האור הגנוז שהתנוצץ ביום כ"ה בכסלו, על ידי כן עלה בידם לנצח היוונים אשר החשיכו עיניהם של ישראל, והסתירו אותה האור אין סוף, ובכח גילוי האור הפכו חשיכה לאורה.

הקב"ה אשר הוא מגיד מראשית אחרית הרי שבמחשבה תחילה חשב לבלתי ידח ממנו נדח, וברא את האור ביום כ"ה בכסלו, ובכך הכין הישועה לישראל בימי מלכות יוון הרשעה, שאז התנוצץ להם אותו האור ביום זה כבכל שנה ושנה, עד שעל ידי כן יכלו להתגבר על הטומאה ולהכניעה תחת הקדושה. כשענין זה נעשה דייקא על ידי אהרן כהנא קדישא, שעליו אמר הכתוב (מלאכי ב, ו) בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון, ובהדלקת הנרות במנורה בבית ה' השלים את בריאת האור הגנוז, ובכח זה דייקא השיב רבים מעון והחזירם לאביהם שבשמים.

- שגב יום א' דחנוכה שיכול כ"א להיות כקמן שנולד -

ו) ומעתה נשכיל להבין שגב יום גדול זה של יום ראשון דחנוכה, שכל אחד יכול ביום זה לחדש כנשר נעוריו ולהיות כקמן שנולד וכבריה חדשה. ואף כי ימים אלו מלוכשים הם בימות החול ואין ניכר בהם הקדושה כל כך כבשבתות וימים טובים, אכן זה גופא מורה על שגב גדולת וקדושת הימים, שעל כן באים הם בהסתר.

יעזור השי"ת, ויהי ה' אלוקינו עמנו כאשר היה עם אבותינו אל יעזבנו ואל ימשנו, שנוכל לנצל הימים הקדושים והנעלים הללו להיבראות בהם מחדש ולהיות כקמן שנולד, לקדש שם שמים בכל מעשינו, ולקבל עלינו עול מלכות שמים שלימה. והעיקר מה שאנו מתחננים ומתפללים לפני השי"ת שכבר יקויים היעוד (ישעי' יא, ט) ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, והיה לך ה' לאור עולם (ישעי' ס, ט), בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

[לתועלת הרבים: ניתן להאזין בכל עת את משא הפלפולים ודברי האגדה במלואם, מה שנשא מרן שליט"א בכל לילות החנוכה, המוקלטים בארכיון מערכת 'קול צאנז' במספר: 072/3152000, וללחוץ לפי הסדר: 4-2-1-2-4-4, ומארה"ב בטל' 3045345-718].

בסיום דברי האגדה סובב מרן שליט"א בדריידעל, עד שיצא האות ג'. אח"כ ערך מרן שליט"א שולחן לחיים, ואיחל לחיים לכל הקהל, וחילקו לכל הקהל יי"ש ומזונות. לאחריה החלו לעבור כל האורחים והאברכים תושבי קרייתנו הק' בסך לקבל המעות חנוכה מידי מרן שליט"א, והבאים מחוץ לעיר לקבל

הלימוד שהיה נהוג עד אותה העת, אשר הרב מלמד לקטן ממנו דברי תורה. ואמרו כי אותם החכמים יודעי דת ודין בל ילמדו עם הקטנים וישקיעם בהם מכוחותם, כי הלא בלא"ה אלו קטני הדעת לא יוכלו להתגדל לגדולי תורה וחכמים בדת של תורה, וממילא אין שום תועלת בלימוד התורה עמהם. ואכן אותם המצויינים וחריפים בשכלם הם שפיר ילמדו בכוחם עצמם, ויעלו מעלה מעלה בחכמתם, כשגם לא יצטרכו להעניק מזמנם ללמד את קטני הדעת, ויהיה עיתם פנוי בידם לקנות ולהוסיף לעצמם חכמה על חכמתם.

אכן האמת יורה דרכו כי לא זו הדרך, וכבר אמרו חז"ל (שבועות דף ל"ט ע"א; סנהדרין דף כ"ז ע"ב) שכל ישראל ערבים זה לזה וילפינן זאת ממה שנא' (ויקרא כו, לו) וכשלו איש באחיו - איש בעון אחיו, ואם האחד יכול לזכות את רעהו במצוה ולהפרישו מאיסורא ועמד ולא הפרישו הריהו נושא את עון אחיו. וכמו כן הוא גם בענין עבודת השי"ת, שצריך האדם לידע כי רצון הבורא ית"ש שיעמוד האדם ויפעל להעלות ולקרב אף את רעהו לעבודתו ית"ש ולקרב לכבות בני ישראל אל התורה והמצוות. - 'הרב הדומה למלאך' הוא שעוסק עם התלמידים הגם שיכול בזמן זה להתעלות בעצמו -

(ב) בענין זה ביאר בספה"ק פנים יפות (פרשת וירא, ד"ה וירא וירקן; פרשת תשא, ד"ה כי לא יראני; פרשת האזינו, ד"ה כי לא דבר) מה שדרשו חז"ל (מועד קטן דף י"ז ע"א) בפסוק (מלאכי ב, ז) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאו"ת הוא, אם דומה הרב למלאך ה' יבקשו תורה מפיו ואם לאו אל יבקשו תורה מפיו. דהכוונה בזה כי מלאך הוא בבחינת 'עומד', שהרי לא שייך בו התעלות והתרוממות כי נשאר עומד תמיד באותה דרגה בה נוצר, ואילו הצדיק הוא בבחינת 'הולך', בהיותו מוסיף והולך ממדרגה למדרגה.

ופעולת הרב ללמד תורה ולהעמיד תלמודים הגונים לא תצליח אלא כאשר ימסור עצמו עבור תלמידיו, ללמדם תורה ויראה ולכוון דרכם בעבודת ה', אף שזה יהיה על חשבון התעלותו שלו עצמו, מ"מ לא יביט על טובת עצמו מה שיכול להתעלות

שלום. ושיגר מרן שליט"א מעות חנוכה לאנ"ש תושבי ארה"ב ולאנ"ש תושבי לונדון ומאנשעסטער. בדרך יציאתו נעמד מרן שליט"א והביט על הנרות, ונכנס לביתו. לאחר כמחצית השעה התפללו מעריב.

יום שני פר' מקץ כ"ה כסלו

בתפילת שחרית הדליקו נרות חנוכה בצד דרום של הביהמ"ד כנהוג מדי יום. ולא אמרו העקידה בתפילה. מרן שליט"א התפלל הלל לפני התיבה. בסיום התפילה זמרו מזמור שיר חנוכת הבית וגו'. וכן היה בכל יום.

ליל שלישי - נר ב' דחנוכה

בשעה 8.45 בערב נכנס מרן שליט"א להיכל המתיבתא, להדלקת נרות חנוכה ברוב עם. בסיום הזמירות קם מרן שליט"א ממקומו בסמוך לנרות להתיישב במרכז השולחן, והחל באמירת ה'פשעטיל' שנמשך יותר משעה.

לאחמ"כ המשיך מרן שליט"א בדברי אגדה משך כעשרים דק', וזהו תוכן דברי האגדה:

תכלית השלימות למסו"נ עבור רעהו ולהדריכו בתורה ומצוות אף על חשבון התעלותו שלו

בנוסח ההודאה שתיקנו חז"ל לאמרה בימי החנוכה, 'אתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם' וכו', ראוי לבאר מה שנקט בלשונו בלשון 'עמידה', דיותר היה לו לומר 'עזרת' וכיוצ"ב.

כן ראוי לבאר אמרם ז"ל (שבת דף כ"א ע"ב) מצוה להדליקה (נר חנוכה) על פתח ביתו מבחוץ, ושואלים הלכו בה לבאר בטעמו של דבר שדווקא בחנוכה תקנו כן שידליק על פתח ביתו, מה שלא מצינו כן שיאכלו מצה או שיקראו המגילה ברחובה של עיר.

כתבו הפוסקים (אליה רבא, או"ח, סימן תרעג בשם הב"ח) שמצוה להניח הנר חנוכה למטה מעשרה טפחים והשמש צריך שיהא גבוה למעלה מעשרה טפחים, ובעטרת זקנים (שם) נתן רמז לדבר ממה דכתיב (ישעי' ו, ב) סימנך ושרפים עומדים ממעל לו, ויש לבאר הרמז בהאי סימנא.

- היוונים ביקשו להכטיל את המון העם מן התורה - (א) ואפ"ל, דהנה היוונים רצו 'להשכיחם תורתך' אשר דבר זה לכאן הוא משולל מיסודו, כי היאך יעלה בידם לשכח מכל בני ישראל את עסק התורה והמצוות. אלא שהם באו בתחבולה לשנות מדרך

אכן מתתיהו כהן גדול ובניו ידעו כי אדרבה דרך האמת הוא שכל אחד ואחד ישתדל בעבור זולתו, כי כל אחד אחראי על הכלל כולו, ועל כן צריך כל אחד למסור מכוחותיו ויכולותיו ללמד את רעהו תורה ומצוות, ולהשפיע עליו שפע אור טהרה למשכו אל בית המדרש ולהכניסו תחת כנפי השכינה ולזכותו במצוה.

על כן אחר שניצחום קבעו חכמינו ז"ל להדליק נר חנוכה, המורה על מה שנא' (משלי ו, כג) כי נר מצוה ותורה אור, שזהו התשובה כנגד מזימת היוונים, שהם חפצו שאלו הקטנים וקלי הדעת הנמוכים לא יתעסקו בתורה ובמצוות, כי לא יהיה כל תועלת בלימודם וכו'. אכן אדרבה התקינו חז"ל להדליק נרות חנוכה המורים על נשמות האדם בבחי' הכתוב (שם כ, כז) נר ה' נשמת אדם. ומדליקים אותם דייקא למטה מעשרה כשמצוותה להדליק עם השמש, אשר הוא עומד למעלה מעשרה ומעל הנרות, והוא יוצא ממקומו מתאמץ ומכופף עצמו להדליק הנרות הקטנים. ולזה נתנו בכך סימן שרפים עומדי"ם ממעל ל"ו, לרמז על כך דהרב דומה למלאך שאף הוא עומד ואינו מהלך לעלות עוד מעלה מעלה, ועומד על עמדו ללמד ולהשפיע לבני ישראל תורה ודעת, ובעבודתו הריהו משפיע על הכל שיתעלו אף הם במעלות ומדרגות רמות. ומניחים השמש למעלה מעשרה לרמז כי אף השמש עצמו אשר הוא מוסר עצמו ללמד לאחרים, אף הוא זוכה ועולה ומתעלה מעלה מעלה וזהו דייקא שיבואו לתכלית השלימות שלו.

ולזה התקינו חז"ל להדליק על פתח ביתו מבחוץ, להורות שעבודת השי"ת אינו דייקא בביתו פנימה, ורק אני וביתי נעבוד את ה', ולא להשגיח כלל אל שאר עמך בית ישראל קרוביו ושכניו ומכריו, כי הלא כל ישראל ערבים זה לזה, ולא ידמה שאם יעבוד את השי"ת כשהוא ספון בביתו הרי שיוכל לגדול ולהצליח יותר, כי אם אדרבה עיקר עבודת השי"ת הוא ללמד את העם הדרך ילכו בה והמעשה אשר יעשו ויהיך ילכו בדרך הישרה.

גזירת והשקפת היוונים הוא שכל אחד ואחד הוא אדם בפני עצמו, ואין לאחד צריך לזולתו, אמנם לא כן דרכה של תורתנו הק', כי אדרבה אצל עם בני

בעצמו למדרגות רמות, אלא ישפיל ויקריב עצמו לטובת התלמידים. זה הכוונה, אם הרב דומה למלאך ה', שהרב מוכן להיות 'עומד' כדוגמת מלאך ולא להתעלות במדרגות, כדי שיוכל להשפיע על אחרים לטובה, אז יבקשו תורה מפיו.

על כך אמר המשורר האלקי דוד המלך ע"ה במזמוריו (תהלים צב, יג) צדיק כתמר יפרח כארו בלבנון ישגה, דהנה עץ התמר אינו גבוה כ"כ כמו עץ הארו אשר מתנשא לגובה רב, משום שעץ התמר נותן כל כוחו ואונו לתוך הפירות, כי כל מגמתו לגדל פרי רענן יפה פרי תואר ועל כך מקדיש כל כוחו עד שאין באפשרותו לגדול גבוה, לא כן הארו שאינו עושה פירות בכוחו לצמוח ולעלות למרומים, וכן הוא הדבר בצדיקי עולם המוסרים את עצמם להרביץ תורה ולקרב את בני ישראל לאביהם שבשמים, בבחי' צדיק כתמר, ובכן יהא נראה כאילו הצדיק שהוא כתמר מפסיד את גבהו על חשבון הפירות, על זה אמר דלא כן הוא, כי הצדיק הגם שהוא כתמר יפרח שמוסר נפשו וכוחו לטובת בני ישראל סופו אשר כארו בלבנון ישגה, כי שכרו מובטח מן השמים ויזכה לסייעתא דשמיא שהוא עצמו ג"כ יגדל לגובה, וכדאמרו חז"ל (אבות ב, ב) ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך.

וזהו שאמרו חז"ל במעשה דרבי פרידא (עירובין דף נ"ד ע"ב), שחזר עם תלמידו שלא הבין מה שלומד ארבע מאות פעמים, ולא הביט על עצמו שיוכל להתעלות בזמן זה, אלא חזר עמו פעמים רבות כ"כ, ולבסוף לא הפסיד מאום, כי הוסיפו לו על שנותיו עוד ארבע מאות שנה, יעו"ש, והיינו דהוסיפו לו שנות חיים כדי שיוכל להשלים כל החכמה שהיה ראוי לו להשיג, ולא השיגו בגין עמלו עם תלמידו, אתוד"ק יעו"ש באריכות.

- נר חנוכה מורה שהרב מכפיף עצמו ללמד

לתלמידים שזהו התשובה כנגד היוונים -

ג) כאמור ענין זה חפצו היוונים לעקור ולבטל, וביקשו שיהיו החכמים עוסקים בתורה לעצמם, ולא ילמדו עם המון העם, עד שעל ידי כן יתרפו אלו מהתורה ובכך יזיחו את עסק התורה ויתרפו מעבודת השי"ת.

שהתגברו על קליפת יון על ידי שהשפיעו על אחרים תורה ותשובה.

ה) על זה אנו מבקשים בכל יום שנוכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות, והיינו שדייקא על ידי שיקדיש האדם מזמנו ללמד גם לאחרים, על ידי כן יזכה 'לשמור ולעשות', ואם ח"ו יחסר לו לאדם בבחי' 'ללמד' לא יזכה לבוא לתכלית של 'לשמור ולעשות' כראוי, ואדרבה זה מגלה כי גם ה'ללמוד' אינו באיכות כדבעי, וזה צריך כל אחד ואחד מישראל לידע קטן כגדול, כי הזכות של הלימוד עם אחרים הוא גדול עשרות מונים מזכות התורה שלומד האדם בינו לבין עצמו. וכבר אמרו חז"ל (תענית דף ז' ע"א) ומתלמידי יותר מכולם, שעל ידי שעוסק עם התלמידים זוכה האדם להשגות נעלות יותר, וכאשר ביאר כן בפנים יפות שם, וסופו שיזכה לקבל שכרו משלם מן השמים, וכשם שאב מכיר טובה ומטיב למי שמיטיב עם בנו, כל שכן ויותר מכך הוא כלפי ישראל, אשר כל בני ישראל המה בנים למקום, וכאשר יאיר ויזריח על זולתו אור תורה ומלכות שמים, רוח טהרה וקדושה הרי שהקב"ה ישלם בעין יפה ורוח נדיבה. וזהו עיקר ימי החנוכה שהוא מלשון חינוך והרגל (בני יששכר, מאמרי כסלו טבת, מאמר ב, אות ח), והיינו לחנך גם את זולתו לדרך התורה והמצוות.

יעזור השי"ת לכל בני ישראל בכל מקום שהם בכל מקומות מושבותיהם שנוכל לקבל עלינו עול מלכות שמים שלימה, והנה אף הקב"ה מקיים התורה, וכדמצינו במדרש (תנחומא נשא, סי' כט) לא יאמר אדם איני מקיים מצות זקנים הואיל ואינן מן התורה, אמר להם הקב"ה בני אין אתם רשאים לומר כך וכו', כי אף הקב"ה מקיים מצות זקנים, יעו"ש. וכשהקב"ה רואה את מצב בני ישראל אשר הם בבחי' 'כי קטן יעקב ודל', ואין לנו לא מנהל ולא מחזיק בעדנו, ומי שירומם את כלל ישראל משפלותם, או אז יקיים הקב"ה בעצמו בחי' הכתוב (תהלים קיג, ז) מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון, ויכנים הקב"ה בנו דעת ויחונן אותנו חכמה בינה ודעת דעה בינה והשכל, שנוכה לשוב ולהתרומם ולהתקרב אליו ית"ש. אור חדש על ציון תאיר בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

ישראל הכלל כולו הוא כגוף אחד, וכל אחד אחראי וערב בעד זולתו, ועל ידי שקיימו בעצמם בחי' הכתוב (ישעי' מא, ו) איש את רעהו יעזורו, על ידי כן עלה בידם לנצח היוונים ולהכניעם.

וענין זה רמזו חז"ל בנוסח ההודאה להודות ולהלל על כי 'ואתה ברחמיך הרבים עמד"ת להם בעת צרתם', והיינו שהשכילו מתתיהו ובניו לדעת ענין זה שעל הרב להיות בבחי' עומ"ד ללמד לעם ה' תורה ומצוות, ולמסור למען זולתו מכוחותיו וכישרונותיו, והוא שעמדה להם לנצח במלחמה.

- הישועה בימי מלכות יון היה ע"י שידעו כי העיקר הוא להשפיע וללמד לאחרים -

ד) ובהנ"ל יאיר לנו טעם חדש למנהג ישראל לסובב בדריידע"ל בימי החנוכה, אשר חרוט עליו האותיות גשנ"ה שהוא נוטריקון נס גדול היה שם. דהנה נודע מה דא"י בספה"ק (רוממות אל [אלשי"ך], תהלים צב, ט; וראה מלבי"ם, תהלים, שם) החילוק בין רם לגדול, דקרא כתיב (תהלים שם) ה' בציון גדול ורם הוא על כל העמים, הגדול המשמעות מלמטה עד למעלה גבוה גבוה, ואילו רם הכוונה מי שנמצא בגובה למעלה ואינו למטה כלל. ובני ישראל יודעים כי הקב"ה בחי' 'גדול' כי שכינתו בתחתונים ובעליונים ולית אתר פנוי מיניה, אולם ו'רם' הוא על כל העמים, שהם מדמים לומר שהשגחת הבוכ"ע הוא רק בשמים ממעל, עיי"ש.

וזהו שרמזו נס גדול, להורות שאין מספיק מי שהוא רק בבחי' 'רם' אשר ראשו מגיע השמימה והוא סוגר עצמו ביחידות לעבוד את קונו, בלא להאציל ולהשפיע לבני ישראל לדעת הדרך ישכון בה אור שאז הוא נמצא כביכול רק בענייני שמים ולא בעניי ארציות. אלא התכלית הוא להשפיע על אחרים ולפעול גם עבורם. וזהו סימן אמת לגדול בתורה. וכאשר מצינו במרדכי היהודי שהעיד עליו הכתוב (אסתר י, ג) כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשוורוש וגדול ליהודים, והיינו טעמא כיון שהיה רצוי לרוב אחיו דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו, שעל אף שהיה ראשו מגיע השמימה מכל מקום כמו כן היה גם דורש טוב ודובר שלום לכל זרעו. וזה גופא היה הנס והישועה בימי היוונים

כי האוב"ק חתום בשם הוי"ה ב"ה וב"ש, ועכ"פ דמצות מילה מורה כי הקב"ה משרה שכינתו בישראל. שבת - כמו שכתב בתיקונים (דף כ"ב ע"ב) בפסוק (שמות לא, טז) ושמרו בני ישראל את השבת לדורותם, קרי ביה לדירתם, שכביכול הקב"ה משרה שכינתו עמהם. וכן נאמר שם עוד ברית עולם ביני ובין בני ישראל וגו', וכנ"ל דברית הוא בין ב' אוהבים. חודש - ע"ד מה דאיתא בחז"ל (דב"ר ב, יד) דמלאכי עליון שואלים על קביעות החודש, אימתי ראש השנה אימתי יום הכיפורים, אמר להם הקב"ה לי אתם שואלים, אני ואתם נלך לבית דין של מטה, וזה נמי מורה כי הקב"ה משרה שכינתו בישראל. נמצא שג' מצות אלו סגולתם לקבל פני שכינה ולהיות מרכבה לשכינה.

ולזה דייקא התחיל יוסף הצדיק לשרש ולהגביר מצות אלו בתוכם, כדי להביא על ידי כך השראת שכינת עוזו בישראל. ואמנם היוונים ברשעותם חפצו לבטל כח זה, ולכן איתא במדרש (ב"ר ב, ד) שאמרו היוונים כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל, והורה דייקא על קרן השור, כי שור מורה על יוסף כנודע (ב"ר עה, יב), יעו"ש מה שביאר בזה עוד.

- בנ"י יצאו ממצרים קודם הזמן כי השכינה הק' גלתה עמהם -

(ב) ובאמת שכן מצינו לאחמ"כ שהיה הקב"ה עמהם במצרים, וכפי שאנו אומרים בהגדה של פסח, ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה והכיתי כל בכור בארץ מצרים וגו' (שמות יב, יב), אני ולא מלאך וכו' אני ולא אחר, וכן קבע הפייטן (זמר ברוך ה' יום יום) עילם שת כסאו להציל ידידיו, וכמבואר בזוה"ק (פר' שמות, דף ב' ע"ב) עה"פ (שמות א, א) ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב וגו', דנחתו עם יעקב בהדי שכינתא בגלותא דמצרים, יעו"ש. וכאשר יצאו בני ישראל ממצרים כביכול באותה העת אף יצא הקב"ה עמהם, וכאמרנו בהושענות עה"פ (שמות ו, ו) והוצאתי אתכם, נקוב והוצאתי איתכם. ולזה זכו להשראת השכינה בתוכם אף במצרים ערות הארץ, בזכות יוסף צדיקא אשר הכין מאז ומקדם ג' מצוות אלו חדש שבת ומילה, וכנ"ל מהחיד"א.

בסיום דברי האגדה סובב מרן שליט"א בדריידעל עד שיצא האות ג'. אח"כ ערך מרן שליט"א שולחן לחיים, ואיחל מרן שליט"א לחיים לכל הקהל, וחילקו לכל הקהל י"ש ומזונות. לאחריה החלו לעבור כל האורחים בסך לברכת שלום ולקבל המעות חנוכה מידי מרן שליט"א.

בדרך יציאתו כשנעמד מרן שליט"א להביט על הנרות כבכל יום, עמד עוד בפתח הדלת לשיבת ה'יכל התורה' הסמוך, והביט בהנאה על בחורי הישיבה שמיד עם סיום ההדלקה, לא הפסיקו קביעותם ועמדו באמצע הלימוד בשעה הקבועה שנקבעה עבורם מידי יום, כשקורת רוח מרובה ניכרה על פני כ"ק מרן שליט"א.

יום שלישי פר' מקץ כ"ו כסלו

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה משה יוסף נ"י בן הרה"ג ר' מאיר שורץ מאשדוד.

ליל רביעי - נר ג' דחנוכה

בשעה 8.45 בערב נכנס מרן שליט"א להיכל המתיבתא, להדלקת נרות חנוכה ברוב עם. בסיום הזמירות קם מרן שליט"א ממקומו בסמוך לנרות להתישב במרכז השולחן, והחל באמירת ה'פשעטיל' שנמשך יותר משעה. אח"כ המשיך מרן שליט"א בדברי אגדה וזהו תוכנם:

ע"י שהקב"ה משרה שכינתו בישראל מתעלים הם להיות למעלה מן המזלות ומתברכים בכל מיני ברכות

במגילת אנטיוכוס ובספר חשמונאים מובא שגזר מלך יון על בני ישראל לבטלם ממצוות חודש שבת ומילה, ויש להתבונן מדוע נתגלגל הדבר שיגזור עליהם דייקא בהני תלת.

- שבת חודש ומילה מורים כי השי"ת משרה שכינתו בישראל -

(א) הגה"ק החיד"א זלה"ה בספרו חדרי בטן (פר' מקץ, אות יח) הביא מה שדרשו דורשי רשומות בפסוק (בראשית מא, לד) וחמש את ארץ מצרים, ד'חמש' נוטריקון ח'ודש מ'ילה ש'בת, והיינו שבזכותם יצאו ממצרים. וענין הני תלת דייקא, כי על ידי ג' אלה נעשה מרכבה לשכינה. מילה - כמו שכתב האלשיך הק' (פר' לך), וכמו שנאמר (בראשית יז, ט) והיה לאות ברית ביני וביניכם, יעו"ש, ו'ברית' הוא דייקא בין שני אוהבים. וכן נמי מצינו (תיקו"ז תיקון כ"ב, דף ס"ו ע"ב)

זצ"ל (ראה חכמת התורה, פר' נח; שם פר' תרומה, ועוד),
דהנה כתיב בראשית ברא אלוקים, ונודע מש"כ
הרמב"ן (פר' בראשית; וראה ראשית חכמה שער האהבה,
פרק ז) דאלוקים בגימ' הטבע, והיינו דודאי אמת ונכון
הדבר שהקב"ה ברא בששה ימים שמים ושמי שמים
והכוכבים במסילותם הארץ וכל צבאות עץ פרי וכל
ארזים, והנהגת העולם הגשמי עולם העשיה נמסרה
לגלגלים והמזלות ז' כוכבי לכת וי"ב המזלות, ועל
ידם יורד השפע של כל אחד ואחד לפי מזלו, לפי מזל
המקום, מזל השעה וכו'.

אמנם זהו רק כאשר השי"ת מתנהג בבחי' ומושב
יקרו בשמים ממעל ושכינת עוזו בגבהי מרומים,
ומשם נמשך השפע לעולם התחתון בהשתלשלות
העולמות זה למטה מזה, או אז הצינור האחרון בסדר
השתלשלות העולמות הם דרך הגלגלים והמזלות,
ואכן מי שמקבל ההשפעות על ידם מקבל רק מה
שמגיע לו לפי מזלו. אך עם בני ישראל אשר המה
זוכים שהשי"ת כביכול יורד ומשרה שכינתו בתוכם,
אצלם אין ההשפעות יורדות מלמעלה למטה לפי
סדר השתלשלות העולמות, אלא מקבלים כל
הצטרפותם מידו הפתוחה והמלאה של השי"ת
בכבודו ובעצמו, ואז אין ההשפעות תלויה כלל במזל
האדם כי אינו עובר כלל דרך הגלגלים והמזלות. ועל
כן האישי הישראלי אשר זוכה לחסות בנועם ה', הוא
מקבל כל שפעת הצטרפויותיו מאת הבורא ב"ה מידו
הפתוחה ואין למזל כל שליטה עליו, יעו"ש בדבבה"ק
(וראה עוד דגל מחנה אפרים, פר' בראשית, ד"ה או הב').

משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם, אשר
מינה תחתיו השרים והפקידים, אשר כל אחד צריך
למלאות תפקידו ומקבל משכורתו שלמה מאת
המלך על ידי השר הממונה על אוצרות המלך. אכן
בן המלך הוא אינו מקבל חלקו על ידי השר הממונה,
כי הוא סמוך על שלחן אביו ומנתו נתונה לו מאת
המלך בעצמו, אשר הוא נותן ומעניק לו כל המצטרך
בעין יפה וברוח נדיבה. אולם כאשר יחטא חלילה בן
המלך כלפי אביו, אז ייבוש מלבקש המצטרך לו
מאת המלך, ובאין לו ברירה אחרת הוא פונה לבקש
מאת שר האוצר שיתן לו כפי שנותן לכל שאר
השרים והפקידים.

וביותר עפ"י מה שכתבו המפנ' (עי' להחיד"א
בשמחת הרגל על הגש"פ, לימוד ג, ערך הלל; ובמאמר מרדכי
פר' שופטים, דף ק"ח, טור ד' ד"ה ובוה) לתריץ הקו' הנודעה
כיצד יצאו בני ישראל ממצרים במרם השלמת זמן ד'
מאות שנה שנגזר עליהם להיות במצרים, ותירצו
בשם הזה"ק דע"י שהשכינה ירדה עמהם למצרים,
השכינה היא שהשלימה את יתר הזמן, יעו"ש. ועכ"פ
כיון שהוציאם הקב"ה בעצמו, הרי בהכרח שאף
מתחילה זכו להשראת השכינה בתוכם.

- היוונים חפצו להכניע את בני תחת המזלות

ועי"כ יהיה להם כח שליטה עליהם -

ג) עפ"י נשכיל להבין ענין מלחמת היוונים
הרשעים כנגד עם בני ישראל, כי היוונים הם היו
חכמי מדע ופילוסופיא, והם טענו לאמר כי כל סדר
העולם הוא כפי הנהגת הטבע ומשטר הזמנים
המזלות והכוכבים, והאדם ביגיעתו ובפעולותיו לא
יעשה מאומה, כי במזל אשר בו נברא בן יהיה
לעולם. וכאשר כבר טען איוב לומר בן (בבא בתרא דף
ט"ז ע"א) בראת שור בראת חמור, בראת גיהנום
בראת גן עדן, בראת צדיקים בראת רשעים.

ובאמת שמצינו בזה דיעות חלוקות בגמ' (שבת דף
קנ"ו ע"א) דמצינו שם בגמ' לכמה אמוראי דס"ל מזל
יום גורם ומזל שעה גורם וכו', מזל מחכים מזל
מעשיר ויש מזל לישראל, ואולם רב ורבי יוחנן ס"ל
דאין מזל לישראל. ואכן הא וודאי שברא הקב"ה
עולמו וקבע סדר הנהגת הטבע עפ"י סדר מערכת
הכוכבים במסילותם, וקבע ז' כוכבי לכת וכל שאר
הכוכבים והגלגלים. ועל כן התקינו להתפלל ולבקש
'ויצילנו מן השעות הרעות'. וכן נודע מהרמ"א (שו"ע
יו"ד, סי' קע"ט, סעי' ב) שאף שאין מזל לישראל מכל
מקום אין להתגרות במזל, ופסק שבמה שאדם יודע
שהוא כנגד המזל לא יעשה ולא יסמוך על הנס. ולכן
נמי כתב המגן אברהם (שו"ע או"ח, סי' רע"א, סק"א)
דנוהרו לבל לעשות קידוש בין שעה שישית לשעה
שביעית, וכן עוד כמה דוגמאות כיוצ"ב, והיינו
טעמא כי בבריאת העולם קבע ויסד הבורא ב"ה את
סדר השתלשלות האורה והשפע מעילא לתתא
שיהיו על פי מערכת המזלות והכוכבים.

והענין יבואר, עפ"י מ"ש הגה"ק רבי שלמה קלוגר

מאברהם, מתנגד למזל, ולכן אין מזל לישראל, כי לא באו לעולם מפאת המזל, ואין המזל מכריחם לשום דבר, עכ"ד.

ולזה גזרו היוונים דייקא על ג' מצוות אלו, כשכוונת זדון בכך לבטל ולהסיר השראת שכינת עוזו מקרב ישראל, ולפרוס מסך המבדיל בינם לבין אביהם שבשמים, שיתקיים בהם בחי' 'עלית למרום', ועל ידי שיבטלו השראת שכינתו מתוכם, ממילא יהיה בידם להתגבר עליהם כי אז יהיו נתונים תחת שליטת המזלות.

ורביה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי חודש כסלו טבת, מאמר ד, אות פח) כתב כי כנגד ההצלה מגזירות הללו תיקנו חז"ל את שמונת ימי החנוכה שבהם משולבים ג' דברים הללו. 'חודש' - תדיר חל ראש חודש טבת בימי חנוכה, 'שבת' בשמונת ימי החנוכה בהכרח שיחול שבת קודש ביניהם, 'מילה' - תיקנו אלו השמונה ימים הרומזים לשמונה ימי מילה, דמצד גם פך השמן היו אמורים להדליק הנרות רק שבעת ימים בלבד וכפי שידוע קושיית הבית יוסף (סי' עת"ר) שלא היה הנס כי אם שבעה ימים, ומה שתיקנו שמונה ימים הוא לרמוז על מצות מילה שניתנה לשמונת ימים, יעו"ש.

- ימי החנוכה מורים כי הקב"ה משרה שכינתו בישראל ומגן ושומר על בני ישראל -

(ד) והאמור י"ל דלכן נתקנו ימי החנוכה להורות שהקב"ה משרה שכינתו בקרבנו. וכתב הפוסקים (א"ר בשם הב"ה, או"ח סימן תרע"ג) שמצוה להניח הנר חנוכה למטה מעשרה טפחים והשמש צריך שיהא גבוה למעלה מעשרה טפחים, ובעטרת זקנים (שם) הניח בו סימנא שרפים עומדים ממעל ל"ו (ישעיה ו, ב), וזה בא להורות כי השמש הוא שמכפף עצמו מלמעלה להיות עם הנרות למטה, וכביכול זה מעיד על מה שנא' (ישע' ס, יט) והיה לך ה' לאור עולם, כי הבורא ב"ה הוא נר ה' מכפף עצמו להיות עמנו יחדיו. וכיון שענין זה ביקשו היוונים לבטל לכל תהיה חלילה השראת שכינתו בקרבנו ואמרו כי השי"ת הוא רק בשמים ממעל, על כך הורה הקב"ה כי אדרבה ה' שוכן בציון והוא שרוי עמנו תמיד בכל עת ולזה כאמור מדליקין ח' נרות.

בני ישראל בני א"ל חי, זוכים שאינם יונקים ומקבלים בדרכי הצינורות והכלים אשר חלק אותם ה' לכל העמים, אלא המה ניזונים מעל שלחן המלך הבורא ע בעצמו, ועל כן אינם תלויים כלל במזלות, כי אם כל חלקם נמסר להם ממקום גבוה, ולזה סבירא להו לרב ור' יוחנן דאין מזל לישראל, כי כאשר עוסק האדם בתורה ובמצוות הרי שהשכינה שורה בישראל, וכמו שאמרו חז"ל (תמיד דף ל"ב ע"ב) כל הלומד תורה בלילה שכינה שרויה כנגדו ביום, וכן אמרו עוד (סנהדרין דף ל"ט ע"א) כל ביה עשרה שכינתא שריא, וכיון שהכינה הק' שורה בישראל, שוב אין הם נזקקים לכל אותם השומרים והממונים, אלא מבקשים בקשתם מאת הבורא ית"ש 'פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון', והקב"ה ממלא משאלותיו בבני חיי ומוזני רויחי. ומעתה מובן דכל דברי חז"ל אמת כי הגם שאכן ישנם מזלות וסדר הכוכבים והגלגלים, אכן עם בני ישראל הדבקים בהשי"ת והולכים בתום וביושר הרי שהם קרובים אל השי"ת, וכמו שנאמר (תהלים לד, יט) קרוב ה' לנשברי לב, ובני ישראל עם קרובו הם, וכיון שהשי"ת קרוב אליהם, הרי שאין הם זקוקים כלל למזלות אלא מקבלים כל צרכיהם מידו המלאה הפתוחה והרחבה של הקב"ה לבדו.

- גזירת היוונים על ג' מצוות חדש שבת ומילה שבכך חפצו לבטל השראת השכינה בישראל -

(ד) וכיון שהכירו היוונים ימש"ו בכח עם בני ישראל אשר הם למעלה מדרך הטבע, ואין המזל קובע אצלם כלל, וכל שפעת האורה ושפע הטוב הנשפע אליהם אינו כלל עפ"י דרכי המזלות, כי אם מאת הבורא ית"ש, יען וביען ה' שוכן בציון ומשרה שכינתו בתוכם, והיינו בכח ובזכות הני ג' מצוות שבת מילה וחודש כנ"ל מהחיד"א. וידעו שבאופן הזה לא יוכלו להרע להם לישראל כלל וכלל.

וכפי שכבר האריך בענין זה הגאון הרבי ר' יהונתן זי"ע ביערות דבש (ח"א דרוש ח; ח"ב דרוש ג, ועוד) ובתו"ד שם ז"ל, אמנם כבר אמרו אין מזל לישראל, כי הטעם כי מחמת המזל לא היה ראוי לאברהם להקים זרע בעולם, ואברהם באיצטגנינות שלו ראה כי אינו מוליד, כי כל המזלות מתנגדים לו להקים זרע, אבל ה' שידד המערכות להקים עם ישראל

ועל כן מדליקין בפתח הבית והתקינו חז"ל (שבת דף כ"ב ע"א) גר חנוכה מימין מזוזה משמאל, או כמ"ד שיש להדליקה בסמיכות למזוזה, כי המזוזה מורה נמי על שהקב"ה שורה עם ישראל עם קרובו, עפי"מ"ד בגמ' (ע"ז דף י"א ע"א) מנהגו של עולם מלך בשר ודם יושב מבפנים ועבדיו משמרים אותו מבחוץ, ואילו הקב"ה עבדיו מבפנים והוא משמרן מבחוץ שנאמר ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם, והיינו דהמזוזה מורה שהקב"ה שומר את עמו ישראל ומשרה שכינתו בקרבם, וה' שומרינו ה' מצילנו.

וזהו כל ענין סוד ימי החנוכה, המורה על שה' שוכן בציון והוא מגן ושומר על עם בני ישראל. ולהוציא מדעת היוונים הרשעים שביקשו לתלות הכל במזל, כי אם אדרבה כל מה שיצטרך לו האיש הישראלי ברוחניות ובגשמיות הרי זה תלוי אצל האדם עצמו, וכמו שאמרו חז"ל (מגילה דף ו' ע"ב) יגעתי ומצאתי תאמין, וזהו הן בגשמיות, שכאשר יעשה וישתדל יתקיים בו הכתוב (תהלים קכה, ב) יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך, והן ברוחניות, שכפי שירבה לבקש ולהתחנן בדמעות שיתן לו השי"ת מתנת חנם, הרי שהבורא ב"ה אשר הוא אבינו אב הרחמן יתן וישפיע לו כל הצטרכויותיו. והם מלהזכיר ולומר כי על פי המזל לא יוכל לבוא אליו בני חיי ומזוני, כי דבר זה הוא בכלל מינות ואפיקורסות, ואדרבה כאשר אך יושיט ידו בתפילה ובקשה וידע נאמנה כי הכל הוא מאתו ית"ש, הרי שהקב"ה יזמין לו כל הצטרכויותיו מידו המלאה והרחבה.

ולזה חנוכה הוא מלשון חינוך והרגל (בני יששכר, מאמרי כסלו טבת, מאמר ב, אות ח), שבא להורות ולחנך עד סוף כל הדורות שכל ענין אינו תלוי כלל במזלות, והתקינו חז"ל את ימי החנוכה אשר זה ילוה את כלל ישראל בכל שנות גלותם להתחזק על ידי כן בתורה ובמצוות.

ה) והנה הפייטן (בומר ברוך ה' יום יום) כשהוא מחשב את הד' מלכויות, אומר על מלכות יון 'וצפיר העזים הגדיל עצמו וכו' ובלבם דמו להשחית את רחומיו, על ידי כהניו מגר מתקוממיו, חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו, ורמז בזה על חסדי הבורא ית"ש שעשה עם אבותינו ועמנו בימי החנוכה, אשר

רחמיו המגולים וישועת ה' שנתגלה אז בימי היוונים, נמשך עד העת הזאת, וגם אחר אשר 'נסגרתי לאדום ביד רעי מדני', כשנמצאים אנו בגלות אדום. כי אם חלילה היו נופלים אז בקליפת היוונים, הרי שאפסה תקוותנו. ומחסדי הבורא ב"ה שהראה נפלאותיו על ידי הכהנים משרתי ה' אשר הוכיחו לעין כל כי ה' שוכן בציון, ונעשה הנם דייקא על ידי המנורה שעליה אמרו חז"ל (שבת דף כ"ב ע"ב) כי עדות הוא לישראל שהשכינה שורה בקרבם, ובוה הורו על עיקר נצחון המלחמה שהתגברו בכך על קליפת יון שרצו להטעות לבב העם לדמות שכביכול נתונים אנו תחת שליטת המזלות, ובימים אלו נתגלה כי אדרבה ה' אתנו בכל עת ובכל זמן. וכאז בימי היוונים כן עתה, כשם שהיה אז הקב"ה עם עם בני ישראל, כמו כן חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו, ומעולם ועד עולם אבינו אתה ומשרה שכינת כבודו עמנו, וממילא כאשר נזעק ונצעק אליו 'טאטע העלף' מיד יקבל השי"ת תפילתנו וישמע לקול שוועתנו.

ולרמז ענין זה מנהג ישראל לסבב בדריידע"ל החרוט עליו אותיות גשנ"ה שהוא נוטריקון גם גדול היה שם, ומורים בזה שאכן עם בני ישראל מסובבים בגלות גולה אחר גולה, גלו בגלות שפאניא ועוד גלויות ממזרח למערב ממדינה לחברתה, אכן בכל מקום ומקום גלתה עמנו שכינה, וכאשר כבר אמרו חז"ל (מגילה דף כ"ט ע"א) גלו לעולם שכינה עמהם, למדי שכינה עמהם וכו'. וזה שאנו רומזים גם היינו מהו עיקר הנס, מה שגדול היה שם שהקב"ה אשר עליו נאמר (תהלים צו, ד) כי גדול ה' ומהולל מאוד, עמנו בכל עת גלותנו, ובכל מקום ומקום שנמצאים שם בני ישראל הריהו משרה שכינתו בקרבם, וממילא כיון שהקב"ה עמהם שוב אין להם להתייאש חלילה, כי איך שלא יהיה יחוס וירחם עליהם השי"ת, עדי יתקיים הפסוק (תהלים קיג, ז) מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון.

יעזור השי"ת וכאשר שמענו כן עוד נחזה, ויזריחו ויאירו בנו ימי החנוכה שנוכל להתקרב יותר אל השכינה הק', כאשר עיקר הדביקות בשכינה הק' הוא ע"י תורה ומצוות. שומר ישראל שמור שארית ישראל בכל מקום שהם בכל מקומות מושבותיהם,

צפת וטבריה. לאחר כמחצית השעה התפללו מעריב.

יום רביעי פר' מקץ כ"ז כסלו

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחרו הבר מצוה מרדכי שלמה נ"י בן הרה"ח ר' דוד בורד מירושלים (ב"ר יוסף מירושלים), להבחור הבר מצוה נפתלי נ"י בן הרה"ח ר' דוב בער הלברשטאם מירושלים (בה"ר שמואל מב"ב, וח"ר שמואל דוד רייניץ מירושלים), ולהבחור הבר מצוה שמואל נ"י בן הר"ר יעקב ויינברגר מאלעד (ב"ר חיים אליעזר מאלעד). והדליק מרן שליט"א ב' נרות לרגל יומא דהילולא של הרה"ק הבאר מים חיים זי"ע (וכן בתפילת מנחה).

ויושפע שפע ברכה בכל המצטרך בני חיי ומזוני רויחי, רפואות וישועות, ונגאל בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

בסיום דברי האגדה סובב מרן שליט"א בדריידעל, עד שיצא האות ג'. אח"כ ערך מרן שליט"א שולחן לחיים, ואיחל לחיים לכל הקהל, וחילקו לכל הקהל י"ש ומזונות. לאחריה החלו לעבור כל האורחים בסך לקבל מעות חנוכה מידי מרן שליט"א, ולברכת שלום. ושיגר מרן שליט"א מעות חנוכה לתלמידי הכיתות והקטנות בתלמודי תורה דרכי אבות בערי הקודש

ברכת מזלא טבא
 קדם ידידנו הנכבד והנעלה,
 יקר שבערכין, העומד ליפינו בכל עת
 בהפצת דברות הקודש בברכפלד
 הרה"ח ר' **חיים מאיר איימר** הי"ו
 אב"י בברכפלד
 לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט
שפחת נישואי בנו החבר שמעון נ"י
עב"ג הכלה תחי' בת הרה"ח ר' פנחס באנדא הי"ו
 ובברכת מזל טוב
 לאביו הרה"ח ר' **זאב דוב איימר** הי"ו - פעיה"ק
 ולסב הרה"ח ר' **משה באנדא** הי"ו - ב"ב
 אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
 מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמייא
החתונה אי"ה ביום ג' בהיכלי רוזנברג

גליון זה נדבת
 ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין
 הרה"ח ר' **ישעיהו מייער** הי"ו
 אב"י בבארא פארק
 לרגל השמחה השרויה במעונו
שפחת אירוסי בתו הכלה תחי'
עב"ג הבה"ח המו"ט בתוי"ש
החתן כמר יעקב וייס נ"י
במזל טוב ובשעטומ"צ
 ובברכת מזל טוב
 לאביו הרה"ח ר' **משה חיים** הי"ו
 אב"י בבארא פארק
 אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
 מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמייא

גליון זה נדבת
 ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין
 הר"ר **זאב טויבער** הי"ו
 אב"י בווייליאמסבורג
 לרגל השמחה השרויה במעונו
שפחת הולדת הבת תחי'
במזל טוב ובשעטומ"צ
 ובברכת מזל טוב
 לאביו הנה"ח הרה"ג ר' **שלמה אשר** שליט"א
 אב"י במאנסי
 אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
 מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמייא

גליון זה נדבת
 ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין
 הר"ר **אריה גולדשטיין** הי"ו
 אב"י פעיה"ק
 לרגל השמחה השרויה במעונו
שפחת הולדת הבן נ"י
במזל טוב ובשעטומ"צ
 אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד
 מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמייא

בחצרות קדשינו

ניצב בבית כעד שמשפחה זו 'רגילים בנר' והאירו את עולם התורה, ובזכות זה יזכו כל התורמים בגוטע לעכטיגע קינדער, בדורות ישרים מבורכים.

ההשתתפות בהגרלה, היא על ידי נתינת חנוכה-געלט בסך 120 ₪ בלבד. \$36 בחו"ל. תורמים 120 ₪, לימוד יום לאברך. מקדישים את התרומה לאברך שהתורם בוחר באמצעות מילוי פנקס ההתרמה. התורם כותב שם את שמותיו ושמות ילדיו כדי שהאברך יתפלל עליהם על יד נרות החנוכה. - התורם מקבל צלוחית של שיירי שמן הקודש מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א. התורם נכנס ל-8 הגרלות על כדי השמן מכסף של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א. בעל הו"ק מקבל כרטיס בעל זכייה כפולה.

המוקד פעיל: 1-800-509-109. מחו"ל ניתן להתקשר: 972-54-842-2012.

מוה"ר יודל שפירא הי"ו מנהל 'מרכז התורה' פונה בזאת אישית לכל אחד ואחד מאנ"ש: "אנא, בואו לעזרת ה' בגיבורים, בואו והאירו את עולמם של לומדי התורה בהחזקת התורה ולומדיה, בואו והעריכו את עמלי התורה ב'חנוכה-געלט' אישי בהוקרה לאברכים שתרצו להוקיר ולהעריך - וכך תזכו להביא אור גם במושבותיכם ולזכות לדור ישרים מבורך של לומדי תורה ע"י שאברכים בני עליה יתפללו על התורם וילדיו, וגם להיכנס להגרלות על חפצי הצדיק, ואורה זו תורה לא תמוש מכם ומזרעכם עד עולם".

מעמד כבוד התורה וחלוקת פרסים ותעודות בישיבה לצעירים 'שפע חיים' ירושלים

לקראת ימי האורה נערכה ברוב פאר והדר בישיבתנו הק' בירושלים עיה"ק בליל שישי כ"א כסלו העעל"ט באולם שבבנין המוסדות מעמד גדול ומיוחד מלא הוד והדר - חלוקת תעודות ופרסים לתלמידי ישיבתנו הק' כהוקרה והערכה על עמלם ויגיעתם במשך שנת תשפ"ב

מגבית רשת הכוללים "מרכז התורה" קרית צאנז, בעיצומה: "לעכטיג" בכל בית יהודי

ברשת כוללי האברכים "מרכז התורה" קרית צאנז, מגיעה בימים אלה לשיא, המגבית השנתית של החנוכה, במטרה להאיר את אימפריית התורה של חצר קדשינו, בה לומדים למעלה מ-400 אברכים יגיעי תורה ובעלי הוראה ב-13 כוללים, בכל מקצועות הש"ס ההוראה וההלכה.

על ידי כהניך הקדושים: השנה, יצאו במיזם מיוחד, "אתה תאיר את ביתנו של עמל תורה, האברך שאתה תבחר יאיר את ביתך". במסגרתו כל תורם של 120 ₪ לימוד יום לאברך, יזכה שהאברך יזכיר את שמו ואת שמות ילדיו בעת שיתפלל במעמד נרות החנוכה בביתו "ולא ימוש התורה מפינו ומפי זרענו ומפי זרע זרענו מעתה ועד עולם ונזכה לבנים תלמידי חכמים".

בני בינה ימי שמונה: במרכז המגבית, נערכת ההגרלה המסורתית על שמונה כדי השמן בהם יוצק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א את השמן אל בזיכי המנורה מידי לילה מלילות החנוכה, כאשר הזוכים בהגרלות השנה יזכו להצטרף אל 100 מאנ"ש בכל רחבי העולם שזוכים להחזיק בביתם חפץ קדוש זה מהצדיק כידוע גודל העניין, וכאשר אמר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א (בדינר ל'מרכז התורה' כ"ה אדר תשס"ה): "וזהו טעם לסגולת ומעלת חפצי צדיקים, אשר ידועים עובדות לאין שיעור, שעל ידם פעלו ישועות ומופתים, כי כאמור בכליו של הצדיק ישנו ניצוצי-קדושה מעין כוחו שלו ממש".

ומנותר קנקנים: כמו בשנים האחרונות, כל תורם - זוכה! כל מי שרוכש כרטיס הגרלה זכאי לקבל במתנה צלוחית של שמן טהור משיירי שמן הקודש של נרות החנוכה של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א. חז"ל אומרים: כל הרגיל בנר הוויין ליה בנים תלמידי חכמים. שמן הוא סגולה לבנים טובים. החזקת שמן קודש זה בבית, שמן שניתן לאות הוקרה לכל התומכים בעמלי התורה, אין ספק כי מדובר בחפץ קדוש סגולי, שיהיה

ברכת מזל טוב וגדיא יאה

ברכות נאמנות למזל טוב ורוב שמחה שגורות בזה קדם ידידינו היקר מזהב ומפז, פאר המעלות ומוכתר בכל מדה נמונה שמו מפארים בהילולים, אהוב הביב ונחמד ונעים, העומד בתמידות לסייע למערכת, בכתיבת ועריכת דברות קדשו של כ"ק מרן שליט"א, ה"ה

הרה"ג ר' יקותיאל יהודה הלברשטאם שליט"א

נכד כ"ק מרן שליט"א, אב"י בירושלים עיה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו

בהולדת הבנות התאומות במזל טוב ובשעטומ"צ

ברכותינו שגורות בזה מקרב הלב, שמשמחה זו יושפע שפע ברכות דלעילא ויזכה לראות דורות ישרים ומבורכים, ולשבת באהלה של תורה כל הימים מתוך נחת שפע והרחבת הדעת, מתוך סיד"ש שזובע שמחות עד ביאת ינון בב"א.

המאהלים ברוב הערכה

מכון 'עץ החיים'

מערכת 'בצילא דמהימנותא'

מכון 'עץ החיים'

להורים החשובים, והרחיב בגודל התפעלותו והתרגשותו בכל ביקוריו בישיבה מגודל ההתמדה וההשקעה שנושאים פירות בערב נכבד זה, וביאר במתק שפתיו שלמדים מימי החנוכה שכל א' יכול להצליח עם רצון טוב ואמתי ולגדול בתורה וחסידות כפי שרואים בחוש שגם בחורים שאינם בעלי כשרונות בדווקא, ע"י גיעתם והחלטתם לדבוק בתורה זוכים לסייעתא דשמיא, ומצליחים ומתעלים בתורה.

בסיום דבריו הביע רגשותיו בברכות מרובות לבחורים החשובים להמשך הצלחתם, וכן לצוות הישיבה המשקיעים כוחות גדולים בכל השנה כדי להגיע למעמד נשגב זה, ובמיוחד למנהל רוחני הרה"ג רבי חיים מיכל הברשטאם שליט"א, כן הודה בשם כל הצוות למנהלים הנכבדים הרב אשר מאיר בורד הי"ו והרב שמעון גוטמן הי"ו שלא חוסכים מאמצים לתועלת ורווחת הבחורים בכל הזמנים ועתה השקיעו כל כוחם ומאודם לערוך מעמד מיוחד זה בהשקעה גדולה כיאה לכבודה של תורה.

בשם ההורים והסבים נשא דברים כ"ק האדמו"ר מסאווראן שליט"א שנכדו נמנה בין הנבחרים - שהביע הוקרת ההורים והזקנים לישיבה הק' אשר רוחו הגדולה של מרן רביה"ק זי"ע חופף עליו שע"ש נקראת 'שפע חיים', ובוודאי מסייע להצלחת הבחורים בתויר"ש לאורו ותחת הנהגתו של עט"ר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א.

גולת המעמד היתה חלוקת התעודות והפרסים ע"י המנה"ר הרה"ג ר' חיים מיכל הברשטאם שליט"א שפתח בדברי תודה וברכה קדם ראש הישיבה שליט"א שתמיד נושא בעול ההנהלה הרוחנית של הישיבה בכל העניינים, ולכל הצוות הנכבד ובמיוחד להנהלת המוסדות שמשקיעים כוחות גדולים בכל התחומים, וכן לבחורים היקרים שהשכילו להבין גודל מעלת החזרה התמידית במסגרות השונות, ברכה מיוחדת הוקיר להרה"ג ר' יחזקאל הלפרין שליט"א על עריכת המבחנים ובדיקתם תמידין כסדרן יחד עם בנו הרב יחיאל מיכל הלפרין

במסגרת תוכנית ושנתתם בה נערכים מבחנים חודשיים חוזרים על כל החומר הנלמד בשיעורי הישיבה בשנים האחרונות ומשתפים בה כל תלמידי הישיבה כל חד לפום דרגא דיליה, כשבראש הרשימה הבחורים החשובים שהוסיפו גם את המבחנים התקופתיים במבצע 'מובחרים' שכל המסכת הנלמדת יהא כמונח בקופסא.

המעמד נערך בציון יום השנה לפטירת האי גברא חסידא הרבני החסיד הטפסר המרומם לכל קדשי בית צאנז רבי אברהם ישי בן מוה"ר יחיאל מיכל ז"ל ראזנבערג שחלק מהוצאות המעמד נתנדב מנדבת לבו של בנו הנדיב הנכבד המסור לכל קדשי בית חיינו הרבני מוה"ר יחיאל מיכל ראזנבערג שליט"א.

בשעה היעודה הסבו לסעודה של מצוה לכבודה התורה שנערכה והוכנה בהרחבה גדולה וברוב פאר והדר כשבין פרק לפרק היטיבו נגן כשנשמעו שיר ושבח בליווי כלי שיר וזמר בהלל והודאה להשי"ת על העבר ובקשה על העתיד.

פתח את המעמד הרה"ג רבי יחזקאל היילפרין שליט"א מראשי הישיבה ודומ"צ בית מדרשנו ברמות שקידם בברכה את כל האורחים החשובים שבאו לשמוח בשמחת צאצאיהם ובראשם ראש הישיבה שליט"א אשר עינו ולבו פקוחות בכל הזמנים להנעשה ונשמע בישיבה, וכן לכל צוות הישיבה ובראשם המנה"ר שליט"א על העמל והיגיעה במשך השנה להגיע למעמד מרהיב זה, וכן למנהלים החשובים שיחיו ולכל ההורים והזקנים שליט"א שטרחו והגיעו. ואכן הצלחת התלמידים נזקפת לזכות שיתוף הפעולה הפורה בין ההורים לצוות, וסיים בקישור לחנוכה שהזמן גרמא להתפלל עבור בני ת"ח כידוע.

כאן נתכבד ראש הישיבה ואב"ד קהילתנו הק' בארה"ב שליט"א לשאת את דבר המעמד ופתח בדברי תודה והוקרה לצוות הישיבה ובראשם למנה"ר שליט"א שלכל אחד מהם יש חלק נכבד בתוצאה הסופית של הצלחת הבחורים בקנין המסכתא, וכן שיגר ברכות לרוב

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

ברכות מזלא טבא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, לכבוד האי גברא יקירא המהולל בתשבחות, הנדיב הנכבד והנעלה,

מתהלך בצידי דרכים, איש חי ורב פעלים,

מוה"ר יצחק זעליג רייך הי"ו

אב"י בלונדון

בן הרה"ח מוה"ר אליעזר רייך הי"ו - מראשי קהילתנו הק' בלונדון

להגל השמחה השדויה במעונו במזל טוב ובשעטומ"צ

שמחת הכנס בנו כמר יהודה יונה נ"י לנועם עול תורה ומצוות

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכה לרווחת רוח נחת דקדושה מכל יו"ה, אך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד,

מתוך נחת והרחבה, סייעתא דשמיא עד עולם, אך טוב וחסד ירדפהו כל הימים.

לתמוך בעין יפה למען פך השמן הטהור מאה וחמישים עמלי התורה בטהרה.

כפי שפורסם בעת הרגעים הנעלים בליל זאת חנוכה בזמן גמר החותם לאחר הדלקת הנרות בהאי יומא רבא יוגש ספר 'הכוללות קויטל' של כל התורמים אל מול פני המנורה הטהורה אבינו רועינו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א להיזכר ולהיפקד בדבר ישועה ורחמים בזאת השנה, להתברך בברכת השנים הטובות בעת נעילת שער בגמר החותם.

מנהל המוסדות הר"ר יחזקאל רייך הי"ו מוסר לנו, כי אלו המבקשים להצטרף לספר ה'כוללות קויטל' ניתן להתקשר אך ורק עד יום ראשון בטלפון 050-4140102 או במשרדי המוסדות 03-7524102 ויזכרו אף הם ויעלה זכרונם לטובה ולברכה.

"שפע" - הגיליון העשירי והעשיר בתוכן ערכי מבית שפע חיים ורחמים, מחולק בימים אלו לצד ה'שפע שמחות

בימים אלה מחולק בבתי אנ"ש ה'שפע שמחות' של חודש טבת היו"ל ע"י מפעל החסד 'שפע חיים ורחמים', ולצדו יוצא לאור הגיליון הפופולארי 'שפע' בגיליונו העשירי, מתוך מטרה של קודש, להחדיר ערכי הצדקה והחסד של 'שפע חיים ורחמים'

כמו קודמיו, כל-כולו עשיר בתוכן יקר ערך ומקורי, מוקדש באופן בלעדי לערכי הצדקה והחסד שעליהם מושתת מפעל החסד "שפע חיים ורחמים", ואחד העיקרים שבהם: השגת דירות לאברכי אנ"ש.

בגיליון שורה של מאמרים וסיפורים מרתקים על ערכי הצדקה והחסד במשנת רבוה"ק עובדות, שיחות וידיעות מכלי ראשון, ובהם בין השאר:

א. מי שנותן לצדקה פחות ממעשר 'עינו רעה' – מדוע? ב. מהי הסיבה שמצות צדקה גורמת לשמחה למי שמקיים אותה? ג. מדוע הזדעזע האב וכמעט שאיבד נשימתו כשפתח את המקפיא בביתו? ד. "הבית של יענקלה" – מה הקשר שלו אל הכינוס החשוב

שליט"א. אח"כ נקראו כל הבחורים לקבלת התעודות מידי רה"י שליט"א שבירך ואיחל לכל אחד בפרטות ובמאור פנים.

בסיום סעודת המצוה הופיע המחנך המפורסם מגיד מירשים הרה"ג ר' פנחס ברייער שליט"א שמשך שעה ארוכה ערך שבת אחים מלווה בשיר ושבח עם הבחורים שיחי' ורומם את ההרגשות לקראת ימי החנוכה הבעל"ט עם הודאה על העבר ובקשות מהשי"ת נותן התורה להצלחה בעתיד למעלה למעלה כשבסיומו יצאו לריקודין עילאין לשוש ולשמוח בשמחת התורה כי הוא לנו עוז ואורה.

בראש המסובים פארו בהשתתפותם מלבד הצוות הרוחני הרמי"ם והמשגיחים שליט"א: כ"ק האדמו"ר מסטראפקוב שליט"א, האדמו"ר מסאווראן שליט"א, האדמו"ר מנדבורנא פ"ת שליט"א, האדמו"ר מקאסאן שליט"א, הרבנים הגאונים: רבי מתתיהו דייטש שליט"א רב שכונת רמת שלמה, רבי יעקב ישראל שמרלר שליט"א מנה"ר כולל מרכז התורה, רבי שלמה צבי גוטמן שליט"א מח"ס דברי שלמה, רבי יחיאל בויס שליט"א רב נוה הורים קרית צאנז, רבי נפתלי בלך דומ"צ בחיפה ועוד. הורי וזקני התלמידים יחד עם צאצאיהם מקבלי התעודות משגרים את ברכתיהם הנאמנות ואת הערכתם והוקרתם העצומה להנהלת הישיבה, הן להנהלת הרוחנית והן להנהלה הגשמית שדואגים תדיר לרווחת התלמידים ובמיוחד בעריכת המעמד הנהדר להגדיל תורה ולהאדירה.

א גוט קויטל

המוני אנ"ש יתברכו - בגמר החותם בליל זאת חנוכה

עם סיומו של המגבית השנתית שע"י מוסדותינו הק' בב"ב מסכמים בהנהלת המוסדות בסיפוק רב את ימי המגבית שהחל בר"ח כסליו ומגיע לסיומו ברגעים הנעלים של ליל זאת חנוכה, וזאת לאחר שהמוני אנ"ש בכל אתר ואתר הצטרפו להיות שותפים לדבר מצוה

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דנחמתא

משתתפים אנו בצערו ובאבלו הכבד של ידידינו היקר איש חי ורב פעלים, נודע בשערים לשם ולתהלה, איש האשכולות, נדיב ונכבד ומאוד נעלה, ידו פתוחה ולבו ער לכל דבר שבקדושה,

הנגיד הרה"ח ר' שלום לרנר הי"ו

אב"י בלונדון מגדולי תומכי מוסדוה"ק

ואחיו וכל בני המשפחה הנכבדה

היושבים בעמק הבכא על פטירת אמם ע"ה

אשת חיל עטרת בעלה

הרה"ח ר' מרדכי לרנר זצ"ל

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים

ה"ר שלא ישמע עוד בגבולכם שום שבר ושוך, ולא תוסיפו לדאבה עוד, ויבולע המות לנצח ומחה ה' דמעה מעל כל פנים, עדי יקיצו וירננו שוכני עפר אמן. ההנהלה

שליט"א בדברות קדשו מלהב אש שיצאו מלב טהור, בשולחן הטהור דחקל תפוחין קדישין, נעילת החג של שמחת תורה תשפ"א. למעלה מאלף מאנ"ש התחילו ללימוד הלכות שבת מידי יום ביומו, וחלק ניכר מאלה שהתחילו סיימו בימים אלו זו הפעם השנייה את לימוד הלכות שבת.

את הלימוד היומי מלווה באופן עקבי, בית 'בחצרות החיים', המרכז את כל פעולות התורה, עבודת ה' וחסידות בקרב קהל אנשי שלומנו, ומשקיע משאבים רבים לעודד את הלימוד באופנים שונים, במודעות תעמולה, בהדפסת מהדורות כיס של ההלכות, בשעורים יומים, ועוד.

תכנית הלימוד

מיד כאשר נשמע דבר המלך, בהכרזת כ"ק מרן שליט"א על לימוד ההלכה מידי יום, לקחו על עצמם בבית 'בחצרות החיים' והעומדים בראשו הרה"ג ר' חיים רפאל אייזנבך שליט"א, והרב יואל טוביאס הי"ו ר"ר בית "בחצרות החיים" - שאמרו הננו. בשלב הראשון תכננו וסידרו את הספקי הלימוד, כאשר תחילה וראש נכנסו אל הקודש פנימה אל כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, אשר הורה לערוך סדר לימוד יומי במשנה ברורה, ואלו אשר עתותיהם בידם יוסיפו בסדר לימוד זה, בלימוד שו"ע הרב.

בשלב הבא, התאספו רבנים ודיינים מרבני אנ"ש, לראות ולתכנן סדרי הלימוד, כאשר בפועל הדומ"ץ הרה"ג ר' אברהם לוי שליט"א ראש כולל הלכה למעשה ברשת הכוללים "מרכז התורה" קרית צאנז, בנה תכנית יומית על לימוד כל הלכות שבת תוך דגש על ההלכות הנצרכות והשמטת ההלכות שאינן נוגעות כ"כ למעשה לכל אחד.

הדפסת קונטרסי-לימוד

נדבך נוסף וחשוב, בקרב כלל הלומדים הינו, בנוסף להדפסת תכניות הלימוד והפצתם בקרב אנ"ש בארץ ובחו"ל, צירפו לזה ראשי המפעל גם את הדפסת קונטרסי-משנה-ברורה שנדפסו במיוחד לפי סדרי הלימוד במסגרת זו. בכך הוסיפו נדבך חשוב ונוסף בתוככי המפעל הגדול - מכון הוצאה לאור. ההדפסה מתאפשרת אודות לנדיבי אנשי שלומינו שרוכשים

שהתקיימה זו הפעם החמישית? ה. 6 שנים שהם לא ראו את בנם שנעלם לו אי שם במזרח הרחוק; מה הביא אותנו ארצה? ו. "מה אכפת לכם מי משלם את ההלוואה? אני רוצה לשלם אותה, למה זה מוטל על הזוג?" ז. באמריקה לא נוהגים לקנות דירות לילדים, מה מושך אותם בכל זאת לעזור לאברכים לקנות כאן דירות? ח. במה מעודד מרן זי"ע את האברכים לצאת אל ערי הפריפריה ולגור דווקא שם ולא בערים מלאות חכמים וסופרים?

ובמדור החדש: "שפע פאר קינדער" בפרקו השני: מה עשה זלמן לייב עם שקית העוגיות היקרות שקיבל לכבוד ראש חודש? ומה הקשר אל רבי אליעזר ורבי יהושע כשהיו ילדים?

על כל אלו ועוד תוכלו להתענג בתענוגים בגיליון 'י של שפע' היוצא לאור לקראת חודש טבת תשפ"ג, מבית שפע חיים ורחמים.

המהפך האדיר בצאנז בלימוד ההלכה ממשיך, כתקנת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

"ושמרו": התעוררות אדירה בקרב כל ריכוזי אנ"ש עם תחילת הלכות תפילה; המונים סיימו הלכות שבת

ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי עונג: מאות מאנשי שלומנו מכל קצווי תבל, זכו בימים אלה לסיים את כל הלכות שבת במסגרת "ושמרו" - הלימוד היומי בהלכה, שהתקין כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, בדברות-קדשו שנשא בשולחן נעילת חג שמיני עצרת לפני כשנתיים, לאחר שפקודת הקודש שמרה רוחם, ועמלו ויגעו מידי יום ביומו בהלכות שבת, עד שזכו לברך על המוגמר, זה פעם שניה.

מהדברים העומדים ברומו של עולם: ביום ראשון הקרוב, ערב היום הקדוש 'זאת תנוכה', לסדר 'תיכון בית תפילת' - מתחילים ביתר שאת וביתר עוז ללימוד הלכות תפילה כעצת-קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, ולאור כך, נרשמת התעוררות אדירה בקרב כל קהילות אנ"ש בארץ ישראל ובחו"ל, להתחיל וללימוד הלכות תפילה, כדי לדעת את הדרך נלך בה ואת המעשה אשר נעשה בהלכות תפילה, מידי יום ביומו.

כזכור, לפני למעלה משנתיים חל מהפך בתחום לימוד ההלכה בצאנז. מאז הכריז על כך כ"ק מרן אדמו"ר

מוקד 'הזכירו לפנינו' פעיל בס"ד כל ימות השנה
ע"י שליח קבוע בציון המצוינת
של כ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט זיע"א
 להזכרת שמכם ובקשתכם הפרטית - בכל יום - כל השנה

ישועות

בימים רעביין

כל יום, כל השנה, כל שם ובקשה

הזכרת שמכם
ובקשתכם האישית

באופן חד פעמי

בעיני שמחה או חלילה בעת צוקה

הזכרת שמכם
ובקשתכם האישית

מדי ערב ראש חודש

הזכרת שמכם
ובקשתכם האישית

מדי יום יום כל השנה

ישועה קדונה לנוא!

1800-800-313

"בכר עת שותעטרכו ראיזה ישועה" בחרו כעת את מסלול התפילה הרצוי:

מוקד התפילה על ציון כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זיע"א

מוקד התפילה על ציון כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זיע"א

מוקד התפילה על ציון כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זיע"א

משובחים על ההלכות הנלמדות, הבאים להעשיר את אוצר ידיעותיו של הלומד בנידונים הנלמדים הן בשאלות המתחדשות שלא נזכרו במשנ"ב והן בפרטי ההלכה למעשה שיוצא מתוך דברי המשנ"ב ושאר פוסקים. במרכז העלונים: פסקי ההלכות אותם הביא הגאון רבי מרדכי שבתי אייזנברגר שליט"א, מפסקיו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע.

ישיבת היערכות

כמעשהו בראשונה, כך גם עתה עם קבלת ההוראה מרבינו שליט"א בחודש תמוז אשתקד על תחילת לימוד הלכות תפילה עם סיום לימוד הלכות שבת - התכנסו ובאו רבנים מאנ"ש, יחד עם הנהלת בית 'בחצרות החיים' לדון בהספק הלימוד והמשך והרחבת הפעילות להפצת והחדרת הלימוד היומי בקרב אנ"ש. בישיבה המיוחדת שנערכה במשרדי 'בחצרות החיים' פעיה"ק נמסרה סקירה על השנתיים שחלפו בהן הפך הלימוד היומי לנחלתם של רבים מאלפי אנ"ש די בכל אתר ואתר בארץ ישראל וברחבי תבל, כאשר חוברות הלימוד הנדפסים מדי תקופה ומופצים בכל בתי המדרש הכוללים והישיבות דחסידי צאנז - אוזלים במהירות, ואנ"ש קובעים לעצמם בהם את חוק לימודם לבדם או בשיעורים וחברותות. גם בפעם זו לקח על עצמו את עריכת סדר הלימוד הדומ"ץ הרה"ג רבי אברהם לוי שליט"א, ואת מסירת השעורים היומיים הדומ"ץ הרה"ג רבי מרדכי הכהן לוינשטיין שליט"א.

עוד נדונו וגובשו דרכי פעולה ללימוד במחזור החדש של הלכות תפילה תוך שימת דגש על הרחבת הפעילות בכל ערי הארץ ובחול להגברת תודעת לימוד ההלכה. במסגרת כתבה זו, פונים אנו גם אל קהל אנ"ש, אלו אשר תחת ידם רעיונות לפיתוח ועידוד הלימוד בקרב אנ"ש, ובהקמת שעורים חדשים, יפנו זאת אל מערכת "ושמרו", כמו"כ אנ"ש אשר מעוניינים לקחת חלק ונחלה ולהרים תרומה נכבדה יפנו אל הרב יואל טוביאס הי"ו - 054-84-33-100.

לעצמם זכות ב'יום-לימוד' לעילוי נשמת קרוביהם או לרגל השמחה שבמעונם, וזכות זו מונצחת בעמוד המשנ"ב הנלמד באותו יום, ואודות לנדיבות לבם של ראשי ממלכת התורה "עוז והדר", אשר ברחבות לבם העמידו לפני כל קהל אנ"ש את המשנה ברורה בהוצאתם המהודרת והמפוארת.

שיעורים בקו המיוחד ובקול צאנז

אל הפעילות להפצת הלימוד בכל שדרות אנ"ש הוסיפו ראשי המפעל גם את מערכת השיעורים והקו הייעודי של מפעל 'ושמרו' שבמרכזו מועבר שיעור היומי של הדומ"ץ הרה"ג רבי מרדכי לוינשטיין שליט"א שנמסר במיוחד ל'ושמרו'. שיעור זה יחד עם שיעורו של המג"ש המפורסם הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א רב דבית מדרשינו 'היכל צבי' בירושלים מתפרסמים מדי יום גם במערכת 'קול צאנז'.

מבחנים יומיים

נדבר חשוב נוסף הצטרף לעידוד הלימוד ע"י כולל חיי תורה והעומד בראשו הרב משה בורד הי"ו והוא המבחן היומי על הספק הלימוד של אותו יום, כאשר מאות מאנ"ש הפכו זאת לעצמם לחוק קבוע בל יעבור להיבחן דבר יום ביומו על הלימוד בהלכות שבת. המבחנים מתוגמלים בדמות מספר הגרלות מדי שבוע על פרסים יקרי ערך וסכומים גבוהים במיוחד.

מוקד חברותות ושיעורים

בד בבד פועלים גם בחיי תורה גם על שיבוץ חברותות בין אנ"ש ופתיחת שיעורים בהלכות שבת, הדבר מרנין לראות בבתי מדרשינו חברותות מאנ"ש הרוכנים על גבי המשנ"ב מדי יום ומשננים הלכות שבת בסדר הלימוד.

עלון 'ושמרו'

אי אפשר לסיים סקירה על מפעל 'ושמרו' בלא להזכיר את בית העלון הנפלא 'ושמרו' אשר יצא לאור כגיליון דו שבועי ועמד בראש הדגל להפצת והחדרת לימוד ההלכה היומית, כולו מלא מזן אל זן במאמרים

בזאת! יבא אל הקודש

בליל זאת חנוכה עת גמר החותם
 יזכו כלל התורמים אשר נטלו חלק ונחלה במגביית השנתית
 לטובת עמלי התורה ויזכר שמם לפקודת ישועה ורחמים
 ב'כוללות קויטלי אשר יוגש אל מול המנורה הטהורה כ"ק
 מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א
 שיעלה זיכרונם לטובה ולברכה להתברך ברכת השנים

חי"ט כ"ז וה'תשפ"ג
 מנהל המוסדות הר"ר יחזקאל רייך הי"ו 050-4140102
 א"ו במשרד' המוסדות 03-7524102

בעזה ש"ת

הדרים

במה מדליקין?

להתענג באור השבת למחזיקי אור התורה

בכל ימות השנה אתם תומכים ומחזיקים
את אור התורה ולומדיה ומפעלות חצר הקודש
 הנה העת והעונה להאיר יחדיו
את אור השבת קודש בעונג וגם שמחה ובכבוד ויקר

LaKOTA OAKS
 HOSPITALITY DEFINED

Eli Friedman
 PRODUCTIONS

בעזרת השם יתברך

טהור עינינו

רוכשי הבניין
נאבקים לפדות את בניין
המכשול הסמוך לשיבתנו
המעטירה 'דברי יציב' -
למען טהרת עיני הבחורים
החשובים

כתרו זשועה

ומשתתפים
ב'ועידת הכתר' המלכותית
מלווה מלכה מיט'ן רבי'ן

מצילי ומבססי ישיבת 'דברי יציב'

יוס' יהונתן סנך 050-410-1133
צבי אדילאר אוילסאין 054-840-4912
חיים סלמה אוי 054-840-7323